

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

101'inci Birleşim
11 Haziran 2026 Perşembe

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon'un sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Sivas Milletvekili Hakan Aksu'nun, Türk Kızılayın kuruluş yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Mardin Milletvekili George Aslan'ın, Mardin'in yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

IV.- AÇIKLAMALAR

- 1.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'in, Giresun'un Espiye ilçesinde öğrenim gören 14 yaşındaki bir Kürt kız öğrenciye ilişkin açıklaması
- 2.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, siyonizm saldırganlığına ilişkin açıklaması
- 3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, İsrail'in Gazze'de ve Lübnan'da terör estirmeye devam ettiğine ilişkin açıklaması
- 4.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Amasya Şeker Fabrikasına ilişkin açıklaması
- 5.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, özel sektör öğretmenlerine ve mülakat mağduru öğretmenlere ilişkin açıklaması
- 6.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, toplumsal çöküşe ilişkin açıklaması
- 7.- İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın, Küba'ya ilişkin açıklaması
- 8.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, belirlenen buğday ve arpa fiyatlarına ilişkin açıklaması
- 9.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Amik Ovası'nın çiftçisine ilişkin açıklaması
- 10.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Kozan Organize Sanayi Bölgesi'ndeki bazı fabrikaların atıklarına ilişkin açıklaması
- 11.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, mahpus Ömer Koyun'a ilişkin açıklaması
- 12.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur merkezden taşınan devlet hastanesine ilişkin açıklaması
- 13.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, mahpus Ömer Koyun'a ilişkin açıklaması
- 14.- Kastamonu Milletvekili Halil Uluay'ın, Kastamonu ballarına ilişkin açıklaması
- 15.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin Silifke Taşucu Limanı'na getirilen ithal anguslara ilişkin açıklaması
- 16.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, özel sektör öğretmenlerine ve mülakat mağduru öğretmenlere ilişkin açıklaması
- 17.- Giresun Milletvekili Ertuğrul Gazi Konal'ın, Giresun'un yaylalarındaki elektrik problemine ilişkin açıklaması
- 18.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, Çinli bir otomotiv şirketine ilişkin açıklaması
- 19.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Çinli bir otomotiv şirketine ilişkin açıklaması
- 20.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, "terörsüz Türkiye" hedefine ve şehit edilen öğretmenlere ilişkin açıklaması
- 21.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, İkinci Yüzyılda Cumhuriyetin Demokratik Dönüşümü Konferansı'na ilişkin açıklaması
- 22.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, Erzincan'a ilişkin açıklaması
- 23.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Toprak Mahsulleri Ofisinin ekmeklik ve makarnalık buğday için açıkladığı taban fiyata ilişkin açıklaması
- 24.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, villa turizmine ilişkin açıklaması
- 25.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, Çinli bir otomotiv şirketine ilişkin açıklaması

- 26.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Antakya, Samandağ, Reyhanlı ve Yayladağı gibi ilçelerde yaşanan sel felaketine ilişkin açıklaması
- 27.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, esnafın talebine ilişkin açıklaması
- 28.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, üreticilerin isteklerine ilişkin açıklaması
- 29.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'da 20 Haziranda başlayacak Kültür Yolu Festivali için hazırlanan tanıtım materyallerine ilişkin açıklaması
- 30.- İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'ın, iktidarın yönettiği 4 trilyon dolarlık bütçeye ilişkin açıklaması
- 31.- Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, Düzce Gümüşova ilçesinde açılmak istenen taş ocağına ilişkin açıklaması
- 32.- Edirne Milletvekili Mehmet Akalın'ın, Edirne'nin Uzunköprü ilçesinde haklarını arayan madencilere ilişkin açıklaması
- 33.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Fatoş Pınar Türker'in mahkemede verdiği ifadeye ilişkin açıklaması
- 34.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Fatoş Pınar Türker'in, Elif Güven'in ve İpek Atayman'ın anlattıklarına ilişkin açıklaması
- 35.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, binlerce öğrencinin af beklediğine ilişkin açıklaması
- 36.- Van Milletvekili Zülküf Uçar'ın, cezaevlerinde çalışan bazı personelin geliştirmiş oldukları tutuma ve baskıya ilişkin açıklaması
- 37.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Dünya Futbol Şampiyonası'nda mücadele edecek Türk Millî Takımı'na, bazı ülkelerin futbol kabilelerinin Amerika'ya girişte uğradıkları mobbinge, işkenceye karşı sıfır toleransa ve böyle bir iddia gündeme geldiği zaman devlete düşen vazifeye ilişkin açıklaması
- 38.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, bültenlerdeki iki ana başlığa; toplumun her alanındaki cinnet hâline, dizilere, suç örgütlerinin insan kaynağına ve sosyal medya kanununun getirilmesinin şart olduğuna ilişkin açıklaması
- 39.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 13 Haziran Dünder Taşer'in vefatının yıl dönümüne, Kerbelâ'ya, muharrem orucuna ve Amerika'da 2026 Dünya Kupası'nda ter döken A Millî Futbol Takımı'na ilişkin açıklaması
- 40.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Fatoş Pınar Türker'in yaptığı savunmaya ve Emniyetin açıklamasına, cezaevlerindeki hak ihlallerine, Diyarbakır'da gerçekleştirdikleri Demokratik Yerel Yönetimler Konferansı'na ve taleplerine ilişkin açıklaması
- 41.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, zor dönemde muhalefet görevini yerine getirmeye çalıştıklarına, hafta sonu yapılacak liseye giriş sınavına, ikili hukuka ve muhalefetin görevine ilişkin açıklaması
- 42.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Türk Kızılayın kuruluşunun 158'inci yılına, bu hafta sonu yapılacak LGS'ye, Dünya Kupası'na katılan A Millî Takım'a, "terörsüz Türkiye" sürecine ve kendilerinin "şiddete sıfır tolerans" anlayışına ilişkin açıklaması
- 43.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 1992 yılında hüküm giymiş Sevgi Saymaz'a ilişkin açıklaması
- 44.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Fatoş Pınar Türker'in, Elif Güven'in ve İpek Elif Atayman'ın yaşadıklarına ilişkin açıklaması
- 45.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Munzur Üniversitesine ilişkin açıklaması

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

- 1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Zambiya Ulusal Meclisi Başkanı Nelly Mutti'ye ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi
- 2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Burdur Kozağaçlılar Derneği üyelerine "Hoş geldiniz." denilmesi
- 3.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Mersin Deniz Ticaret Odası Denizcilik Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

- 1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Tekin Bingöl'ün, Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'a ilişkin konuşması

VII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

- 1.- YENİ YOL Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi döneminde yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, kararları ve kanun hükmünde kararnamelerle ortaya çıkan hukuki belirsizlikler, idari hatalar, sık sık yapılan düzeltmeler ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemelerin hukuk devleti, yasama yetkisi ve kamu yönetimi üzerindeki etkilerinin görüşülmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliğinin güçlendirilmesi; hukukun üstünlüğünün, adalete duyulan güvenin ve demokratik değerlerin toplumun her kesimi için sarsılmaz bir güvence hâline getirilmesi amacıyla yargı sisteminin işleyişinin, vatandaşların adalete erişim imkânlarının, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin uygulamaların ve hukuk devleti ilkesinin hayata geçirilmesinde karşılaşılan sorunların bütün boyutlarıyla araştırılması, bu sorunların neden ve sonuçlarının ortaya konulması ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp ve arkadaşları tarafından, çocuk emeğinin sömürülmesine yol açan etkenlerin araştırılması amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, başta muhalefetin etkisizleştirilmesi olmak üzere, seçim güvenliğine etki edecek sonuçlar doğmasına neden olacak siyasal iktidar ve yargı kararlarının değerlendirilmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262)

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3392) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 246)

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Yenilenebilir Enerji Santrali Projelerine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3662) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 274)

IX.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 246) Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

2.- (S. Sayısı: 262) Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin oylaması

X.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- İzmir Milletvekili Murat Bakan'ın, emekli bir albaya orduvevleri ve askerî sosyal tesislere giriş yasağı uygulanmasına ilişkin sorusu ve Millî Savunma Bakanı Yaşar Güler'in cevabı (7/44578)

11 Haziran 2026 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Rûmeysa KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Görüşmelere başlamadan önce, bugüne özgü ilave birer dakikaları veremeyeceğimi ifade etmek istiyorum. Anlayışınıza güvenerek konuşmaların sonrasında verdiğim birer dakikaları bugün için lütfen dikkate almayın.

Gündeme geçmeden önce 3 sayın milletvekiline gündem dışı söz vereceğim.

İlk söz talebi, Trabzon'un sorunları hakkında Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'a aittir.

Sayın Aydın, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

III.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Trabzon Milletvekili Yavuz Aydın'ın, Trabzon'un sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Trabzon'un sorunları ne bir güne ne de buradaki beş dakikalık konuşmamıza sığar fakat biz, her bulduğumuz fırsatta bu meseleleri bu kürsüye taşımaya devam edeceğiz çünkü

Trabzon'un derdi konuşulmadan, üzeri örtülerek çözülemez. Hele hele "Trabzon'un hiçbir sorunu yok." diyen iktidar milletvekillerinin olduğu ortamda hiç çözülmez, çözülemez.

İlk olarak Arsin'den söz etmek istiyorum: Arsin'in Çubuklu Mahallesi'nde 2019 yılında yaşanan heyelanın üzerinden yaklaşık yedi yıl geçti arkadaşlar, tam yedi yıl. İşte, Arsin'in Çubuklu köyünün son hâli budur değerli arkadaşlar. Bakın, 2019 yılında heyelan olmuş ve yedi yıldır verilen sözler yerine getirilmemiş. Buyurun, bakın, Çubuklu köyünün, Arsin'in Çubuklu köyünün son hâli, hâlâ böyle devam etmektedir. Şimdi, o gün vatandaşlarımıza, kamulaştırma yapılacağı, yeni yaşam alanları oluşturulacağı ve TOKİ eliyle konut yapılacağı sözü verilmişti ancak bugün 26 aile hâlâ belirsizlik içinde yaşamaktadır; evleri zarar görmüş, hayatları altüst olmuş, devletin sözü ise havada bırakılmıştır. Bu kürsüden soruyorum: 26 aileye söz verdiğiniz konut projesi neden tamamlanmadı? Ödenek ayrıldı mı, ayrıldıysa nereye harcandı? Süreci geciktiren engel nedir, nelerdir? Ve en önemlisi, Arsin'in Çubuklu Mahallesi'ndeki vatandaşlarımızın mağduriyeti hangi tarihte giderilecektir? Seçim dönemlerinde verdiğiniz sözü tutun, devletin verdiği sözü yere düşürmeyin.

Değerli milletvekilleri, Trabzon'un bir başka gerçeği trafik çilesidir. Yomra'da trafik büyümüştür, Akçaabat'ta trafik taşınmaz hâle gelmiştir. Turizm sezonu başlarken iktidarın Trabzon vekili çıkıp "Geçen yıldan daha hazırız." diyebiliyor fakat sahadaki gerçek hiç de öyle söylemiyor. Trabzon'da ciddi bir trafik sorunu vardır, bu sorun çözülmeden "Turizme hazırız." demek yalnızca kelime oyunu yapmaktır. Üstelik mesele yalnızca şehir içi yoğunluğuyla da sınırlı değildir. Akyazı'da maç günlerinde tıkanan stadın yanına bir de şehir hastanesi yapan bir anlayıştan söz ediyoruz. Verdiğimiz soru önergesine de "Kavşak yaptık." diyerek cevap veriyorsunuz; işte, yaptığınız kavşak burada, yaptığınız kavşağın maç saatlerindeki trafik yoğunluğu burada ve yaptığınız kavşak maç yükünü taşıyamamaktadır. Şimdi aynı alana, bu alana bir de şehir hastanesi yükünü bindiriyorsunuz. Kaç kez uyardık, şayet çözüm bulunmazsa ambulansla ölümler olacaktır dedik ama ortada hiçbir çözüm yoktur.

Elbette, Erzincan-Trabzon demir yolu... Trabzon'a verilen demir yolu sözü, bu ülkenin en çok tekrarlanan vaatlerinden biridir. İşte, bakın, 2012 yılında dönemin Bakanı "Demir yolu Trabzon'a inecek." demiş, 2017 yılında Soylu "Demir yolu elzemdir." demiş, 2020 yılında "Ofu Adil treni getirir." denmiş ve son olarak 2022 yılında Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan "Demir yolu 2022'de başlayacak." demiş ve manşetlerde şu söylenmiş "Duyduk duymadık demeyin, Cumhurbaşkanı Erdoğan demir yoluna tarih verdi." denmiş. Fakat yıl 2026 değerli arkadaşlar. Evet, hat Erzincan'dan Trabzon'a inecekti, yıllarca "Müjde!" diye duyurdunuz. Şimdi, bir anda baktık ki "Samsun'dan gelecek." diyorsunuz. Güzergâh değişti, afiş değişti, manşet değişti fakat Trabzon'un kaderi hiç değişmedi. Erzincan, Samsun derken Trabzon'a 1 metre bile ray döşenmedi.

Şimdi, Ulaştırma Bakanı Sayın Uraloğlu'na soruyorum: Yıllarca sözünü verdiğiniz Erzincan-Trabzon demir yolundan vaz mı geçtiniz? Bunu çıkın bize söyleyin, bunu açıklamak zorundasınız. Trabzon'un meseleleri vaatlerle, sözlerle, afişlerle çözülemez; icraatla çözülür. Çeyrek asırdır ülkeyi yönetiyorsunuz. Ortada ise icraat değil ertelenmiş vaatler, tutulmamış sözler bırakıyorsunuz. Trabzon'un sorunları çoktur ancak Trabzonlular bugün sokakta iktidarın milletvekillerini arar hâle gelmiştir çünkü dertlerini anlatacak muhatap bulamamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Sayın Başkanım, bu bilgilendirmeden haberimiz olmadığı için konuşmamızı buna göre ayarladık. En azından...

BAŞKAN - Grup Başkan Vekilleriyle böyle bir karar alındı.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Yok, yok Başkanım, bir şey rica edeceğim; en azından gündem dışı konuşmalara birer dakika verirsiniz...

BAŞKAN - Şöyle bir şey: Size ek süre veririm bütün arkadaşlara aynı şeyi yapmam gerekir.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Bakın, Trabzon'un sorunlarını konuşup bitirelim. Ben sizi anlıyorum Başkanım, ben sizi anlıyorum, en azından 3 vekile bunu yapın.

BAŞKAN - Ama böyle bir karar aldık, diğer arkadaşlar da...

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Ama bakın, kendinizi buna...

BAŞKAN - Karar alındı.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Ama olmaz ki. Şöyle yapın diyorum bakın, öneride bulunuyorum: 3 vekile bunu yapın.

BAŞKAN - Böyle bir karar alındı.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Gündem dışı mı yapılıyor? Ama olmadı yani.

BAŞKAN - Ama ne yapayım yani böyle bir karar alındı.

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Ama haberimiz yok bizim alınan bu karardan.

BAŞKAN - Sonuçta karar alındı ve...

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Yavuz Bey...

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Kendimizi buna göre ayarlıyoruz, Trabzon'un sorunlarını dile getiriyoruz.

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Yavuz Bey...

YAVUZ AYDIN (Devamla) - Heyeti saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - İkinci söz talebi, Türk Kızılayın kuruluş yıl dönümü münasebetiyle Sivas Milletvekili Hakan Aksu'ya aittir.

Sayın Aksu, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2.- Sivas Milletvekili Hakan Aksu'nun, Türk Kızılayın kuruluş yıl dönümüne ilişkin gündem dışı konuşması

HAKAN AKSU (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; aziz milletimizin asırlardır yaşattığı yardımlaşma ve dayanışma anlayışının en güçlü temsilcilerinden biri olan Türk Kızılayımızın 158'inci kuruluş yıl dönümü vesilesiyle söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

11 Haziran 1868 tarihinde Hilal-i Ahmer Cemiyeti olarak kurulan Türk Kızılay, yüz elli sekiz yıllık köklü geçmişiyle büyük bir iyilik hareketine dönüşmüş ve milletimizin göz bebeği olmuştur. Ecdadımızın bizlere emanet olan Kızılay kuruluşumuzdan bugüne insanı merkeze alan anlayışıyla zor zamanlarda milletimizin en önemli dayanaklarından biri olmuştur. Türk Kızılay yalnızca bir yardım kuruluşu değildir, milletimizin vicdanını temsil eden, iyiliği kurumsallaştıran ve dayanışma kültürünü yaşatan büyük bir merhamet çınarıdır, savaşlarda, afetlerde ve insani krizlerde ihtiyaç sahiplerine ulaşan köklü bir iyilik ocağıdır. Kızılayın hilali ise yalnızca bir sembol değil, güven ve umudun işaretidir; afet bölgesinde kurulan bir çadırın üzerindeki hilal vatandaşlarımızın yalnız olmadığını hissettirir, hastanelerde kan bekleyen bir hasta için umut, savaş ve yoksulluk içindeki insanlar için güven anlamına gelir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Kızılayın en önemli faaliyet alanlarından biri kan hizmetleridir. Ülkemizde kullanılan kan ve kan ürünlerinin büyük bölümü Türk Kızılay tarafından temin edilmekte ve sağlık kuruluşlarına ulaştırılmaktadır. Ameliyat bekleyen, trafik kazası geçiren, kanser tedavisi gören veya düzenli kan ihtiyacı bulunan binlerce insanımızın umudu yine Kızılaydır. Kızılay "TÜRKÖK Projesi"yle de ilik nakli bekleyen birçok vatandaşımızın yeniden hayata tutunmasına katkı sağlamaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; "Türk Kızılay" denildiğinde akla gelen bir diğer önemli alan afet yönetimidir. Deprem, sel, heyelan, orman yangını ve benzeri afetlerde Kızılay devletimizin ilgili kurumlarıyla koordinasyon içinde vatandaşlarımızın yanında yer almaktadır. Özellikle asrın felaketi olarak nitelendirilen 6 Şubat depremlerinde on binlerce çalışanı ve gönüllüsüyle sahada görev yapmıştır. Barınma, beslenme, lojistik destek ve insani yardım faaliyetleriyle milyonlarca vatandaşımızın yaralarının sarılması için büyük gayret göstermiştir. Sadece depremlerde değil sel felaketlerinde, yangınlarda ve diğer afetlerde de Kızılay ekipleri hızla bölgeye ulaşarak vatandaşlarımızın ihtiyaçlarını karşılamakta ve hayatın normale dönmeye destek olmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türk Kızılayın hizmetleri yalnızca ülkemizle sınırlı değildir. Kızılay Türkiye'nin merhamet elini dünyanın dört bir yanına ulaştırmakta, mazlumlara umut olmaktadır. Filistin ve Gazze başta olmak üzere Somali, Sudan, Afganistan, Pakistan ve daha birçok bölgede yaşanan insani krizlerde aktif rol üstlenmiştir. Savaşların, açlığın, kuraklığın ve zorunlu göçlerin etkilediği bölgelerde gıda yardımı, sağlık hizmeti, temiz su ve barınma desteği sağlamaktadır. Bu yönüyle Türk Kızılay, insanlığın ortak vicdanını temsil eden en önemli kuruluşlardan bir tanesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz hafta perşembe günü Türk Kızılayın kurumsal yapısını daha da güçlendirecek önemli bir adımı attık. İlk imza sahibi olmak onurunu taşıdığım Türk Kızılay Kanunu Teklifi'miz Türkiye Büyük Millet Meclisi İçişleri Komisyonumuzda kabul edildi. Bu gelişme şahsım adına olduğu kadar teklifimize katkı sunan tüm milletvekillerimiz adına da büyük bir gurur vesilesi olmuştur.

Sözlerime son verirken kuruluşundan bugüne kadar Türk Kızılaya emek veren yöneticilerimize, çalışanlarımıza, gönüllülerimize ve bağışlarıyla Kızılayımıza güç veren hayırsever vatandaşlarımıza şükranlarımı sunuyorum. Yüz elli sekiz yıllık iyiliğin, merhametin ve dayanışmanın sembolü olan Türk Kızılayımızın kuruluş yıl dönümünü kutluyor, bu büyük iyilik hareketinin uzun yıllar boyunca insanlığa hizmet etmeye devam etmesini temenni ediyorum.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Üçüncü söz talebi, Mardin'in yerel sorunları hakkında Mardin Milletvekili George Aslan'a aittir.

Sayın Aslan, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Mardin Milletvekili George Aslan'ın, Mardin'in yerel sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

GEORGE ASLAN (Mardin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mardin'de yaşanan sorunlara ilişkin söz aldım. Genel Kurulu ve halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Mardin'den söz edilirken genelde kentin güzel ve etkileyici yönlerinden bahsedilir. Tarihî dokusu, kilise, manastır ve camileri, taş sokakları, Mezopotamya'ya uzanan eşsiz manzarası, farklı dinlerin, dillerin ve kültürlerin yan yana yaşadığı toplumsal dokusu öne çıkarılır. Gerçekten de Mardin tarih ile kültürün iç içe geçtiği, her sokağında geçmişin izlerini taşıyan özel bir kenttir.

Ancak tüm bu güzelliklerinin yanında Mardin'in de Türkiye'nin diğer şehirleri gibi çözüm bekleyen pek çok sorunu bulunmaktadır. Özellikle, sosyal medyanın ve son yıllarda burada çekilen popüler dizi ve filmlerin etkisiyle Mardin'in büyüleyici atmosferinin daha fazla görünür hâle gelmesi, kimi zaman kentin gerçek sorunlarının üzerini örten bir perdeye dönüşebilmektedir. Mardin'in ulaşım ve altyapı sorunları, elektrik kesintileri sorunu, işsizlik sorunu, eğitim ve sağlık gibi önemli sorunları var. Özellikle yaz aylarında yaşanan elektrik kesintileri insanları bezdirmiş durumda. Elektrik kesintileri, insanların günlük yaşamını da esnafın iş yapmasını da zorlaştırmaktadır.

Ulaşım sorunu, Mardin'in çözüm bekleyen temel meselelerinin başında gelmektedir. Mardin'de çevre yolunun bulunmaması şehrin hem gelişimini hem de günlük yaşamını olumsuz etkilemektedir. Ağır vasıta araçların şehir merkezinden geçmek zorunda kalması mevcut trafik yükünü daha da artırmaktadır. Bu nedenle, ihalesi tamamlanan çevre yolu projesi zaman kaybetmeden hayata geçirilmelidir. Midyat ve Dargeçit ilçelerini birbirine bağlayan kara yolunda son aylarda sık sık ölümcül kazalar yaşanmaktadır. Yolum büyük bir bölümünde aydınlatma sisteminin bulunmaması, virajlar ve kavşaklarda reflektörlü işaretleme sistemleri ile uyum, uyarı levhalarının yetersiz veya kullanılamaz durumda olması kazalara neden olmaktadır.

Öte yandan, Midyat'ın kanalizasyon sorunu devam ediyor. Açık alana akan lağım suları kötü koku ve çevre kirliliğine neden olurken ilçeye gelen turistleri de olumsuz etkilemektedir. Bu durum Midyat gibi tarihî ve turistik bir kente yakışmıyor. Bu nedenle Midyat'ın kanalizasyon sorununun bir an önce çözülmesi gerekmektedir.

Bir de kontrol noktaları sorunu var Mardin'de. Kent genelinde kontrol noktalarının fazla olması halkın gündelik yaşamını zorlaştırmakta, seyahat özgürlüğünü kısıtlamakta ve ciddi bir rahatsızlık yaratmaktadır.

Bir diğer konu da güneş enerji sistemi projeleridir. Midyat'a bağlı Gülgöze ve Güven, diğer adlarıyla İvardo ve Bacine Mahallelerinde mahalle sakinlerinin karşı çıkmasına rağmen güneş enerji sistemi projeleri kurulmak istenmektedir. Gülgöze

Mahallesi'ndeki söz konusu alan köyün ortak kullanım alanıdır. Köylüler bu alanın ev inşa etmek isteyenler için gerekli olduğunu ifade etmektedir. Güven Mahallesi'nde planlanan ise mera alanıdır. Her iki mahallede de planlanan bu projeler insanların ve hayvanların ortak yaşam alanlarını tehdit etmektedir. Bu nedenle mahalle sakinlerinin talepleri dikkate alınmalı ve söz konusu projeler iptal edilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Mardin'in sahip olduğu tarihî ve kültürel özellikleriyle anılması elbette önemlidir ancak bu durum yaşanan gerçek sorunların göz ardı edilmesine neden olmamalıdır. Bir şehrin gerçek değeri yalnızca geçmişle değil bugün o şehirde yaşayan insanların yaşam kalitesiyle de ölçülür. Eğer Mardin'de insanlar hâlâ elektrik ve ulaşım gibi temel alanlarda sorun yaşıyorsa o şehrin tarihî güzellikleri tek başına yeterli değil demektir. Sorunları çözmeden sadece övgülerle yetinerek hareket etmek o şehirde yaşayan insanlara haksızlıktır.

Mardin'in tarihî mirasını korumak ne kadar önemliyse Mardin halkının insanca yaşam koşullarını sağlamak da en az o kadar önemlidir diyorum ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Sayın milletvekillerinin birer dakikalık söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz, Sayın Semra Çağlar Gökalp'da.

Sayın Gökalp, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR

1.- Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp'ın, Giresun'un Espiye ilçesinde öğrenim gören 14 yaşındaki bir Kürt kız öğrenciyi ilişkin açıklaması

SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Giresun'un Espiye ilçesinde bir lisede öğrenim gören Bitlisli 14 yaşındaki bir Kürt kız öğrenci, etnik kimliği nedeniyle maruz kaldığı sistematik zorbalığın ardından sınıf arkadaşının ırkçı saldırısı sonucu hastanelik edilmiştir. Ailesi, çocuklarının, okulun ilk gününden bu yana Kürt olduğu için sınıf arkadaşı tarafından baskı ve ayrımcılığa uğradığını ifade etmektedir. Bugün bu çocuk yalnızca fiziksel olarak değil psikolojik olarak da yaralanmış, kendisini güvensiz ve korku içinde hissetmektedir. Kürt halkını hedef gösteren, çözümsüzlüğü ve kutuplaşmayı besleyen siyaset anlayışı çocukları birbirine düşman etmektedir.

Siyaset, bürokrasi, sermaye el ele yüz yıldır Kürt nefreti üzerinden rant, çıkar ve istikbal için toplumu zehirledi. Siyasetçisinden bürokratına, eğitmeninden iş insanına, medyasına, nefrete hizmet eden herkese soruyoruz: Bu nefret diline ve düşmanlık siyasetine daha kaç kişi feda edilecek?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çakır...

2.- Kocaeli Milletvekili Sami Çakır'ın, siyonizm saldırganlığına ilişkin açıklaması

SAMİ ÇAKIR (Kocaeli) - Sayın Başkan, utanmak için çok sebep bulabilirsiniz; katil olmak, soykırımcı olmak, zalim olmak, ahlaksız olmak, bunların zirvesinde olmak, aşağılık bir seviyede olmak hatta çukur olmak.

Her döneminde tarihin doğru yerinde duran, Yahudilere zor zamanlarında kapılarını açan bir ecdadın torunu, mazlum Gazze'nin yanında dimdik duran Recep Tayyip Erdoğan'a karşı yapılan utanmaz, rezil açıklamanın yok hükmünde olduğunu ve reddettiğimizi beyan ediyoruz. Katil Netanyahu ve sürüsü yaptıklarının er ya da geç hesabının sorulacağını, eylem ve söylemlerinin karşılıksız kalmayacağını bilerek saldırın, salyalarını akıtsın, kimseyi de antisemitist paranoyasıyla yaftalamaya çalışmasın. Dünya şahit ki hedef alınan siyonizm saldırganlığıdır. Zalim olmak, en zalim olmak onların tercihi olabilir. Bizim tercihimiz mazlumdan yana olmaya devam etmek olacaktır.

Canı pahasına siyonizme direnen Gazzeli masum ve mazlum halkı ve milletimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Yaz...

3.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, İsrail'in Gazze'de ve Lübnan'da terör estirmeye devam ettiğine ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İsrail, Gazze'de ve Lübnan'da terör estirmeye devam ediyor; sivilleri, hastaneleri, okulları bombalamaktan zevk alıyor. Çocukların öldürülmesi fetvasını da Yahudi şeriatına dayandırıyor. Artık bu bir milliyet değil bir din savaşıdır. Onun için uluslararası hukuku ayaklar altına almış, bölgemizi kana bulamaya çalışmaktadır. Sınırımızın dibinde vahşice soykırımlar yaşıyor. İsrail ve Amerika, Müslüman'ın parasıyla, kullandığı hava sahasıyla Müslüman'ı vuruyor fakat kimseden ses çıkmıyor. 2 milyar Müslüman aciz kalmış sükütuyla her geçen gün sükût ediyor, mazlumun himayesi yine Türkiye halkına kalıyor. Onun için susmayacağız, unutmayacağız, unutturmayacağız; zalimin karşısında mazlumun dili olmaya devam edeceğiz.

İsrail halkına sesleniyorum: Orta Doğu'ya barış gelmezse dünya huzur bulmaz. Bu nedenle Netanyahu'yu susturun, katliama mâni olun, öldürmekten vazgeçin, Lübnan toprağını terk edin; aksi takdirde, bu ateş er geç sizi de yakacak diyorum.

BAŞKAN - Sayın Karagöz...

4.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, Amasya Şeker Fabrikasına ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Amasya Şeker Fabrikası 1954 yılından bu yana bölgemizin üretim gücünü ve memleketimizin kalkınma ülküsünü temsil eden önemli sanayi kuruluşlarından biridir. Binlerce işçiyi emekli etmiş, on binlerce aileye ekmek olmuş, çiftçiden nakliyeciyeye, esnaftan besiciye kadar bölge ekonomisinin lokomotif hâline gelmiştir. Bugün ise yanlış yönetim ve finansal istikrarsızlık nedeniyle emekçilerimiz büyük bir belirsizliğe sürüklenmiştir. On binlerce ton şeker üreten fabrikanın işçileri yarın işe çağırılacak mıyım kaygısı taşımaktadır. Amasya Şeker Fabrikasının sorunu yalnızca işçinin değil, çiftçinin, esnafın, nakliyecinin ve tüm bölgenin sorunudur çünkü şeker fabrikaları bu ülkenin millî servetidir. Fabrikamızın küçülmesine, üretimin gerilemesine ve emekçinin mağdur edilmesine izin vermeyeceğiz. Amasya'nın alın teri olan fabrikamızı, özelleştirme politikalarının kurbanı olan diğer fabrikaların kaderine terk etmeyeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Konukçu...

5.- İstanbul Milletvekili Kezban Konukçu'nun, özel sektör öğretmenlerine ve mülakat mağduru öğretmenlere ilişkin açıklaması

KEZBAN KONUKÇU (İstanbul) - Özel sektör ve mülakat mağduru öğretmenler 14 Haziranda kitlesel olarak Ankara'ya gelecekler. Özel sektör öğretmenlerine "Somut önerilerin toplantısını yapalım." diyen Çalışma Genel Müdürlüğü ve Millî Eğitim Komisyonu Başkanlığı, üzerinden bir yıla yakın zaman geçmesine rağmen sözünü tutmadı.

Eğitimin piyasalaşmaya açılmasıyla patronlar servetini büyütüp holdingleşirken öğretmenler ek işlerde çalışmaya ya da mesleği bırakmaya başladı. Atama sorunlarının bedelini mülakatlarda hakkı yenen öğretmenler ödedi. Atama hakkını kazanmış öğretmenler işsiz kaldılar. 1.611 mülakat mağduru öğretmene verilen atama sözü tutulmadığı takdirde öğretmenler 14 Haziranda kitlesel olarak Ankara'da olacaklar, biz de yanlarında olacağız. Öğretmenlerin talepleri nettir: Taban maaş düzenlemesi yapılsın; mülakat mağdurlarının hakkı olan atamalar verilsin.

BAŞKAN - Sayın Bülbul...

6.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbul'ün, toplumsal çöküşe ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) - Bugün, ülkemiz bir ekonomik yıkım ve derin bir geçim kriziyle savrulmaktadır. Bunun sorumlusu saray iktidarındır. TÜİK, enflasyonu aylık yüzde 1,71; yıllık yüzde 32,61 olarak açıkladı ancak sokaktaki gerçek bu sahte rakamları yalanlıyor. TÜRK-İŞ'in mayıs ayı verilerine göre açlık sınırı 35.174 TL'ye, yoksulluk sınırı ise 114.576 TL'ye dayanmıştır. 28.175 TL'lik ücrete mahkûm edilen asgari ücretliler masraflar altında ezilmektedir. 20 bin TL'lik emekli aylığı değil bir aylık, on altı günlük beslenme giderini bile karşılamamaktadır. Nisan ayında resmî işsizlik yüzde 8,2'ye tırmanırken atıl iş gücü oranı yüzde 30,1'e ulaşmıştır. Siyasallaşmış yargı kararları ve partimize yönelik operasyonlarla bu toplumsal çöküşü gizleyemezsiniz. Ara zam taleplerine sırt çevirerek halkı bilerek açlığa mahkûm ettiniz. Yargıyı kendinize kalkan, sahte rakamları maske yapsanız da biz bu ülkenin vatandaşını sizin insafsız düzeninize kurban etmeyeceğiz.

BAŞKAN - Sayın Kaya...

7.- İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'nın, Küba'ya ilişkin açıklaması

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Elektrik üretimi akaryakıtlı çalışan termik santrallere dayanan Küba'da ABD yaptırımları nedeniyle günde on sekiz yirmi saati bulan elektrik kesintileri yaşanmaktadır. Su kesintileri hijyen sorunlarına neden olmakta, gıda saklama koşulları bozulmakta, alternatif pişirme yöntemleri yangın riskini tetiklemekte, internet ve iletişim kesintiye uğramakta, çöp toplamanın aksaması çöplerin birikmesine sebep olmakta, salgın hastalık riski artmakta; ulaşım sorunları işe ve okula erişimi zorlaştırmakta, kronik hastalar büyük sıkıntılar yaşamakta, ameliyatlara ertelenmekte, tıbbi cihazlar çalışmadığından tanı ve tedavi süreçleri aksamakta, ilaç ve aşı stokları için gerekli soğuk zincir riske girmekte, fabrikalar çalışmadığından üretim durma tehdidiyle karşı karşıya kalmakta, tarımda sulama yapılamadığından verim düşmekte, gıda ve temel ihtiyaçlarda kıtlık tehlikesi artmaktadır. Türkiye ve dünya kamuoyu Küba'ya kayıtsız kalmamalıdır.

BAŞKAN - Sayın Kamaç...

8.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Kamaç'ın, belirlenen buğday ve arpa fiyatlarına ilişkin açıklaması

MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Hasat zamanı çiftçi yine kan ağlıyor. Herkesin de söylediği gibi, Tarım Bakanlığı ve TMO buğday ve arpa fiyatlarını belirledi fakat açıklayamadı, sanırım açıklamaktan da utandı çünkü çiftçi, girdi maliyetlerinin bu kadar yüksek olduğu bir yerde enflasyon oranının bile çok altında bir fiyatın belirlenmesini gerçekten de kabul etmiyor. Buradan şunu açıkça söylemek gerekiyor, dün Diyarbakır Yenişehir Ziraat Odası Başkanı da söyledi: Eğer bir müjde olsaydı bunu Cumhurbaşkanı açıklayacaktı, eğer normal bir rakam olsaydı bunu Bakan açıklayacaktı ama çok utanılacak bir rakam olduğu için bunları açıklamaktan imtina ettiler, sadece

belirlediler. Biz de buradan çağrı yapıyoruz: Bu belirlenen buğday ve arpa fiyatlarını revize edin, çiftçinin yüzünü güldürün diyor, saygılar sunuyorum.

BAŞKAN - Sayın Güzelmansur...

9.- Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Amik Ovası'nın çiftçisine ilişkin açıklaması

MEHMET GÜZELMANSUR (Hatay) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Amik Ovası'nın çiftçisi batıyor. AKP iktidar olmadan önce Hatay Türkiye'nin en bereketli topraklarına sahip tarım üssüydü, bugün ise Amik Ovası'ndan çiftçinin çıktığı yükseliyor. Çiftçi mazot, gübre ve sulama maliyetleri karşısında çaresiz. TMO'nun açıkladığı 16,5 liralık buğday fiyatı üreticiye "Artık üretme." demektir. Bir dönüm buğday maliyeti 24-25 lirayken 16,5 liralık alım maliyeti hangi vicdanla, hangi adaletle bağdaşır? Bugün Hatay'da, Antakya'da, Kırıkhan'da, Reyhanlı'da, Hassa'da, Kumlu'da çiftçimiz maliyetini kurtarmayan buğday fiyatı nedeniyle tarlasını terk etme noktasına geldi. Koltuklarında oturarak masabaşında belirlenen fiyatlar üreticinin gerçekleriyle örtüşmüyor. Buradan Bakanlığa sesleniyorum: Destek ödemelerinin zamanında yapılacağını açıklayın, fiyatları güncelleyin.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Sümer...

10.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Kozan Organize Sanayi Bölgesi'ndeki bazı fabrikaların atıklarına ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

İlim Adana'nın Kozan Organize Sanayi Bölgesi'ndeki bazı fabrikaların atıklarının tarım arazilerinin içinden geçen Kızılyar Deresi'ne arıtılmadan bırakıldığı yönündeki iddialar çiftçilerimizi ve vatandaşlarımızı endişelendirmektedir. Bu dereeden aldıkları suyu sulamada kullanamaz hâle gelmiş, bu durum ürünlerin tarlada kalmasına ve ciddi mağduriyetlere yol açmıştır. Dereye karışan kimyasal atıklar toprağımızı kirliletmekte, tarımsal üretimi tehdit etmekte ve insan sağlığını ciddi risklerle karşı karşıya bırakmaktadır. Bugün görmezden geldiğimiz her kirlilik yarın çocuklarımızın geleceğinden çalınan bir parçadır. Hiçbir işletme doğayı kirlileme hakkına sahip değildir, kazanç uğruna doğa ve insan sağlığı feda edilemez. Buradan yetkililere çağrıda bulunuyorum: İddialar vakit kaybetmeden araştırılmalı, gerekli denetimler yapılmalıdır. Suyumuza, toprağımıza ve çocuklarımızın geleceğine sahip çıkalım.

BAŞKAN - Sayın Eren...

11.- Diyarbakır Milletvekili Serhat Eren'in, mahpus Ömer Koyun'a ilişkin açıklaması

SERHAT EREN (Diyarbakır) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yıllarca ailesinden ve memleketi Diyarbakır'dan uzakta tutulan mahpus Ömer Koyun'un talebine rağmen Diyarbakır'daki cezaevi yerine Siverek Cezaevine sevk edilmesinin acı sonucu bugün bir kez daha karşımıza çıktı. Ailesinin görüşten dönerken trafik kazası geçirdiğini ve 18 yaşındaki oğlu Baran Koyun'un vefat ettiğini öğrendik, Koyun ailesine başsağlığı diliyorum. Bu kaza münferit bir olay değil, yeni değil, ilk de değil. Yıllarca hapisane yollarında binbir zorlukla yakınlarını görmeye giden aileler kaza geçiriyor, ekonomik sıkıntılar çekiyor. Bu, apaçık, ailelere eziyettir. Adalet Bakanlığı mahpusları sürgünlerle başka şehirlere göndermekten vazgeçmeli, mahpusların sevk taleplerini karşılamalıdır.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Akbulut...

12.- Burdur Milletvekili İzzet Akbulut'un, Burdur merkezden taşınan devlet hastanesine ilişkin açıklaması

İZZET AKBULUT (Burdur) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; şehrim Burdur'da merkezde sadece 1 tane hastane var, devlet hastanesi, o da 2023 yılının sonlarına doğru şehrin bir ucundan diğer bir ucuna taşındı; yenisi yapıldı, gayet güzel, buna bir itirazımız yok ama taşınan bölgede bir sürü esnaf arkadaşımız, eczacı arkadaşlarımız, orada bulunan diğer sektörlerde iş yapan arkadaşlarımız... Oradaki bölgede bir camlı bölme var; "Depreme dayanıksız değil." dediler, yıkılmadı ve depreme dayanıksız olan bölümler yıkıldı. Şimdi de o bölümü ha bugün hayata geçecek, ha yarın hayata geçecek, tekrar hizmete açılacak diye beklerken üç yıl sonra duyuyoruz ki meğer orası da depreme dayanıksızmış. Üç yıldır bizi niye beklettiniz, Burdurluları niye beklettiniz? Yıkılsaydı da oraya yepyeni bir sağlık kuruluşu açılsaydı daha iyi olmaz mıydı? Bir an önce o bölmenin de yıkılıp tekrar oraya yeni bir sağlık kuruluşu yapılmasını Burdur halkı için rica ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kordu...

13.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, mahpus Ömer Koyun'a ilişkin açıklaması

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, Sungurlu Cezaevinde uzun yıllardır kalan ve ailesinin yakınındaki cezaevine sevk isteyen Ömer Koyun'un ailesi cezaevi dönüşünde trafik kazası geçirdi ve 18 yaşındaki oğlu Baran Koyun maalesef hayatını kaybetti. Ömer arkadaşımızın ve ailesinin acısını paylaşıyor, buradan başsağlığı dileklerini iletiyoruz ve buradan soruyoruz: Bu,

cezaevi yollarında gerçekleşen kaçınıcı ölümdür? Siyasi hükümlü ve tutuklular ailelerinden yüzlerce kilometre uzaklıktaki cezaevlerine sevk edilmekte ve bunun sonucunda bugüne kadar onlarca ölümlü trafik kazası yaşanmıştır. Şimdi soruyoruz... Aileler uzun ve zorlu yolculuklarda hayatlarını kaybederken mahpuslar ise ailelerinden uzak cezaevlerine gönderilerek ağır bir insan hakları ihlaline maruz kalmaktadır. Uzak yerlere sevk uygulamaları hem aileler hem de mahpuslar için bir çeşit işkence yöntemine dönüşmüştür. Buradan Adalet Bakanlığına çağrıda bulunuyoruz: Mahpusların, ailelerine yakın cezaevlerinde kalmaları mutlaka sağlanmalı, bu insan hakları ihlaline ve işkence yöntemine artık bir an önce son verilmeli.

BAŞKAN - Sayın Uluay...

14.- Kastamonu Milletvekili Halil Uluay'ın, Kastamonu ballarına ilişkin açıklaması

HALİL ULUAY (Kastamonu) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Kastamonu'nun güzellikleri kapsamında bugün Kastamonu ballarından bahsedeceğim. Kastamonu, Ilgaz Dağları, Küre Dağları Karadeniz'in eşsiz doğasını bir araya getiren, arıcılık açısından ülkemizin en önemli merkezlerinden biridir. İlimizde yaklaşık 80 bin arılı kovanla üretim yapılmakta, zengin floramız sayesinde kaliteli çiçek balı, orman gülü balı ve coğrafi işaretli kestane balı üretilmektedir. Özellikle Kastamonu kestane balı kendine özgü aroması, yüksek mineral değeri ve doğal üretim yapısıyla uluslararası alanda da dikkat çeken bir öneme sahiptir. 2025 yılında yaklaşık 700 ton bal ve ciddi miktarda polen, propolis ve arı sütü üretimi yapılmıştır. Devletimiz tarafından yetiştiricilerimize yaklaşık 10 milyon lira destek sağlanmıştır.

Bu vesileyle, emeğiyle üretim yapan tüm arıcılarımıza teşekkür ediyor, onları Meclisten saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Sayın Kış...

15.- Mersin Milletvekili Gülcan Kış'ın, Mersin Silifke Taşucu Limanı'na getirilen ithal anguslara ilişkin açıklaması

GÜLCAN KIŞ (Mersin) - Sayın Başkan, Mersin Silifke ilçemizde Taşucu Limanı'na getirilen ithal Anguslar nedeniyle bölgede ağır koku, sinek ve çevre kirliliği oluşuyor. Taşucu, Kum Mahallesi, Gülümpaşalı, Bolacalıkoyuncu ve çevrede yaşayan vatandaşlarımız pencerelerini açamaz hâle geldiklerini, yaşam kalitelerinin ciddi şekilde etkilendiğini söylüyor. Daha da önemlisi, bütün bunlar turizm sezonunun başladığı bir dönemde yaşanıyor. Türkiye'nin en güzel sahillerinden birine sahip Silifke'de vatandaş da esnaf da turizm işletmecileri de bu durumdan büyük rahatsızlık duyuyor. Tarım ve Orman Bakanlığı ithalat yapıyor ama ortaya çıkan sonuçları denetlemiyor, vatandaşın yaşadığı mağduriyeti görmezden geliyor. Vatandaşın sağlığını ve yaşam kalitesini korumakla mı yükümlüsünüz yoksa et ithal eden yandaşları korumakla mı? Tarım ve Orman Bakanlığı ile İl Tarım Müdürlüğünü derhâl göreve davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Hun...

16.- Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'un, özel sektör öğretmenlerine ve mülakat mağduru öğretmenlere ilişkin açıklaması

YILMAZ HUN (Iğdır) - Teşekkürler Sayın Başkan.

14 Haziranda Ankara'ya hakları için yürüyüş yapacak olan mülakat mağduru öğretmenlerini, özel sektör öğretmenlerini buradan selamlıyorum. Eğitimin yükünü omuzlayan binlerce öğretmen güvencesizliğe, düşük ücretlere ve ağır çalışma koşullarına mahkûm edilmektedir. Aynı işi yaptıkları hâlde kadrolu öğretmenlerle eşit haklara sahip değiller. Taban maaş haklarının kaldırılmasıyla birlikte birçok öğretmen yoksulluk sınırının altındaki ücretlerle çalışmak zorunda bırakılmıştır. Öğretmenlik mesleği ucuz iş gücüyle yapılacak iş değildir. Eğitim emekçilerinin insanca yaşayabilecekleri bir ücret, iş güvencesi ve eşit özlük hakları talebi son derece meşrudur. Millî Eğitim Bakanlığını öğretmenlerinin sesine kulak vermeye, verilen sözleri tutmaya ve gerekli yasal düzenlemeleri gecikmeden hayata geçirmeye çağırıyoruz. Tüm eğitim sendikalarını, velileri ve toplumun bütün kesimlerini bu haklı mücadeleye destek vermeye davet ediyoruz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Konal...

17.- Giresun Milletvekili Ertuğrul Gazi Konal'ın, Giresun'un yaylalarındaki elektrik problemine ilişkin açıklaması

ERTUĞRUL GAZİ KONAL (Giresun) - Sayın Başkan, Hükûmetimizin önceki dönem çıkardığı imar barışı ek kanunuyla 31 Aralık 2017 öncesi yapılan yapılara elektrik aboneliği hakkı verilmişti. Bunun üzerine Anadolu'nun birçok şehrinde olduğu gibi Giresun'da da yaylacılarımız ineklerini, hayvanlarını satarak, gerektiğinde fındıklarını satarak yayla abonelikleri için usulüne uygun elektrik hatları çekmişti. Ancak abonelik işlemleri tamamlanamadan muhalefet partisinin de şikâyetiyle Anayasa Mahkemesinin iptal kararıyla yaylacılarımızın o maddi ve manevi bütün emekleri çöp oldu ve büyük zarara girdiler. Bugün yaylalarımızda usulsüz kullanımdan dolayı çok fahiş fiyatlarla elektrik faturalarını vatandaşlarımız ödemek zorunda kalmaktadır. Bazı vatandaşlarımız ise hiç elektrik kullanmadan çağımıza uygun olmayan yöntemlerle yaşamlarını sürdürmeye çalışıyor. Yayla elektrik probleminin çözüme kavuşması için yüce Meclisimizin ve ilgili bakanlığın bir an önce...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Dinçer...

18.- Mersin Milletvekili Talat Dinçer'in, Çinli bir otomotiv şirketine ilişkin açıklaması

TALAT DİNÇER (Mersin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Ülkemizde bulunan ticaret erbabı, iş dünyasında faaliyet gösteren işletmelerimiz yüksek faiz ve vergi yükü altında gerçekten zor günler geçiriyor ve birçoğu iş yerlerini kapatma noktasına geldi. Çinli BYD şirketine, ülkemizde yatırım yapmaları adına yüzde 40'ın üstünde vergi istisnası sağlandı ve ülkemizde yüz binlerce araç satışına izin verildi, vergisiz bir şekilde faaliyet gösterildi. Sonuçta, BYD yatırımını Türkiye'ye değil Macaristan'a kaydırıyor ve yatırımını Macaristan'a yapıyor. Şimdi sormak lazım: Ülkemizdeki yerli ve millî işletmelerimiz bu kadar sıkıntı çekerken, onların kamu alacaklarının faizleri silinip yapılandırılmazken Çinli BYD şirketine bu kadar imtiyaz verilmesi doğru mudur? Hükûmet bir an önce yerli ve millî esnafımızın kamu alacaklarının faizini silip taksitlendirmeli.

BAŞKAN - Sayın Arpacı...

19.- Denizli Milletvekili Şeref Arpacı'nın, Çinli bir otomotiv şirketine ilişkin açıklaması

ŞEREF ARPACI (Denizli) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Evet, ben de BYD'yi konuşacağım çünkü 1 milyar dolar yatırım karşılığında yatırım teşviki, gümrük vergisi muafiyeti, ÖTV muafiyeti verdik. Bu insanlar, bu firma daha çivi çakmadan milyar dolarlarca parayı cebe indirdi ve son açıklamasıyla yatırımını da askıya aldığını, yapmayacağını söyledi. Şimdi, bir, ÖTV indirimi aldı, sonra fiyat rekabetinden dolayı bunu müşteriye yansıtmadı ve daha yüksek fiyata sattı, bütün bunların karşılığında hiçbir şey yapmadı. İşte, Sanayi ve Ticaret Komisyonu Başkanımız burada, onu o dönem kendisine sormuştum -yinelıyorum- ve cevabı şuydu: "İstihdam, ihracat başka ülkelere mi kaysın? En azından bunu çekelim." Şimdi, kendisine tekrar soruyorum -herhâlde, yine kandırıldığımızı düşünüyorum- cevabı ne olacak, çok merak ediyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Güneş...

20.- Uşak Milletvekili İsmail Güneş'in, "terörsüz Türkiye" hedefine ve şehit edilen öğretmenlere ilişkin açıklaması

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Aybuke Öğretmenin yarım kalan türküsü, Necmettin Öğretmenin sınıfta bıraktığı boş sıra ve şehit öğretmenlerimizin geride bıraktığı hatıralar bize bir gerçeği hatırlatmaktadır: Terörün kazandırdığı hiçbir şey yoktur, kaybeden daima insanlıktır, kardeşliktir, geleceğimiz olmuştur. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde yürütülen "terörsüz Türkiye" hedefi sadece bir güvenlik politikası değil, evlatlarımızın korkusuzca büyüdüğü, öğretmenlerimizin huzurla görev yaptığı ve anaların gözyaşının dindiği bir Türkiye idealidir. Şehitlerimize olan borcumuz, onların emanet ettiği bu vatani terörden tamamen arındırılmış, huzurun ve kardeşliğin hâkim olduğu bir geleceğe taşımaktır. Hain terör örgütü PKK tarafından şehit edilen öğretmenimiz Şenay Aybuke Yalçın'ı şehadetinin 9'uncu yıl dönümünde rahmetle ve minnetle anıyorum.

Bu vesileyle, Necmettin Yılmaz'ı ve Ayşenur Alkan'ı ve terör saldırısı sonucu şehit edilen 383 öğretmeni rahmetle yâd ediyorum. Mekânları cennet, makamları alı olsun diyorum. Bu millet sizi asla unutmayacaktır.

BAŞKAN - Sayın Fırat...

21.- İstanbul Milletvekili Celal Fırat'ın, İkinci Yüzyılda Cumhuriyetin Demokratik Dönüşümü Konferansı'na ilişkin açıklaması

CELAL FIRAT (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Çağrıcılar arasında Ahmet Türk, Rıza Türmen, Akın Birdal, Doğu Ergil, Gültan Kışanak, Şebnem Korur Fincancı, İhsan Eliaçık ve Jülide Kural gibi çok sayıda aydın ve siyasetçinin bulunduğu İkinci Yüzyılda Cumhuriyetin Demokratik Dönüşümü Konferansı bu hafta sonu, 13-14 Haziran tarihlerinde İstanbul Bakırköy Cem Karaca Kültür Merkezi'nde yapılacak. "İkinci yüzyılda ortak gelecek" temasıyla gerçekleştirilecek olan konferansın hazırlıkları tamamlanmış bulunmaktadır. Konferansta 2'nci yüzyılda cumhuriyetin nasıl demokratikleşeceği tartışmaları yürütülecek. Başta Kürt sorununun çözümünün yanı sıra eşit yurttaşlık ve katılımcı düzenin inşası, demokratikleşme temaları önemli konular arasında yer alacak. Tüm demokratik kamuoyunun tartışmaya katkı vermesini bekliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Çeşitli İşler

1.- Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Zambiya Ulusal Meclisi Başkanı Nelly Mutti'ye ve beraberindeki heyete "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Zambiya Ulusal Meclisi Başkanı Sayın Nelly Mutti ve beraberindeki heyet Meclis Başkanımız Sayın Numan Kurtulmuş'la birlikte Genel Kurulumuzu teşrif etmişlerdir; kendilerine Türkiye Büyük Millet Meclisi Kurulu adına hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

Sayın Karaman...

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

22.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, Erzincan'a ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın son grup toplantımızda açıkladığı gibi, bu yıl tarıma verilen güçlü destekler ve yağışlar sayesinde ülkemizde üretim ve verim artacak inşallah. Araştırmalar gösteriyor ki Erzincan tarım, hayvancılık ve bunlara bağlı üretimle gelişecek. Bu anlayışla Erzincan'ımızı hayvancılıkta bir üretim merkezi hâline getirmek için Dereyurt bölgesinde besi OSB çalışmalarımızı başlattık. 130 hektarlık alanda kurulacak bu dev yatırım 82 ahır, 17 bin büyükbaş hayvan kapasitesi, et kombinası, soğuk hava depoları ve biyogaz tesisleriyle tam teşekküllü bir üretim üssü olacaktır.

Ayrıca Mertekli bölgesindeki 43 kilometrelik isale hattı ve kanal yenileme çalışmalarımız hızla devam etmektedir. Sulama altyapılarımızı modernleşmesi ve Ballı Barajı'nın devreye girmesiyle Erzincan Ovası'nın tamamı kullanılabilecektir.

BAŞKAN - Sayın Sarı...

23.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, Toprak Mahsulleri Ofisinin ekmeklik ve makarnalık buğday için açıkladığı taban fiyata ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Buğday üretimi yapan çiftçimiz açıklanan taban fiyat karşısında çaresiz kalmıştır. Toprak Mahsulleri Ofisi 2026 yılıyla ilgili olarak ekmeklik ve makarnalık buğday için 16,5 lira taban fiyat açıkladı. Bugün bu taban fiyat maliyetleri karşılamaktan çok uzakta. Balıkesir Bandırma ilçesi Bezirci Mahallesi'nde çiftçilik yapan bir ziraat mühendisi arkadaşımız yaptığı hesapta tohum, taban gübresi, üre, can gübresi, yabancı ot ilacı, pas ilacı, süne ilacı, kira, mazot giderlerini dikkate aldığı anda taban fiyatın 19,5 lira olması gerektiğini, maliyetlerin buna denk geldiğini ifade etmekte ki bunda işçilik, biçerdöver maliyeti, amortisman ve çiftçinin emeğinin karşılığı yok. Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan "Destekleri artıracacağız." diyor ama bir yıl sonra verilecek desteğin bugüne bir faydası yok. Taban fiyatın maliyetleri karşılayacak oranda artırılması ve desteklerin de üretim öncesinde verilmesi gerekmektedir çünkü bugün yapılacak ödemelere kaynak yetmiyor.

BAŞKAN - Sayın Arı...

24.- Antalya Milletvekili Cavit Arı'nın, villa turizmine ilişkin açıklaması

CAVİT ARI (Antalya) - Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Öncelikle Kaş ilçemiz olmak üzere, Kumluca, Fethiye ve bütün ülkemizde, tam da turizm sezonunun başladığı bugünlerde yaşanan önemli bir konu var. Villa turizmi işletmeleri faaliyetleri durdurulmuş durumda. Sadece Kaş'ta 20 bin civarında işletme var. Turizm Bakanlığı seçim dönemi başlangıcında bu tesislerin çalışacağına dair sözler verdi, seçim bitti, sözler unutuldu. Bu işletme sahipleri mağdur, bu işletmelere güvenerek iş yeri açan esnaf mağdur, buralarda rezervasyon yaptıran vatandaş mağdur. 31/12/2026'ya kadar geçici bir izin verilmeli ve bu tesisler yeniden faaliyete geçmeli, mağduriyetler önlenmeli.

BAŞKAN - Sayın Çiler...

25.- Kocaeli Milletvekili Nail Çiler'in, Çinli bir otomotiv şirketine ilişkin açıklaması

NAİL ÇİLER (Kocaeli) - Teşekkürler Sayın Başkan.

BYD Türkiye'de yatırım yapmayacağını açıkladı. 2024 yılından bu yana, yatırım yapmamışken BYD'ye bu teşviklerin verilmesinin yanlış olduğunu anlattık. Manisa'da yok pahasına arazi tahsis ettiniz, vergi avantajları, ithalat kolaylıkları ve özel ayıracakları verdiniz ancak BYD yatırım yapmıyor. İktidar şu soruya cevap versin: BYD'yle ilgili hangi yaptırımlar yapılacak? Yerli sanayici yüksek faiz, artan maliyet ve ağır vergi yükleri altında üretim yapmaya çalışırken BYD'ye teşvikler sunuldu, 100 bin araç gümrüksüz getirildi. BYD'nin bu süreçte teşviklerle elde ettiği avantajın tutarı nedir? Bugün geline nokta yatırım yoksa verilen imtiyazların hesabı da kamuoyuna açıklanmalıdır. Türkiye'nin kaynakları belirsiz vaatler uğruna harcanamaz. BYD adına uygun hayallerini inşa etti. Sanayi Komisyonu Başkanı aramızda, kendisinden ve ilgili bakanlıktan açıklama bekliyoruz.

Teşekkürler.

BAŞKAN - Sayın Kara...

26.- Hatay Milletvekili Nermin Yıldırım Kara'nın, Antakya, Samandağ, Reyhanlı ve Yayladağı gibi ilçelerde yaşanan sel felaketine ilişkin açıklaması

NERMİN YILDIRIM KARA (Hatay) - Teşekkür ederim Başkanım.

Geçtiğimiz günlerde yaşanan Antakya, Samandağ, Reyhanlı, Yayladağ gibi ilçelerimizdeki sel felaketi evleri, yurttaşlarımızı, demirbaşlarını, beyaz eşyalarını, küçük ve büyükbaş hayvanlarını maalesef çamurun ve sel sularının altında bıraktı.

Samandağ'da, Defne'de dereler taşıdı, dolayısıyla köprüler yıkıldı. Çok ciddi hasar var. Bunların zarar tazminlerinin bir an evvel yapılması noktasında Valiliği ve Bakanlığı göreve davet ediyoruz.

Yine, esnaflarımız da bu durumdan son derece ciddi anlamda etkilendi. Esnaf ve Kefalet Kooperatifi kredilerinin geri ödemesinin bir yıl olarak Hatay'da durdurulmasını "SSK ve vergi borcu yoktur." yazısı istenmemesini talep ediyoruz. Esnafa hep masadan cevap verildi bugüne kadar, biraz da kasadan cevap verin diyoruz.

BAŞKAN - Sayın Tahtasız...

27.- Çorum Milletvekili Mehmet Tahtasız'ın, esnafın talebine ilişkin açıklaması

MEHMET TAHTASIZ (Çorum) - Sayın Başkan, ekonomik krizin ağır yükünü halkımızla birlikte esnafımız da taşımaktadır. Tahsilat zincirinin kırılması, maliyetlerin artması ve piyasadaki durgunluk nedeniyle binlerce esnafımız çeklerini ödeyemediği için hapis cezasıyla karşı karşıya. Karşılıksız çek nedeniyle hakkında yasal işlem başlatılan kişi sayısı 2023 yılında 16.700, 2024 yılında 27.593, 2025 yılında 34.907, 2026 yılının ilk üç ayında ise 14.547 kişi olmuş. Ortamda organize bir suç değil ağır ekonomik şartların oluşturduğu bir ticari çöküş var. Cezaevine giren her esnafımızla birlikte bir aile, bir iş yeri ve yılların emeği yıkılmaktadır. Esnafın talebi, 5941 sayılı Kanun kapsamındaki adli para cezalarına yönelik düzenleme yapılmalı ve seçim öncesi verdikleri söz 9000 prim gün sayısı 7200'e düşürülmeli, çiraklık dönemi sigorta başlangıcı sayılmalı, bir günle on sekiz yıl sonra emekli olacak vatandaşımızın hakkı teslim edilmeli...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Öztürkmen...

28.- Gaziantep Milletvekili Hasan Öztürkmen'in, üreticilerin isteklerine ilişkin açıklaması

HASAN ÖZTÜRKMEN (Gaziantep) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Tarımsal girdi maliyetlerindeki artış yıllık yüzde 34 olmasına karşın çiftçilerin buğday alım fiyatlarına yalnızca yüzde 22 zam yapılması üreticiyi isyan noktasına getirdi. O kadar ki tarlasındaki buğdayı hasat etmek yerine yeşilken biçerek hayvanlarına yem yapan çiftçilerimiz bile var. Bu durum sadece çiftçimizi değil gıda enflasyonunu da uçurduğu için tüm vatandaşlarımızı vuruyor. Ülkemizin gıda enflasyonunda ilk 5'te olmasının nedeni çiftçiler değil, ülkedeki girdi maliyetlerini planlamayan yirmi dört yıldır başta olan bu iktidardır. Tarımda dışa bağımlılık giderek artmaktadır. TÜİK verilerine göre, 2026'nın ilk 4 ayında hububat ithalatı büyük ivme kazanmıştır. Üreticilerimiz yemde, tohumda, gübrede, zirai ilaçta ve mazotta maliyetlerin düşürülmesini istiyor, üretimin gerçek anlamda desteklenmesini istiyor, ithalatın azalmasını, üretimin planlanmasını bekliyor.

BAŞKAN - Sayın Çan...

29.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, Samsun'da 20 Haziranda başlayacak Kültür Yolu Festivali için hazırlanan tanıtım materyallerine ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Bu iktidar istiklal mücadelemizin madalyalı şehri Samsun'u Atatürk'ten soyutlayarak sinsi bir kimliksizleştirme operasyonu yürütmektedir; Kültür Yolu Festivali bunun en güncel örneğidir. Samsun'da festival 20 Haziranda başlayacak. Festival için yine tanıtım materyalleri hazırlandı, hiçbirinde Atatürk yok, kentimizin simgeleri yok. Aynı eleştiriyi geçen yıl da yaptık "Samsun'da Atatürksüz festival olamaz." dedik. Turizm Bakanlığı bu yanlışları kabul edip "Seneye telafi edeceğiz." dedi fakat bugün yine bakıyoruz, görsel materyallerden Atatürk toptan silinmiş. Samsun Atatürk şehridir, ilk adımın şehridir. Bu şehirle özdeşleşecek hiçbir etkinlikte Atatürk yok sayılamaz. Kentimizin kimliğini yansıtacak bu tür kamusal etkinliklerde Atatürk'ü yok sayanların bizim nazarımızda, Atatürk'e, Atatürkçülere, cumhuriyet değerlerine sosyal medya üzerinden ahlaksızca saldıran meczuplardan hiçbir farkı yoktur.

BAŞKAN - Sayın Kırkpınar...

30.- İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'ın, iktidarın yönettiği 4 trilyon dolarlık bütçeye ilişkin açıklaması

HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Son yirmi dört yılda bu iktidarın yönettiği 4 trilyon dolarlık devasa bütçe üretime veya eğitime değil, bilerek ve isteyerek ultra zengin sınıfı yaratmaya harcanmıştır. Dünyada devletten en çok ihale alan ilk 10 şirketin 5'inin Türkiye'de olması bir başarı değildir. Kamu İhale Kanunu'nun arkasından dolanarak halkın cebinden yandaya yapılan organize bir servet transferidir. Buradan soruyorum: 4.208 ultra zenginin kaç tane küresel pazarda inovasyonla rekabet ederek bu servete ulaştı? Kaç tanesi son çeyrek yüzyılda sizin dağıttığınız kupon arazilerle, adrese teslim ihalelerle var edildi? Bir avuç insan siyasi ipotek altında lüks içinde yüzerken milyonlar dalga dalga büyüyen derin yoksullukla boğuşmaktadır.

Gün gelecek, halktan çalınan her kuruşun hesabı hukuk önünde mutlaka sorulacaktır.

BAŞKAN - Sayın Özcan...

31.- Düzce Milletvekili Talih Özcan'ın, Düzce Gümüşova ilçesinde açılmak istenen taş ocağına ilişkin açıklaması

TALİH ÖZCAN (Düzce) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Düzce Gümüşova ilçemizde taş ocağı açılmak isteniyor. Proje için 900 dönüm meşe ormanı yok olacak. Bu taş ocağı içme suyu havzasının hemen yanında yer alıyor. Patlayan her dinamit bölgedeki su kaynaklarını tehdit edecek, toz ve hava kirliliği Cumayeri ve Gümüşova'nın üstüne çökecek, ağaçlar yok olacak, hava sıcaklığı artacak, ekoloji dengesi bozulacak, tarımsal üretim zarar görecek. Vatandaşın taleplerine kulak verin, taş ocağı ruhsatını iptal edin. Suyumuzu, toprağımızı koruyun, ormanları yok etmeyin, çevre felaketine yol açmayın. Çocuklarımızın geleceği tehlike altındadır.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Sayın Akalın...

32.- Edirne Milletvekili Mehmet Akalın'ın, Edirne'nin Uzunköprü ilçesinde haklarını arayan madencilere ilişkin açıklaması

MEHMET AKALIN (Edirne) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Edirne'mizin Uzunköprü ilçesinde haklarını arayan madenci emekçilerimizin sesini duyurmak istiyorum. Kiremitçiler Grup bünyesinde faaliyet gösteren Özşen Madencilik işçileri aylardır maaşlarını alamadıkları, bir yılı aşkın süredir mesai ücretlerinin ödenmediği ve emekli olan işçilerin kıdem tazminatlarının verilmediği gerekçesiyle hak arayışına başlamıştır. Şirketin konkordato ilan etmesiyle birlikte çalışanların alın teri ve emeği daha da büyük bir belirsizliğin içine sürüklenmiştir. Ayrıca, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda ciddi eksikliklerin bulunduğu yönündeki iddialar son derece vahimdir. Buradan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığını göreve çağırıyorum. İşçilerin gasbedilen ücretleri, mesai alacakları ve tazminatları derhâl güvence altına alınmalı, işten çıkarılan işçilerin mağduriyetleri giderilmeli ve çalışma koşulları yasal standartlara uygun hâle getirilmelidir.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Sayın Coşar...

33.- Antalya Milletvekili Aliye Coşar'ın, Fatoş Pınar Türker'in mahkemede verdiği ifadeye ilişkin açıklaması

ALİYE COŞAR (Antalya) - Anayasa Madde 17'ye göre, kimseye işkence ve eziyet yapılamaz, kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz. Kumpas davasında tutuklu bulunan İBB Medya AŞ Genel Müdürü Fatoş Pınar Türker'in mahkemede verdiği ifadeyle ortaya çıkmıştır ki kendisi Emniyette çıplak arama ve kötü muameleye maruz kalmış, savcı tarafından çocuklarıyla tehdit edilmiştir. Hepimizi derinden etkileyen bu uygulamayı yapanlar, buna göz yumanlar açıkça işkence ve kötü muamele suçu işlemiştir. Pınar Türker'in yaşadığı, cesur bir kadının suç duyurusudur.

AKP yargısından medet ummuyoruz ancak tarihe not düşülsün: Bu işkenceyi yapanlar ve göz yumanlar elbet bir gün gerçek adalete hesap verecektir.

BAŞKAN - Sayın Çakırözer...

34.- Eskişehir Milletvekili Utku Çakırözer'in, Fatoş Pınar Türker'in, Elif Güven'in ve İpek Atayman'ın anlattıklarına ilişkin açıklaması

UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İBB kumpas davasında on beş ay tutukluluğun ardından savunma yapabilen Fatoş Pınar Türker'in, Elif Güven'in, İpek Atayman'ın anlattıkları hepimiz adına utanç vericidir. Evlerinden Emniyete gözaltına, oradan cezaevine kadar yaşadıkları taciz, tehdit ve baskılara, çıplak arama gibi insanlık dışı yöntemlerden çocuklar üzerinden, evleri üzerinden yapılan tehditlere, iftiracı olma baskılarına kadar insan onurunu hedef alan vahim bir tabloyla karşı karşıyayız. Bir hukuk devletinde kolluk güçleri, adalet kurumları işkence ve iftira üretme mekanizmasına dönüşmez.

Buradan sadece ilgili bakanlara değil AK PARTİ'li, MHP'li vicdan sahibi arkadaşlarımıza sesleniyorum: Bu insanlık dışı, onur kırıcı işkencelere daha ne kadar sessiz kalacaksınız? Bu rezalet hakkında derhâl etkin bir soruşturma başlatılması, bu onur kırıcı işkencelere son verilmesi için harekete geçmek için neyi bekliyorsunuz?

BAŞKAN - Sayın Çalışkan...

35.- Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'ın, binlerce öğrencinin af beklediğine ilişkin açıklaması

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, binlerce öğrencimiz müjde bekliyor, af bekliyor. Pandemi, deprem, ekonomik kriz ve ailevi sorunlarla eğitim hayatını yarım bırakmış öğrencilerimize acilen af çıkarılmalıdır. Lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde öğrenciler 2022 yılında çıkarılan aftan yararlanamadılar. Özellikle tıp fakültesi, diş hekimliği ve hukuk fakültesindeki öğrencilerin durumu çok daha vahim. Bunlar özel şartlarla kapsam dışında kaldı. Bu açıdan, eğitimi azami sürede tamamlayamamış bu öğrencilerin okulla ilişkisi kesildi, bunlara bir kolaylık sağlanmalıdır. Bu, millî servet kaybıdır. Bu af asla bütçeye ek yük değil, aksine, ülkemiz için büyük bir kazanç olacaktır. Bu tatil mevsiminde bu öğrencilere acilen af yapılması, mezuniyetine az süre kalmış bu insanlara son bir hak tanınması yüce Meclisin önemli görevidir.

BAŞKAN - Sayın Uçar...

36.- Van Milletvekili Zülküf Uçar'ın, cezaevlerinde çalışan bazı personelin geliştirmiş oldukları tutuma ve baskıya ilişkin açıklaması

ZÜLKÜF UÇAR (Van) - Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Cezaevlerinde yaşanan sorunlar buradaki bütün milletvekillerine ve Meclis Başkanlığına da sürekli ulaştırılmaktadır. Yaşanan sorunlar, temel olarak, temel hak ve hürriyetlere yönelik baskı ve zaman zaman işkenceye varan tutum ve işlemlerdir. Ancak yaşanan başka bir sorun da cezaevlerinde çalışan bazı infaz koruma memurlarının ve idare personellerinin geliştirmiş oldukları tutumlar ve baskılardır. Buna yönelik olarak, daha önce Erzincan 2 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevinde yaşanan bir soruna ilişkin müdahale etmiş, önerge vermiş ve sorunu çözmüştük; oradaki mahpus Erzincan 1 Nolu Yüksek Güvenlikli Cezaevine alınmıştı ancak aynı personel de arkasından gönderildiği için aynı sorunlar devam etmektedir.

Personelin kendisini hukukun ve idarenin üstünde gören yaklaşımına yönelik Ceza ve Tevkifevleri bir an önce çözüm geliştirmelidir.

BAŞKAN - Şimdi, sırasıyla Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

Konuşmamın başında bugün ilave birer dakika vermeyeceğimi ifade etmiştim. Aynı şekilde, Sayın Grup Başkan Vekillerinin konuşmalarında da bir süre sınırlamasına gideceğim.

İlk söz, **YENİ YOL Partisi Grubu** adına Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya'ya aittir.

Sayın Kaya, buyurun.

37.- İstanbul Milletvekili Bülent Kaya'nın, Dünya Futbol Şampiyonası'nda mücadele edecek Türk Millî Takımı'na, bazı ülkelerin futbol kafilelerinin Amerika'ya girişte uğradıkları mobbinge, işkenceye karşı sıfır toleransa ve böyle bir iddia gündeme geldiği zaman devlete düşen vazifeye ilişkin açıklaması

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Dünya Futbol Şampiyonası start alıyor. Ben de Dünya Futbol Şampiyonası'nda mücadele edecek Türk Millî Takımı'mıza şimdiden başarılar diliyorum; inşallah, finale kalır ve kupayla ülkemize dönmüş olur. Şimdiden Millî Takım'ımızdaki bütün futbolculara başarılar diliyorum.

Bu Dünya Kupası vesilesiyle başta Özbekistan, Senegal, Irak, İran ve Somali futbol kafilelerine Amerika'ya girişte Amerikan makamları tarafından gerçekten insanlık onuruna yakışmayacak bir şekilde, futbolun centilmenlik duygusuna da yakışmayacak bir şekilde yapılmış olan, özellikle narkotik köpekleriyle üst aramasından tutun da daha birçok mobbinge varıncaya kadar yapılmış olan uygulamaları buradan kınadığımı ve bunun, Amerika'nın kendisi dışındaki, dışarıdaki diğer ülkelere bakışını da ortaya koyan bir çifte standart olduğunu ifade ediyor, bir kez daha buradan bu uygulamaları kınıyorum.

Bir diğer önemli husus Sayın Başkanım, insanlığa karşı suçlar. Bunlar içerisinde en önemli olanlarından bir tanesi de işkence. İşkence insanlık onuruna, insanlık haysiyetine aykırı olan bir suçtur ve topyekûn herkesin bu suçla mücadele etmesi lazım. Kaldı ki bu suçta zaman aşımı olmadığını da bir kez daha ifade etmek lazım. İşkenceye karşı olmaz bir iktidar. İşkenceye karşı sıfır tolerans göstermesi gerekir devletlerin çünkü dediğim gibi, işkenceyle mücadele değil, tek bir münferit vakanın dahi olmaması için elinden gelen her şeyi yapan bir politikadır işkenceye karşı sıfır tolerans. Dolayısıyla, bu ve benzeri hususlarda bir iddia gündeme geldiği zaman devlete düşen vazife, devlet memurlarına, devletin ilgili kurumlarına düşen vazife derhâl adli ve idari tahkikat yapmaktır. Yoksa o zaman zaman ortaya çıkan devletin soğuk yüzüyle, kısa bir basın açıklamasıyla "İddialar külliyyen yalandır." şeklindeki açıklamaların insanların bu konudaki hassasiyetlerini ortadan kaldırmadığını bir kez daha ifade etmek gerekir. Üst araması başka bir şey, beden araması başka bir şey ve bu hususlarda da aslında Ceza Muhakemesi Kanunu'muzda detaylı hükümler düzenlenmiş. Ancak maalesef, durumdan vazife çıkaran bir kısım kişilerin bu üst araması yaparken özellikle kadın tutuklulara veya hükümlülere karşı farklı muameleler yaptığı zaman zaman gündeme düştü. Bu hususlarda özellikle Türkiye Büyük Millet Meclisinden net bir çağrıda bulunmamız gerekiyor ki asla ve asla bunlara müsamaha gösterilmemesi gerekiyor çünkü buna karşı sessiz ve duyarsız kaldığımız zaman, insanlık onuruna yakışmayacak bu davranışları yapanlar cesaret alır, bunu yaygınlaştırmaya kalkarlar. Empati yapmak lazım. Empati nedir? Kendinize yapılmasını istemediğiniz bir şeyi başkasına yapılmasına da rıza göstermemektir.

İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanıyken Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın bir kısım çalışma arkadaşlarına dönük, 2001 yılında, dönemin İstanbul Organize Suçlar Şube Müdürü Adil Serdar Saçan'ın Başkanlığında bir operasyon düzenlendi. Gözaltına alınan kişilere dört gün boyunca, Vatan Emniyet Müdürlüğünde, insanlık onuruna aykırı birçok işkence yapıldı. O arkadaşlarımız çıkışta basın açıklamalarıyla bu işkenceyi duyurmaya çalıştılar ama maalesef birçok insan onlara sağır ve duygusuz kalmaya devam etti. Aradan zaman geçti, o arkadaşlarımızdan biri Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisine geldi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Darbe ve Muhtıraları Araştırma Komisyonuna Adil Serdar Saçan'ın bilgi vermek üzere geldiğini duyunca oraya gitti. Adil Serdar Saçan'ı anlatırken oradaki duygularını "Çok pişkindi, insanların gözünün içine baka baka yalan söyleyecek kadar pişkindi. İşkence yapmadığını Komisyon üyelerinin huzurunda tekrar etti ama ben de biliyordum ki o da biliyordu ki bana işkence yaptı. Ben kendisine 'Benim gözümün içine bakarak işkence yapmadığını söyleyebilir misin?' dedim, lafı eveleyip geveledi. Ama bana işkence yapanlar bu dünyada olmasa da öbür dünyada mutlaka ama mutlaka cezasını çekecek." diyerek ifade ediyordu o değerli milletvekilimiz.

Bunu niçin ifade ediyorum? Biz nasıl bize karşı bir işkence yapıldığı zaman ve bunu ispat edecek elimizde yeterli bir delil olmadığı zaman feryat figan ediyorsak, nasıl içimiz kabarıp duygularımızı ifade edecek başka bir alan bulamıyorsak başkalarının da bunu yaşayabileceğini bilmemiz ve ona göre bir empati kurmamız gerektiğini buradan bir kez daha net ifade ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin lütfen.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Elbette hiç kimse yasa önünde herhangi bir soruşturmadan muaf olamaz ama soruşturmaların da yasa çerçevesinde yürütülmesi, hele hele "İşkence ve kötü muameleye uğrayan kişiler eğer bizden değilse -'bizden değilse'yi

tırnak içerisinde söylüyorum- bizim mahalleye ait değilse, aynı gönül dünyamıza hitap etmiyorsa o zaman duymayalım, sesimizi çıkarmayalım." demememiz lazım. Burada devlet görevlilerine düşen vazife şudur, bir devlet adamına yakışan vazife şudur, işkenceye sıfır tolerans mücadelesi yapan bir devletin görevlisine düşen vazife şudur: Böyle bir iddia ortaya atıldığı zaman "Derhâl ilgili olay hakkında adli ve idari tahkikat başlatılmıştır." cümlesini kurması gerekir. Yoksa henüz hiçbir araştırma yapmadan "Açıklamalar ve beyanatlardan yalandır, böyle bir olay vuku bulmamıştır." şeklindeki açıklamalar, emin olun, yapanlara cesaret verdiği gibi olayın üstünü örter. Dediğim gibi, iddiadır, doğru da olabilir, doğru olmayabilir ama devlete, işkenceyle sıfır tolerans iddiasında olan bir iktidara düşen vazife, asla ve asla bir sayfalık açıklamayla "İddialar yalandır." şeklinde bir şey değildir, bu söylenemez. "Üstüne gidiyoruz, araştıracağız." der.

Dolayısıyla buradan net bir şekilde şunu ifade etmek istiyorum: Özellikle güvenlik görevlilerimizin sistematik olarak bu olayların içerisinde olmadığını hepimiz biliyoruz. Münferit olarak bu olayı gerçekleştirenler üzerinden kolluk kuvvetlerimizi, adli soruşturmayı yürüten görevlilerimizi zan altında bırakmak da doğru değil ama zaten bu ve benzeri münferit olayların üzerine kararlılıkla gidersek işini namusuyla, dürüstçe yapan birçok güvenlik görevlimizi de zan altında kalmaktan kurtarmış oluruz.

Dolayısıyla buradan bir kez daha seslenmek istiyorum Sayın Başkanım: Bir tutuklunun, gözaltında olan herhangi bir vatandaşımızın, hele hele bir kadının çıplak aramaya maruz bırakıldığına, insanlık onuruna yakışmayacak davranışlara maruz kaldığına dair beyanatlardan yeri göğü ineltmeli ve devlet derhâl soruşturma başlatmalıdır. İftiraysa zaten ortaya çıkar ama ya değilse, ya o kadın haykırışlarını kimseye duyurmadığı için ömür boyu lanet okuyorsa emin olun, o lanet ona duyursız kalan herkesi yakıp yıkmaya yeter diye düşünüyorum.

Buradan YENİ YOL Grubu adına net bir şekilde ifade ediyorum ki düşüncesi, etnik kimliği, mezhebi, parti aidiyeti her ne olursa olsun işkenceye uğramış olan herkesin yanında olduğumuzu, işkence yapan herkesi lanetlediğimizi buradan bir kez daha haykırıyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

SELAMİ ALTINOK (Erzurum) - Bülent, biz de sana katılıyoruz, aynen altına imza atıyoruz.

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Antalya Milletvekili Sayın Uğur Poyraz.

Buyurun lütfen.

38.- Antalya Milletvekili Uğur Poyraz'ın, bültenlerdeki iki ana başlığa; toplumun her alanındaki cinnet hâline, dizilere, suç örgütlerinin insan kaynağına ve sosyal medya kanununun getirilmesinin şart olduğuna ilişkin açıklaması

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün yine sabahleyin bu beş dakika konuşmalarımızı hazırlamak için önce bültenlere baktım, yine bültenlerde iki ana başlık var: Biri, Cumhuriyet Halk Partisi, Cumhuriyet Halk Partisinin şu anki süreci; diğeri de toplumda ortaya çıkmış cinnet haberleri. İki haber çeşidi var, başka hiçbir şey yok. Kiracı-ev sahibi, baba-oğul; yine cinnet, yine silahlar var, yine bıçaklar var, yine herkes birbirini öldürüyor. Hatırlayın, daha geçtiğimiz aylarda Urfa'da ve Maraş'ta okullarda meydana gelen olaylardan sonra burada bütün milletvekilleri, iktidar-muhalefet fark etmeksizin, çıktık bu kürsüde bunun nasıl bir tehdit olduğunu, memleketin başına ne getirmek üzere olduğunu, çocuklarımızın nasıl bir tehdit altında olduğunu dakikalarca, saatlerce, günlerce konuştuk. Zaman zaman birbirimizi itham ettik, zaman zaman ortak bir çözüm bulmaya çalıştık ama bakın üzerinden haftalar geçti. Haftalar geçti, hâlâ televizyon kanallarında, prime timedda, öyle, ortalıkta mafya babalarının bellerinde silahlar, yanlarında uzun namlulu silahlı adamlarla birlikte, kar maskeli adamlarla birlikte yargı dağıttığı diziler, filmler her gün, her akşam boy boy devam ediyor. RTÜK bu konuyla ilgili hâlâ parmağını kıpırdatmış değil, bu konuya ilişkin hâlâ bir yasal düzenleme yapılmış değil. Bununla ilgili bir komisyon kurduk, Komisyona partiler üyeler verdi. Komisyon Maraş'a gitti, ailelerle görüştü, geldi, hatta bu hafta sonu bildiğim kadarıyla tekrar gidecek. Ama bakın, zaman akıp gidiyor, çocuklarımız sokaklarda, sokakların dehlizlerinde hayatlarını kaybediyor, uyuşturucu ağının pençesinde evlatlarımız yitiriliyor, aileler perişan oluyor.

Bununla birlikte, toplumun her alanında, her yerinde bir cinnet hâli hâkim kılınmış durumda. Bugün bakıyoruz, yine aynı manşet: "Ünlülere Operasyon!" "Ünlü" dediğiniz kavram da... Tabii, bugün Türkiye'nin 86 milyona kavuşması nüfus olarak... Aynı zamanda, bu kitle iletişim çağında da kimin ünlü olduğu hakkında da bir fikrimiz yok aslında. Yani birçok platform var, herkesin takip ettiği platformlar farklı, o platformlarda belli bir takipçinin üzerinde olan herkes ünlü olarak tanımlanıyor. Veleve ki ünlü, velev ki ünlü değil ama sonuç olarak, gençlerimiz sosyal medya kullanırken özellikle sosyal medya ağı içerisinde bu kişileri birer fenomen olarak ya da birer rol model olarak tercih ediyorlar. Birer fenomen ve rol model olarak tercih ettikleri bu kişilerin hayatlarına ilişkin, hatta onların başına gelen olumlu-olumsuz her hadiseyi de kendilerine bu anlamda bir modelleme hâline getiriyorlar.

Şimdi, önceki İçişleri Bakanını hatırlayın, Sayın Ali Yerlikaya'yı. Sayın Ali Yerlikaya her gün sabahleyin bir sosyal medya paylaşımı yapıyordu "Şu kadar adet suç örgütüne operasyon düzenlendi. Bu kadar adet suç örgütü çöktürüldü." diyerek. O dönemde de bu kürsülerden, bu koltuklardan ifade ettik: Bir İçişleri Bakanı eğer her gün "Türkiye'nin dört bir yanında şu kadar suç örgütü çöktürüldü." diyorsa -yirmi küsur yıllık iktidarın İçişleri Bakanındır ki idarede devamlılık esastır- temel sorulması gereken soru: Bu kadar suç örgütü hangi ara türedi, hangi ara bu güce sahip oldu, hangi ara korkutucu güçle birlikte insan kaynağı oluşturdu?

İşte, burada hep aklımıza gelen ve aslında aklımıza gelmekle birlikte endişe ettiğimiz temel problem ortaya çıkıyor: Devletin zafiyeti, devletten de ziyade kurumların zafiyeti. Eğer siz kurumları güçlü hâle getirmezseniz, kanunları esnetirseniz, birtakım çıkar gruplarına suç işleme imtiyazı yaratırsınız ve bu çıkar grupları suç işleme imtiyazıyla bunu topluma bir güç gösterisi olarak ortaya koyarlarsa işte o zaman bir insan seli ve insan kaynağı oluşmaya başlıyor ve her şeyden tehlikelisi -biraz önce de ifade ettiğim gibi- insan kaynağı. İşte, alt gelir grubunda ve gelecek hayali olmayan çocukların, gençlerin çoğu bugün bu tuzağa düşen gençler hâline geliyor ve bununla birlikte, onlarla birlikte aynı uçurumdan sürüklenen aileler ve aile dramları. Dolayısıyla, bununla ilgili inanılmaz vaktimiz yok, hiç vaktimiz yok. "Hele bir Komisyon karar alsın da Komisyon bir rapor çıkarsın da..." Elbette Komisyonun çalışmaları kıymetlidir ama bugün toplumsal şiddeti körükleyen, hatta olumlayan o televizyon programlarının, televizyon dizilerinin, filmlerinin konularının

başlığına bir bakalım, konularda 3 tane şey var: Bir, vatan haini olma; iki, uyuşturucu ticareti yapma; üç, kadın ticaretinin tarafı olma. Onun dışında bütün suçlar serbestmiş gibi bu dizilerde kahramanlık hikâyeleri anlatılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

UĞUR POYRAZ (Antalya) - Bunlara müdahale etmek için ebeveyn olmaya gerek yok; bunlara müdahale etmek için ortalama zekâyâ sahip, ortalama vicdana sahip birer yetişkin olmak yeterli. Gençlerimizden, çocuklarımızdan bunların rol model olarak kopartılabilmesi için başta bu Parlamentodaki değerli milletvekilleri olmak üzere, bu ülkenin her kademesindeki yönetici ve her siyasetçi evlatlarımıza rol model olmak zorunda. Dolayısıyla, bununla ilgili Parlamentonun çok hızlı bir şekilde, onu daha önceki 15 yaşından küçük çocukların sosyal medyaya girmelerine ilişkin düzenlemelerde de ifade etmiştik, hem yetişkinlerin hem ebeveynlerin dijital okuryazarlığı için acil ve ivedi bir şekilde Türkiye'de bir medya kanunu, sosyal medya kanunu olmak üzere bir kanunun getirilmesi, düzenlenmesi şart ve bununla ilgili vakit kaybediyoruz. Bakın, önümüzdeki üç-dört hafta sonra Meclis tatile girecek ve ekim ayına kadar Meclis tatil olacak. O yüzden bizim bu sırada kaybedeceğimiz gençlerimizden, ortaya çıkacak hadiselerin hepsinden bizim mesuliyetimiz oluşur. Bununla ilgili elimizi taşın altına koymalı, bir an önce Parlamentodaki milletvekilleri olarak, milletin vekilleri olarak bu süreçte amaç, eylem ve fikir birliği için hareket etmeliyiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Söz sırası, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Nevşehir Milletvekili Sayın Filiz Kılıç'a aittir.

Sayın Kılıç, buyurun.

39.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 13 Haziran Dünder Taşer'in vefatının yıl dönümüne, Kerbelâ'ya, muharrem orucuna ve Amerika'da 2026 Dünya Kupası'nda ter döken A Millî Futbol Takımı'na ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk milleti; zaman sadece akıp giden bir takvim yaprağı değil, bazen koca bir milletin hafızası, bazen yüreğimizdeki ince bir sızı, bazen de ortak sevincimizdir. Bugünlerde hem tarihimizin o derin acısını taşıdığımız hem de yarınlara umutla baktığımız bir haziran ayının içindeyiz. Değerli milletvekilleri, 13 Haziran, ömrünü bu vatanın birliğine ve Türk milletinin o asil ruhuna vakfetmiş büyük dava adamı, mütefekkir Dünder Taşer'i vefatının yıl dönümünde rahmetle anacağız. Rahmetli Taşer fikirleriyle koca bir nesle rehberlik ederken aslında hepimize tek bir hedef, tek bir mesele gösterdi: Köklerine sınırsız bağlı, başı dik büyük Türkiye. Bu büyük idealin temeli tartışmasız bir şekilde terörsüz Türkiye'dir. Biz kadınlar, biz anneler ağıtların ne demek olduğunu, o acının rengini çok iyi biliriz. Dağlarımızda barut değil, kekik kokularının estiği, hiçbir annenin gece yastığa başını koyduğunda yüreğinin titremediği, çocuklarımızın güven içinde büyüdüğü bir Türkiye istiyoruz. Şehitlerimizin kanıyla sulanan bu topraklarda şundan eminiz: Kardeşliğimize göz diken karanlık zihniyet milletimizin çelik iradesi karşısında yok olmaya mahkumdur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bazı acılar vardır, insanı yakar, küle çevirir; bazı acılar da arındırır, ayağa kaldırır. Bizim mayamızda mazluma kucak açmak, haksızlığa karşı siper olmak var. İşte bu inançla 13, 14 ve 15 Haziran tarihlerinde Kerbelâ'nın yakıcı kumlarına düşen, masumiyetin sembolü olmuş o günahsız yavrularımız için masumupak orucunu tutacağız. Hemen peşinden de 16 Haziran itibarıyla muharrem orucu başlayacak, tefekkür edip yasımızı tutacağız. Kerbelâ bizim için sadece tarihte kalmış bir olay değil, Hazreti Hüseyin'in asaletini, Hazreti Zeynep'in boyun eğmeyen vakur kadın duruşunu kuşanmak demektir. Yüce Meclisin çatısı altından diliyorum ki dökülen sessiz gözyaşlarımız, edilen dualarımız ve tuttuğumuz oruçlar Hakk'ın dergâhında kabul olsun. O günahsızların hatırası dünyadaki tüm çocukların güvenle yaşayacağı yarınlara ışık tutsun.

Değerli milletvekilleri, bizler matemimizi içimizde vakarla taşıırken milletçe ortak sevinçlere de en gür sesle iştirak ediyoruz. Dualarımız, umutlarımız şu an ta Amerika'da 2026 Dünya Kupası'nda ter döken Millî Takım'ımızla beraber. Göğsündeki ay yıldızı bir onur madalyası gibi taşıyan A Millî Futbol Takımı'mız sahaya sırf top oynamaya değil bir milletin pes etmeyen ruhunu cümle âleme göstermeye çıkıyor. Bizim Çocuklar tünele girdiğinde arkalarında sadece taraftarlar yok, onlarla gururlanan annelerin, maçı izlerken evladına sarılır gibi ekrana sarılan babaların, sokakta top koşturan o küçücük çocukların hayalleri var. Akıttıkları her damla ter hepimizin yüzünde bir gülümseme oluyor. Mücadeleleri sahadaki birliğimizin ve dirliğimizin yansımasıdır. Buradan analarının duaları rüzgâr olup arkalarından essin diyerek o aslanlara sesleniyorum: Sahada basmadık yer bırakmayın, ayaklarınıza taş değmesin. Başınız dik, yolunuz açık olsun bizim çocuklar. Liderimiz Sayın Devlet Bahçeli'nin talimatlarıyla hazırlanan ve bu hafta grup toplantısında dinlediğimiz o coşkulu Millî Takım marşımızda da söylendiği gibi:

"Ay yıldızın aslanları

Yazar yeni destanları

Kupanın Alparslanları, arkanızdayız

Biz sizinle zirvedeyiz

Bir beraber Türkiye'yiz

Tek yumruğuz, tek yüreğiz, arkanızdayız Çağ kapatın, çağlar açın

Tüm cihana ışık saçın

Bayrak bayrak, akın akın, arkanızdayız.

Ay yıldızın neferleri

Kutlu olsun seferleri

Kazanacak zaferleri, arkanızdayız.

Beş bin yıllık tarih ile

Fetih ile, Fatih ile

Şuurumuz Çanakkale, arkanızdayız.
Kızıllema amaç ile
Ay yıldızlı kıvanç ile
Türkiye bir inanç ile, arkanızdayız."
(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - "Bekle bizi Amerika

Bizim Çocuklar harika

Hedef ay yıldız şahika, arkanızdayız."

Sözlerimi bitirirken geçmişimizi Dünder Taşer'in o büyük vizyonu ile kucaklamayı, muharrem ayının hüznüyle arınmayı ve gençlerimizin zaferleriyle yarınlara umutla bakmayı Yüce Allah nasip etsin.

Gazi Meclisi ve ekranları başında kalbi bizimle atan tüm vatandaşlarımı sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Tekin Bingöl'ün, Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'a ilişkin konuşması

BAŞKAN - Bu arada, Sayın Kılıç'ın Alevi öğretisi ve Hacı Bektaş Veli felsefesiyle ilgili çok güzel araştırmaları ve kitapları var. Ben de zevkle okudum.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Söz sırası, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Kars Milletvekili Sayın Gülüstan Kılıç Koçyiğit'e aittir.

Buyurun lütfen.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

40.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Fatoş Pınar Türker'in yaptığı savunmaya ve Emniyetin açıklamasına, cezaevlerindeki hak ihlallerine, Diyarbakır'da gerçekleştirdikleri Demokratik Yerel Yönetimler Konferansı'na ve taleplerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, Sayın vekiller; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, aslında bu ülkede çokça karşılaştığımız ve daha çok da aslında bizlerin başına gelen bir meseleden bahsetmek istiyorum, o da insanlık onurunu aslında ayaklar altına alan işkence meselesi. İBB davasında Medya AŞ Genel Müdürü Fatoş Pınar Türker, yaptığı savunmasında çıplak aramaya maruz kaldığını söylemişti ve bütün bunlara karşılık da biliyorsunuz, Emniyetin bir açıklaması oldu. Şimdi, düşünün, bir kadın evine yapılan operasyon sırasında 2 çocuğunun gözlerinin önünde kriminalize ediliyor, bir anne çocuklarından koparılıyor, savcılık makamında çocuklarıyla tehdit ediliyor ve tutukluluk âdeta itiraf üretmenin ve irade kırmanın aracı hâline getiriliyor. Şimdi, bütün bunların hukuk devletiyle bir ilgisi var mı diye hepimizin sorması gerekmez mi? Çünkü sadece fiziksel işkence bir suç değildir. Bir anneyi çocuklarıyla tehdit etmek de işkencedir, bir kadını çıplak aramaya maruz bırakmak da işkencedir, insanlık onurunu hedef almak da bir işkencedir; korkutmak, sindirmek, yalnızlaştırmak, çaresizlik üzerinden aslında teslim almaya çalışmanın kendisi de bir işkencedir. O anlamıyla bütün bu işkence suçlarına karşı da bütünlüklü bir karşı duruşun ortaya konulması ve insanlık onurunun birlikte savunulması gerekir.

Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalara bakalım: Birleşmiş Milletler İşkenceye Karşı Sözleşme işkenceyi yasaklar ve Türkiye taraftır, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi işkenceyi yasaklar ve Türkiye taraftır, Anayasa'nın 17'nci maddesi işkenceyi yasaklar. İnsanlık onuru dokunulmazdır ve devletin hiçbir kurumu, hiçbir görevlisi, hiçbir makam, hiçbir kişi bu ilkenin üstünde değildir. O anlamıyla söyleyelim, daha önce bunu çok söyledik, özellikle Mecliste, sokakta: Bu ülkede karakollarda, gözaltı merkezlerinde, cezaevlerinde kötü muamele, çıplak arama ve işkence aslında her yerde yaygın bir şekilde yaşanıyor. Bu hak ihlallerini Meclise taşıyoruz, Meclis kürsüsünden dile getiriyoruz, soru önergeleri veriyoruz ve buna karşı bütünlüklü bir tutum alınması çağrısını da buradan bir kez daha yapmak istiyoruz. Bu sözleri kadınlar için söyledik, Kürtler için söyledik, öğrenciler için söyledik, gazeteciler için söyledik, hasta mahpuslar için söyledik, muhalifler için söyledik yani mağdur kim varsa biz hep onun yanındaydık ve hep onun yanında durmaya da devam edeceğiz. O anlamıyla, temel bir ilkedен bahsediyoruz, işkence kimden gelirse gelsin, mağdurun kimliği ne olursa olsun suçtur. Bugün karşımızda münferit olarak bir meseleden değil aslında neredeyse sistematikleştirilmeye çalışılan bir yaklaşımdan, bir pratikten bahsediyoruz. Çıplak arama işkencesi ne yazık ki bu ülkenin gündeminden düşmüyor, Türkiye bu utançtan kurtulmuyor, kurtulmak istemiyor. Cezaevlerinden, gözaltı merkezlerinden, karakollardan benzer anlatımları yıllardır duyuyoruz, mağdurların feryadını hepimiz işitiyoruz ama ne yazık ki buna karşı gerçek anlamda yapısal bir önlem almaktan uzak bir yaklaşımı da hep beraber görüyoruz. O anlamıyla, bir kez daha, bütün bu insanlık onurunu ayaklar altına alan tutumların karşısında olduğumuzu ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, tabii ki sadece işkence suçu değil, aynı zamanda, aslında cezaevlerinde yaşanan hak ihlalleri de temel bir sorun. Sadece Sincan Kapalı Kadın Cezaevinin son derece ağır hak ihlalleriyle gündeme geldiğini ifade edelim. Son altı ay içinde en az 4 kadının yaşamına son verdiği ve çok sayıda kadının da intihar girişiminde bulunduğu ifade ediliyor. Şimdi, bunu sadece bir istatistik olarak değerlendirebilir miyiz? "Aa, 4 kadın ölmüş, kadınlar intihar girişiminde bulunmuş." diyebilir miyiz? Burada çok açık ve net bir hak ihlali olduğunu, kötü muamele olduğunu, kadınların özellikle cezaevlerindeki koşullarının çok daha ağır olduğunu

görmemiz gerekiyor. Kadın mahpuslar yoksulluk içinde yaşıyor, temel hijyen ürünlerine erişemiyor, psikolojik destek alamıyor, yoğun bir izolasyon altında bırakılıyor ve bütün bu koşullar da en nihayetinde insan hayatı üzerinde derin izler bırakıyor ve işte, yaşamına son vermekten tutalım da intihar girişimine kadar bir dizi sonucu oluyor. O anlamıyla, bunun bir alarm olduğunu ifade etmemiz gerekiyor ve buradan da Adalet Bakanlığına çağrı yapmamız gerekiyor, çağrı yapıyoruz: Adalet Bakanlığı bu ölümlerle ilgili soruşturma başlatmış mıdır, gerçekten etkili bir inceleme yapmış mıdır? Sorumlulara dair herhangi bir işlem var mıdır ve en önemlisi bu tabloyu değiştirmek için nasıl önlemler alınmıştır? Bunların hızlı bir şekilde kamuoyuna açıklanması lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Bu bir olağan durum değil Sayın Başkan. Sonuçta, devlet sadece cezalandırmaz, devlet kendi sorumluluğu altındaki insanların yaşam hakkını korumak zorundadır, mahpusların yaşam hakkını korumak devletin sorumluluğudur. Bu sorumluluktan hiç kimsenin kaçmaması gerekiyor. Bu sürecin takipçisi olacağımızı bir kez daha ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 8-9 Haziran tarihlerinde Diyarbakır'da "Demokratik Yerel Yönetimlerle Komünal Topluma" şiarıyla Demokratik Yerel Yönetimler Konferansı'mızı gerçekleştirdik; yaklaşık 450 delege arkadaşımız katıldı ve bu konferansta yerel yönetim deneyimlerimiz, kayyum rejiminin yarattığı tahribat ve demokratik yerel yönetimlerin geleceği üzerine kapsamlı tartışmalar yürüttük. Ortaya çıkan sonuç bildirgesi halk iradesinin gasbedilemeyeceğini bir kez daha güçlü bir şekilde ortaya koyuyor. Konferansımız da kayyum uygulamalarının bir yönetim biçimi değil, doğrudan halk iradesine dönük bir mesele olduğunu, bir gasp olduğunu açık ve net bir şekilde ortaya koydu. Bu kayyum rejiminin sona erdirilmesi yerel demokrasinin güvence altına alınması yönünde de net bir irade beyanı olarak da okunabilir bu konferansın kendisi.

Ayrıca, eş başkanlık sistemi kadın özgürlükçü paradigmanın en temel kazanımlarından biridir ve hızla bunun yasal mevzuata yedirilmesi gerekiyor. O anlamıyla, yasal bir güvenceye kavuşturulması da ortaya konulmuştur. Yerel yönetimlerin yalnızca hizmet değil, aynı zamanda toplumsal yaşamı örgütleyen demokratik alanlar olduğu vurgulanmıştır. En önemlisi de aslında içinde bulunduğumuz barış ve demokratik toplum süreci ve 27 Şubat çağrısı ekseninde de barış ve demokratik toplum çağrısının, demokratik yerel yönetimlerin bu çağrının pratik zemini olduğu ve demokratik toplumun inşasının yerelden başladığı da değerlendirilmiştir.

Bu çerçevede, ben bir kez daha, konferans sürecine emeği geçen bütün arkadaşlarımızın emeğine, yüreğine sağlık diyorum, bütün katılımcı arkadaşlarımızı kutluyorum ve bu konferansın bizler için yerel demokrasinin geliştirilmesi açısından da bir yol haritası sunduğunu da ifade etmek istiyorum.

O anlamıyla, taleplerimiz açıktır: Kayyum rejiminin ortadan kaldırılması, yerel demokrasinin güçlendirilmesi, demokratik entegrasyon yasalarının hızla çıkarılması ve Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı'ndaki çekincelerin kaldırılması Hükûmetin, devletin de bu konudaki güçlü bir irade beyanı olarak görülecektir.

Bu konuda hızla adım atılması gerekmektedir diyorum, Genel Kurulu selamlıyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN - Teşekkürler.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Çeşitli İşler (Devam)

2.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Burdur Kozağaçlılar Derneği üyelerine "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Burdur Kozağaçlılar Derneği üyeleri locadan Genel Kurulumuzu izliyorlar; kendilerine hoş geldiniz diyoruz. (Alkışlar)

Söz sırası, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Sayın Ali Mahir Başarır'da.

Sayın Başarır, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

41.- Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, zor dönemde muhalefet görevini yerine getirmeye çalıştıklarına, hafta sonu yapılacak liseye giriş sınavına, ikili hukuka ve muhalefetin görevine ilişkin açıklaması

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; zor koşullarla zor dönemde muhalefet görevini yerine getirmeye çalışıyoruz. Siyasal partiler rakipleriyle sandıkta yüzleşir, hesaplaşır. Sandık dışındaki hesaplaşmalar, sandık dışında kurulan komplolar, tuzaklar, tarihler boyu konuşulur.

Tarihteki, tarihimizdeki başbakanlara, parti liderlerine baktığımız zaman aralarında çok sert tartışmalar olmuştur, birbirlerini çok sert bir şekilde tenkit etmişlerdir ama iktidara geldikten sonra bu kişiler rakibinin partisinin kurultayına karışmamıştır. Atadıkları hâkimlerle, aldıkları mahkeme kararlarıyla parti liderlerini değiştirmeye teşebbüs etmemişlerdir. Maalesef ki böyle bir iklimdeyiz. Atanan bir hâkim, otuz ay sonra Türkiye'nin son seçimlerdeki 1'inci partisinin kurultayını iptal ediyor, mahkeme Genel Merkeze yazı yazıyor, binlerce polisle Genel Merkez işgal ediliyor. Orayı işgal edenler, kayyumlar daha sonra Meclise yazı yazıyor, siyasetçileri ihraç etmekle, ihraçla tehdit ediyorlar. Olmaz! Bakın, günün birinde tarihte bunlar konuşulacak ve bu iklimi hazırlayanlar mutlaka ki utanacaklar, çok kötü yazılacaklar; 80 darbesini yapanlar gibi, 70'te bu ülkeye müdahale edenler gibi, 90-2000 arasındaki bu ülkedeki müdahaleler gibi çok kötü anılacaklar.

Muhalefet neyi yapmalı? Muhalefet yargıyla mı boğuşmalı, muhalefet il binalarına, ilçe binalarına, Genel Merkeze gelen polislerle, postallarla mı boğuşmalı yoksa bu milletin sorunlarını mı konuşmalı? Ben üç yıldır Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan

Vekiliyim. Burada milletin sorunlarını konuştuk, milletin dertlerini konuştuk, milletin bize anlattıklarını bu kürsüden haykırdık, grup önerilerimiz, konuşmalarımız, bütçe konuşmalarımız hep millet içindi ama görüyorum ki siyaset kurumu, millet iradesi tehdit altında ve bu, günün birinde en çok sizi etkileyecek AKP Grubu, en çok sizi etkileyecek, tarihe geçeceksiniz.

Büyük sorunları var ülkenin, ben her şeye rağmen, büyük bir tehdit altında olmamıza rağmen, belki yarın bambaşka bir yerde olacak olmama rağmen ben yine millet için burada gördüğümü, düşündüğümü, hissettiğimi söylemeye devam edeceğim.

Hafta sonu liseye giriş sınavı, LGS sınavları var. Geçen sene 960 bin öğrencimiz, evladımız girdi. Onlar sınavda ter dökerken internette sınav soruları paylaşıldı. Tarihin en zor sınavında yüzlerce 1'inci ortaya çıktı, sınavda bir şaibe olduğunu söyledik. Anaların, babaların yüreği yandı; yıllarca çocuklarını okula götüren, rızkından kesen, kendine gömlek, palto, araba almayıp çocuklarını okutan ailelerin emeği çalınmıştı. Şimdi, bu evlatlarımız tekrar sınava giriyor. Buradan yetersiz ve ilgisiz Millî Eğitim Bakanına sesleniyorum: Bari bu sefer çocukların emeğiyle oynamayın, sınav güvenliğini sağlayın. Eğer ki o sınav devam ederken o soruların bir şıkkı bile paylaşılsa sizlere yazıklar olsun! Bunun hesabını sizlere biz her şeye rağmen sormaya devam ederiz.

Hukuktan bahsediyoruz, ikili bir hukuktan bahsediyoruz. Bizler takip edilmez, bizler yargılanırız, belediye başkanlarımız sebepsiz, nedensiz bir şekilde tutuklanır, daha cezaevinde yoldayken İçişleri Bakanı açıklama yapar, görevden aldığını söyler, seçim tarihi verir. Bakın, Kırıkkale'de AK PART'li Keskin Belediye Başkanı beş yıl ceza aldı, rüşvetten ceza aldı, hâlâ koltukta bu belediye başkanı, biliyor musunuz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun, devam edin lütfen.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bakın, haklarında hiçbir delil yokken cezaevinde olan, yerlerine kayyum atanan ya da başka belediye başkanlarını seçtiğiniz birçok belediye varken AKP'li olduğu için, rüşvetten hüküm giyen belediye başkanı bir gün gözaltına alınmadı, tutuklanmadı, hüküm giydi, hâlâ koltukta! Bunu söylediğimiz zaman "bağımsız yargı". Türkiye'de bağımsız yargı falan yok; Türkiye'de muhalefeti ezmeye çalışan, muhalefeti susturmaya çalışan, belediye başkanlarına iftira atan, algı yapan bir sistem var, bunun da en önemli örneği Kırıkkale Keskin Belediyesi.

Biz neler konuşmalıyız, son olarak bunları söyleyerek sözlerimi bitireceğim. Burada ben belediye başkanlarına, siyasetçilere yapılan komploları, parti kurultaylarını konuşmak istemiyorum. Bizleri böyle boğmak istiyorlar, sınırlı bir alana hapsetmek istiyorlar. Biz neyi konuşmalıyız? Bakın, Merkez Bankasının 10 milyar doları bu süreçte harcandı. Türkiye'de 13 milyon gerçek işsiz var. Yirmi üç yılda cumhuriyet tarihinden bugüne kadar tüm kazanımlarımız 65 milyar dolara satılmış. Şu anda borcumuz 14,7 trilyon, biz bir günde 9,5 milyar faiz ödüyoruz, 86 milyonun rızkının her yıl yüzde 20'si faize gidiyor. Bir avuç müteahhide geleceğimizi ipotek etmişiz, milyarlarca lirayı her ay bir avuç müteahhide teslim ettiğimiz köprü, yol parası olarak ödemek zorunda kalıyoruz. Dünyada en yüksek enflasyona sahip 4'üncü ülkeyiz, gıda enflasyonunda 1'inciyiz. Bu ülkede ne sınav güvenliği var ne mülakat güvenliği var ne de gençlerimizin güvenliği var; insanların can, hukuk, mal güvenliği yok. Biz bunları konuşmalıyız, bunları konuşmaya devam edeceğiz. Tüm muhalefetin görevi bu ülkenin gerçeklerini konuşmak, her şeye rağmen, darbeye rağmen, müdahaleye rağmen, baskıya rağmen, şiddete rağmen, kumpaslara rağmen, devlet içerisinde öbeklenmiş bir çetenin siyaset kurumunu hukuksuz olarak takip edip deşifre etmesine rağmen biz muhalefet olarak millet için direnmeye devam etmeliyiz, edeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Şunu herkes bilsin: Kendi seçmenleri de bizim muhalefetin seçmeni de bu durumdan rahatsız. Gidecek olanın önünde kimse duramaz, kendi yarattığı barikatlar günün birinde onların karşısına en büyük tuzak olarak çıkacak.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ederim.

V.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI (Devam)

A) Çeşitli İşler (Devam)

3.- Başkanlıkça, Genel Kurulu ziyaret eden Mersin Deniz Ticaret Odası Denizcilik Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerine "Hoş geldiniz." denilmesi

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Mersin Deniz Ticaret Odası Denizcilik Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileri locadan Genel Kurulumuzu izliyorlar; kendilerine hoş geldiniz diyorum. (Alkışlar)

Söz sırası, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Gaziantep Milletvekili Sayın Abdulhamit Gül'de. Sayın Gül, buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

42.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, Türk Kızılayın kuruluşunun 158'inci yılına, bu hafta sonu yapılacak LGS'ye, Dünya Kupası'na katılan A Millî Takım'a, "terörsüz Türkiye" sürecine ve kendilerinin "şiddete sıfır tolerans" anlayışına ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri, aziz milletimiz; hepinizi AK PARTİ Grubumuz adına saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugün Türk Kızılayın kuruluşunun 158'inci yılı, Hilal-i Ahmer olarak Kurtuluş Savaşı'nda, Millî Mücadele'de, afetlerde, sellerde, yangınlarda her zaman milletimizin yanında olan köklü bir kurumumuz Kızılayımıza daha hizmet dolu, başarı dolu nice yıllar diliyoruz. Kızılayımızla, Kızılay gönüllülerimizle gurur duyuyoruz. Ülkemizin ve ülkemizin ötesinde "Türkiye Türkiye'den büyüktür." anlayışıyla dünyanın neresinde ihtiyaç sahibi varsa her zaman yanına giden, imdadına koşan Kızılayımıza başarılar diliyoruz. Emeği

geçen herkese, bağışçılara, hayırseverlere, tüm Kızılay gönüllülerine teşekkür ediyoruz. Ay yıldızımızı, hilalimizi dünyanın her yerine gururla taşıyan bu köklü kurumumuza başarılar diliyoruz ve emeği geçen herkesi tebrik ediyoruz.

Bu hafta sonu LGS Sınavı var; LGS Sınavı'na girecek genç arkadaşlarıma başarılar diliyorum. Hayat gireceğiniz bu sınavdan ibaret değil, her şey gönlünüzce olsun dualarıyla Gazi Meclisten hepinize selamlarımızı, tebriklerimizi iletiyoruz, başarılar diliyoruz. Sizler sadece bir sınav notundan ibaret değilsiniz, sonuç ne olursa olsun sizler ülkemizin geleceğisiniz, sizler ülkemizin aydınlık yarınlarsınız. Bizler burada sizlerin varlığıyla gurur duyuyoruz, hepinizle gurur duyuyoruz ve Rabb'im gönlünüze göre versin, zihin açıklığı versin diyorum, şimdiden başarılar diliyorum.

Yine bu hafta ay yıldızlı formamızı gururla taşıyan, Dünya Kupası'na katılan Millî Takım'ımızın maçı var. A Millî Takım'ımıza da başarılar diliyorum, vurduğunuz gol olsun diyoruz. Bizim çocuklara, Millî Takım'ın tüm futbolcularına, kadrosuna başarılar diliyoruz. İnşallah Dünya Kupası'nda ülkemizi en güzel şekilde temsil ederek çok iyi neticeler ve başarılarla kavuşuruz diyorum. Millî Takım'ımıza Gazi Meclisten yürek dolusu başarılar diliyoruz, dua ediyoruz. Gönlümüz sizinle, A Millî Takım'ımızla, bizim çocuklarla, ay yıldızlı formamızı gururla taşıyan gençlerimizle, arkadaşlarımızla.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye özellikle Sayın Cumhurbaşkanımızın ve Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli'nin de çağrılılarıyla ve diğer siyasi partilerin de destekleriyle çok önemli bir süreci başlatmıştır. Türkiye'de Millî Dayanışma, Kardeşlik ve Demokrasi Komisyonunu kurarak Türkiye'nin kadim meselelerinden biri olan terörü sona erdirmeye noktasında önemli bir çaba ortaya konulmuştur ve önemli neticeler elde edilmiştir. İnaniyoruz ki Türkiye, tüm bu neticeyle yıllardır bu ülkenin sırtında pranga olarak kalan bu yükten kurtulacak, prangasından kurtulacak ve terörü artık tarihin sayfaları arasına alacak, tarihten silecek, geleceğe terörsüz bir Türkiye'yle, terörsüz bir bölgeyle inşallah yürüyeceğiz. O anlamda çok önemli bir çabayı elbette bir ortak akılla, bir siyasal akılla sürdüreceğiz. Milletimizin ortak vicdanı bu meselenin çözüme kavuşturulması yönündedir, milletimizin ortak vicdanı ortak kaderimizi ortak geleceğe birlikte taşıma iradesidir. Ben bu iradenin yasama yoluyla da yine kanunlaşması ve terörün tamamen sona ermesi noktasında başarıya ulaşacağına inanıyorum. Bu konuda tüm siyasi partilerin de milletimizin bu anlamdaki bir ödevini yerine getireceğine inanıyorum; bunu da ortak akılla, aynı Komisyonda yaptığımız gibi, burada da gerçekleştirerek kanunlaştıracığımızı inanıyorum.

Değerli arkadaşlar, Türkiye'de hep birileri mevcut olsun, birilerinin statükosu devam etsin diye hep ötekiler oluşturuldu. Öteki kimi zaman Kürt oldu, öteki kimi zaman Alevi oldu, öteki kimi zaman dindarlar oldu. Hep bir öteki oluşturuldu ki mevcut statüko devam etsin. Bu anlayışla, yeri geldi makbul olan vatandaş-makbul olmayan vatandaş diye birtakım şablonlar çizerek vatandaşlar arasında da ayrımcılık yapan, sosyolojik fay hatlarını kırmaya yönelik çalışmalar oldu ama hamdolsun Türkiye, 86 milyonla öyle birbirine kenetlenmiş bir ülke ki başka hiçbir coğrafyada bu birliği, beraberliği görmek mümkün değildir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Buyurun lütfen, devam edin.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Türk ile Kürt'ü, Alevi ile Sünni'yi veya başka diğer tüm sosyal kırılma noktalarını kırmak isteyenler burada başarısız olmuştur. Daha fazla Türk ile Kürt kardeş olmuştur, daha fazla Alevi ile Sünni kardeş olmuştur ve Allah'ın izniyle kıyamete kadar da bu kardeşliğimiz hep baki olacaktır. Türkiye, diğer başka çatışma ülkelerinden, çatışma çözümü olan yerlerden çok farklıdır. Diğer yerlerde etnik çatışma olmuştur, mezhepsel ayrışma ve çatışma olmuştur ama Türkiye'de bu anlamda bir ayrışma asla olmamıştır; hep kardeşliği korumuşuz, kardeşliği yüceltmişiz. Elbette daha önceki zihniyetten kaynaklı, "öteki" anlayışından kaynaklanan birtakım hak ihlalleri, birtakım suistimaller olmuştur ama Türkiye, bunları hep geride bırakarak 86 milyonu kardeş bilen bir anlayışla, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde yolunda emin adımlarla ilerlemektedir ve bunu hep beraber, tüm siyasi partiler ve 86 milyon daha da koruyarak, yücelterek sürdürmek zorundayız. Bu, bizim en büyük gücümüzdür. En büyük gücümüz birbirimize olan güvenimiz, kardeşliğimizin daha da güçlü olmasıdır. Ben inanıyorum ki bu "terörsüz Türkiye" süreci de bu çerçevede Türkiye'nin gelecek asırlara yönelik en önemli bir millet projesidir, bir millet siyasal aklıdır, bunu da inşallah gerçekleştireceğiz, buna inancım tam.

Son olarak, birkaç Grup Başkan Vekilimiz de ifade etti, İBB soruşturmasında işkenceye uğradığına ilişkin bir beyan ifade edildi. Biz işkenceye, şiddete asla ama asla tahammül etmeyen, tolerans göstermeyen bir anlayışa sahibiz. Şiddete sıfır tolerans anlayışıyla nerede, hangi iddia varsa bu konuda da sonuna kadar her türlü takipçisi elbette oluruz, olacağız. İlgili kurumlarımız da bu hususla ilgili iddiaları elbette yakından takip edip gerekli açıklamaları kamuoyuna yapacaklardır. AK PARTİ hükümetleri bu anlamda gerçekten şiddeti ve işkenceyi sona erdirmiş bir hükümettir ama toptancı bir anlayışla da asla demeden, bir kamu görevlisinin bile bir yanlışı varsa yani bizim siyasal anlayışımıza, bizim insan onuru anlayışımıza aykırı kim ne yapmışsa gözünün yaşına bakmadan da elbette tüm kurumlar bunun takibini yapacaktır. Biz de takibini yapacağız ancak bu konuda bizim tutumumuz çok nettir: İnsan onuru için yaşar, insan kimliği, insan düşüncesinden dolayı farklı bir ayrıma, ayrıcalığa tabi tutulamaz ve işkence, şiddet de asla bizim kabul etmediğimiz, Hükümetimizin asla tasvip etmediği bir tutumdur. Bunu da ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Teşekkürler.

Gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

YENİ YOL Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

VII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- YENİ YOL Grubunun, Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi döneminde yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, kararları ve kanun hükmünde kararnamelerle ortaya çıkan hukuki belirsizlikler, idari hatalar, sık sık yapılan düzeltmeler ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemelerin hukuk devleti,

yasama yetkisi ve kamu yönetimi üzerindeki etkilerinin görüşülmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

11/6/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 11/6/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Bülent Kaya
İstanbul

Öneri:

Muğla Milletvekili Selçuk Özdağ ve 19 milletvekili tarafından, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi döneminde yayımlanan Cumhurbaşkanlığı kararnameleri, kararları ve kanun hükmünde kararnamelerle ortaya çıkan hukuki belirsizlikler, idari hatalar, sık sık yapılan düzeltmeler ve Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen düzenlemelerin hukuk devleti, yasama yetkisi ve kamu yönetimi üzerindeki etkilerinin görüşülmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 11/6/2026 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere YENİ YOL Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Sayın Selçuk Özdağ.

Buyurun Sayın Özdağ. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA SELÇUK ÖZDAĞ (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; grup önerimiz üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçmeden önce, referandumda şöyle söylüyorlardı Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi millete anlatılırken "Güçlü devlet olacak, hızlı karar alma mekanizmaları olacak. Etkin yönetim ve bürokratik engellerin ortadan kaldırılması hedeflenmiştir." diyorlardı ve kişi başına düşen millî gelirimiz 25 bin dolar olacak, aynı zamanda cari açık azalacak, pasaportumuz kıymetli, paramız da kıymetli olacaktı ama gelin görün ki hızlı karar almak ile doğru karar almak aynı şeyler değil arkadaşlar.

Bakın, sizlere absürt uygulamaları anlatacağım. Nedir o? Varlık Fonu kuruluyor ve Türkiye'nin çok önemli kurumları ve kuruluşları bir merkezde toplanıyor. Burası paranın merkezi, burası çok ciddi şekilde ticaretin merkezi. Peki, kim atıyor, kim kimi atıyor? Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan Varlık Fonu Başkanını kendisi atıyor. Böyle bir uygulama dünyanın neresinde var Allah aşkına, var mı böyle bir uygulama? Yok değerli arkadaşlar.

Peki, aynı zamanda ne yapıyorlar? Merkez Bankasının özerkliğine hâlel getirecekler. O zaman Merkez Bankasıyla ilgili bir kararname yayınlıyorlar, kendi istedikleri kişileri oraya atayabilmek veyahut da kendi istedikleri kişilerin üzerinde tasarrufta bulunabilmeleri için de tekrar yeniden onları atadıktan sonra kararnameyi değiştiriyorlar. Örnek mi diyorsunuz? Mesela Yusuf Tekin. Nedir? Eski Müsteşar kendisi, rektör olacak. Rektör olmanın şartları neydi? Üniversitede yıllarca hocalık yaptım, profesör olmak. Kendisi ne kadar profesördü? Bir yıllık. Peki, o günkü şartlarda rektör olabilmek için üç yıl profesörlük yapma şartı var mıydı? Vardı. Peki ne oldu? Bir kararname: "Profesörlük süreleri değiştirilmiştir." Sıfır. O zaman Yusuf Tekin atanabilir, atandı Yusuf Tekin. Sonra tekrar yeniden bir kararname çıkarıldı. Bu kararnamede ne dedi? "Tekrar eskiye dönüyoruz." dedi. Sonra bir doçent, bir doçent rektör olacak, bu doçentin rektör olması gerekiyor. Profesörlük şartı da kaldırıldı, profesörlük şartı kaldırıldıktan sonra da tekrar yeniden eski şekline dönüştürüldü arkadaşlar.

Şimdi söylüyorum size; Cumhurbaşkanlığı kararnamesi, Bilgi Üniversitesi... Bir kararnameyle bir üniversite kapatıldı, kararnameyle üniversite kapatıldı arkadaşlar. Sonra kamuoyunda ciddi baskılar oluştu, bu baskılarla beraber öğrenciler ayaklandılar, Türkiye'deki medya bunun yanlış olduğunu söyledi, bir kararnameyle de tekrar yeniden Bilgi Üniversitesi açıldı.

Şehir Üniversitesi... Ahmet Davutoğlu ve de orada bulunan yönetim kurulu üyeleri ve Sayın Ali Babacan veya Ömer Dinçer Bey; bu insanlar eğer Adalet ve Kalkınma Partisinde kalsaydılar Şehir Üniversitesi bir kararnameyle kapatılır mıydı? Asla kapatılmazdı arkadaşlar. O nedenle, bu Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi bir keyfîlik sistemidir.

Diğer bir örnek veriyorum, Resmî Gazete'de yayımlanarak düzeltilen örnekler: Marmara Üniversitesi bünyesinde Mimarlık ve Tasarım Üniversitesi kurulduğu ilan edilmiş, ardından bunun bir hata olduğu anlaşılmış ve düzeltme yayımlanmış. Peki, bir özür var mı? Yok. İstanbul Topkapı Üniversitesinin adı yıllar önce değiştirilmiş olmasına rağmen Cumhurbaşkanlığı kararnamesinde hâlâ İstanbul Ayvansaray Üniversitesi olarak yazılmış, daha sonra mükerrer Resmî Gazete'yle bu hata düzeltilmiş. Tokat Valisi başka bir göreve atanırken yerine vali atanmamış, Türkiye Cumhuriyeti devletinin bir ili fiilen valisiz kalmıştır ve daha sonra bunlar yapılmıştır. Rektör seçimlerini anlattım sizlere.

Devlet yönetimi deneme yanılma yöntemiyle yürütülmez, devlet yönetimi sosyal medya paylaşımı yapar gibi karar alıp sonradan düzeltme yayımlayarak sürdürülmez. Devlet ciddiyet ister, devlet öngörülebilirlik ister, devlet kurumsal hafıza ister.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi yalnızca teknik hatalar üretmemiştir, aynı zamanda Türkiye'nin liyakat sistemini de ağır şekilde tahrip etmiştir. Bugün adında "Bilim ve Teknoloji" bulunan Gaziantep İslam Bilim ve Teknoloji Üniversitesine rektör olarak bir ilahiyatçının atanmasını hangi bilimsel kriterle açıklayacağız? Burada mesele şahısların mesleği değildir, ilahiyat da son derece saygın bir meslek, bilim dalıdır ancak bilim ve teknoloji alanında eğitim vermesi beklenen bir üniversitenin yönetimine o alanın içinden gelen bir akademisyen yerine farklı bir uzmanlık alanından atama yapılması bu iktidarın liyakat anlayışını göstermektedir.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin bedelini yalnızca eğitim kurumlarımız ödemedi, millî güvenliğimiz de ödedi. Ülkemizin etrafı âdeta bir ateş çemberidir. Hâlâ etrafımızda, günümüzde, doğumuzda, kuzeyimizde savaşlar devam ediyor ve bu savaşlardan sonra gerilimler devam ediyor. Böyle bir dönemde siz ne yaptınız? Bir kararnameyle Türkiye'nin askerî sağlık alanındaki en önemli kurumsal birikimlerinden biri olan Gülhane Askerî Tıp Akademisini yani GATA'yı kapatınız. Savaş şartlarında yetişen askerin...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özdağ, teşekkürler.

Bugün bir dakikalık ilave süreleri vermiyoruz.

SELÇUK ÖZDAĞ (Devamla) - Bu sistemde istişare yoktur arkadaşlar, bu sistemde kurumsal akıl yoktur, bu sistemde uzman görüşü yoktur. Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi Türkiye'deki problemlerin anasıdır, o nedenle Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin değiştirilmesi gerekmektedir ve bu kararnamelerde yapmış oldukları yanlışlıklar nedeniyle bir özür bile dilememektedirler çünkü özür mahallerine veyahut da evlerine hiç uğramıyor, vicdanlarına hiç uğramıyor.

Teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (YENİ YOL, CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu.

Sayın Kayışoğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün çok açık bir şekilde görüyoruz ki adına "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi" denilen bu tek adam rejimi ülkemize, milletimize aşıktan, sefaletten, hukuksuzluktan, adaletsizlikten, işsizlikten, yoksulluktan başka hiçbir şey getirememiştir. (CHP sıralarından alkışlar) Bugün tam da dejavu yaşıyoruz. "Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemi" denilen bu ucube rejimin nasıl geldiğini ben size hatırlatayım. Bu çatı altındaydım yine ve 2016 yılında... 2015 yılında seçimi kaybeden Erdoğan, güvenoyu alma çoğunluğuna sahip olamayan Erdoğan, kendisiyle iş birliği yapan gizli, açık eş başkanlarla beraber, BOP eş başkanlarıyla beraber tekrar seçime gitti. O süreç içerisinde yaşananları biliyoruz, 7 Haziran-1 Kasım arasını biliyoruz. Daha sonra, o dönemde maalesef dokunulmazlıklar kaldırıldı, HDP başkanları ve milletvekilleri tutuklandı. Onun akabinde Anayasa getirildi; Anayasa getirilerek tek adam rejimiyle 2023 hedefine ulaşmaya çalışıldı ama ulaşılmadı. Kurucu kadrolar cumhuriyeti o kadar güçlü bir şekilde kurmuş ki hâlâ yıkamadınız, şimdi yıkmaya çalışıyorsunuz. Ne yapıyorsunuz? Cumhuriyeti yıkmak için önünde engel gördüğünüz Cumhuriyet Halk Partisini, Özgür Özel liderliğindeki cumhuriyeti savunan, demokrasiyi savunan kadroları saf dışı bırakmak için, hukuksuzca, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminin yargısıyla devre dışı bırakmak için, mutlak sultanlığı getirmek için önce mutlak butlanı getiriyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Kimin için getiriyorsunuz bunu, kim istiyor? Tom Barrack istiyor. Neymiş efendim? Burada şefkatli bir monarşiye ihtiyaç varmış. Neden? Neden ihtiyaç var? Çünkü bu ülkede demokrasi varsa itiraz kültürü var, hakkı, hukuku savunan bir millet var, seçme seçilme hakkına sahip çıkan bir millet var. Bu yüzden bizim kadrolarımızı, Sayın Genel Başkanımızı, aynen 2016'da yaptığınız gibi, devre dışı bırakarak bir Anayasa getirmeye çalışıyorsunuz. Eş başkanlarınızla birlikte, her seçimde size gizli, açık destek olan Kılıçdaroğlu'yla birlikte, Bahçeli'yle birlikte, İmralı'yla birlikte bu Anayasa'yı getirip monarşiyle egemenliği millettten almaya çalışıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Biz Atatürk'ün partisi olarak başımızı vereceğiz, baş eğmeyeceğiz, asla geri adım atmayacağız çünkü biliyoruz ki egemenlik kayıtsız şartsız millettendir, egemenlik kayıtsız şartsız millettendir.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Bayraktutan...

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

43.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 1992 yılında hükûm giymiş Sevgi Saymaz'a ilişkin açıklaması

UĞUR BAYRAKTUTAN (Artvin) - Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sevgi Saymaz 1992 yılında hükûm giymiş, otuz beş yıldır kesintisiz bir şekilde hapisnede cezasını çekmektedir, şu an Kocaeli 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tahliyesini beklemektedir; dile kolay, tam otuz beş yıl. İnfaz ve gözlem kurulları, kişi özgürlüğünü ortadan kaldıran subjektif değerlendirmelerle altı ayda bir inceleme yaparak şartlı salıvermeye izin vermiyorlar. Otuz yılı aşkın süredir de bu oluyor. Sevgi Saymaz tahliye tarihi yaklaştığı dönemlerde infaz hükûmlerinde lehine yapılan değişikliklerden faydalanmaması için çeşitli yöntemlerle üzerinde baskı oluşturulduğunu, hukuki dayanağı olmayan disiplin cezalarıyla infazının yakıldığını ifade etmektedir. Çeşitli disiplin cezalarıyla şartlı tahliye hükûmlerinden yararlanmasının engellendiği haberleri uzun yıllardır ulusal basında gündem olmuş, ilgili konuda birçok uzman yürütülen hukuksuzluğa dikkat çekmiştir. Saymaz'a verilen disiplin cezalarının gerekçesi olarak sudan bahaneler uydurulmuştur. Bu nedenle bu hukuksuzlukların ortadan kaldırılması...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliğinin güçlendirilmesi; hukukun üstünlüğünün, adalete duyulan güvenin ve demokratik değerlerin toplumun her kesimi için sarsılmaz bir güvence hâline getirilmesi amacıyla yargı sisteminin işleyişinin, vatandaşların adalete erişim imkânlarının, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin uygulamaların ve hukuk devleti ilkesinin hayata geçirilmesinde karşılaşılan sorunların bütün boyutlarıyla araştırılması, bu sorunların neden ve sonuçlarının ortaya konulması ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

11/6/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 11/6/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Uğur Poyraz
Antalya
Grup Başkan Vekili

Öneri:

Afyonkarahisar Milletvekili Hakan Şeref Olgun ve 20 milletvekili tarafından, Türkiye Cumhuriyeti'nin demokratik, laik ve sosyal hukuk devleti niteliğinin güçlendirilmesi; hukukun üstünlüğünün, adaletle duyulan güvenin ve demokratik değerlerin toplumun her kesimi için sarsılmaz bir güvence hâline getirilmesi amacıyla yargı sisteminin işleyişinin, vatandaşların adaletle erişim imkânlarının, temel hak ve özgürlüklerin korunmasına ilişkin uygulamaların ve hukuk devleti ilkesinin hayata geçirilmesinde karşılaşılan sorunların bütün boyutlarıyla araştırılması, bu sorunların neden ve sonuçlarının ortaya konulması ve çözüm önerilerinin belirlenmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 11/6/2026 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere İYİ Parti Grubu adına Afyonkarahisar Milletvekili Sayın Hakan Şeref Olgun.

Sayın Olgun, buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HAKAN ŞEREF OLGUN (Afyonkarahisar) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün bu kürsüde Türkiye Cumhuriyeti'nin karşı karşıya olduğu en büyük krizlerden birini konuşmak için söz aldım, adalet krizini çünkü adalet yalnızca mahkeme salonlarında dağıtılan bir karar değildir, adalet vatandaşın devlete duyduğu güvenin temelidir; adalet, insanların hakkını arayabileceğine, hukuk önünde eşit muamele göreceğine, devlet gücünün keyfiliğe değil hukuka bağlı olduğuna inanmasıdır.

Devletleri ayakta tutan yalnızca orduları, bütçeleri veya kurumları değildir; devletleri ayakta tutan şey, vatandaşın adaletle olan inancıdır. Bugün sormamız gereken soru şudur: Bu ülkede vatandaşın adaletle olan inancı ayakta mıdır? Ne yazık ki cevap açıktır: Hayır. Türkiye, yargının yürütme üzerindeki denetim işlevi bakımından 143 ülke arasında 129'uncu sıradadır, bağımsız denetim organlarının etkinliği bakımından ise 138'inci sıradadır. Bu tablo, herhangi bir muhalefet partisinin propagandası değildir; bu tablo, dünyanın Türkiye'ye tuttuğu aynadır ve o aynada görünen şey, köklü devlet geleneğiyle övünen Türkiye Cumhuriyeti adına ağır bir itibar kaybıdır.

Değerli milletvekilleri, Adalet Bakanlığının 2025 verilerine göre hukuk mahkemelerinde karar bekleyen dosya sayısı 3 milyonu aşmış, Yargıtay ceza dairelerinde yalnızca 2024 yılından devreden dosya sayısı 308 bini geçmiştir. Bir davanın sonuçlanması çoğu zaman dört ile altı yıl arasında devam etmektedir. Bu süre içerisinde vatandaş yalnızca zaman kaybetmiyor; umudunu, güvenini ve çoğu zaman hakkını da kaybediyor.

Sayın milletvekilleri, İYİ Parti olarak her ay düzenli kamuoyu araştırması yaptırıyoruz. Geçtiğimiz ay vatandaşlarımıza hukuk ve adalet sistemine ilişkin düşüncelerini sorduk. Karşımıza çıkan tablo, alarm zillerinin çoktan çaldığını göstermektedir. Vatandaşlarımızın yüzde 74'ü cezasızlık algısının şiddeti artırdığını düşünüyor. Yüzde 73'ü mafya ve çetelerin sokaklarda etkili olduğu kanaatinde. Yine yüzde 71'i mafya kültürünün diziler ve filmler aracılığıyla gençleri suça özendirdiğine inanıyor. Yüzde 66'sı zenginin yargı önünde korunduğunu, yoksulun ise aynı fiilden çok daha ağır sonuçlarla karşılaştığını düşünüyor. Yüzde 58'i yargının muhalifleri sindirme amacıyla kullanıldığı görüşünde ve yüzde 55'i Türkiye'de hukukun üstünlüğünün işlemediğine inanıyor, yüzde 54'ü ise suç mağdurlarının devlet tarafından yalnız bırakıldığını düşünüyor.

Bu rakamlar üzerinde hepimizin durması gerekir çünkü burada konuşan yalnızca muhalefet değildir; burada konuşan, hakkını ararken kapılarda sürünen emeklidir, yıllarca sonuç bekleyen işçidir, evladına adalet isteyen annedir, mahkeme koridorlarında ömrünü tüketen vatandaşdır ve unutulmamalıdır ki adaletle güvenin çöktüğü yerde ekonomik güven de çöker, yatırım ortamı da çöker, toplumsal huzur da çöker. Hukuk devleti yara aldığı anda ülkenin geleceği de yara alır. Bugün yaşanan somut örnekler de bu tartışmaları daha da derinleştirmektedir.

Anayasa Mahkemesinin tahliye yönünde karar verdiği Hatay Milletvekili Can Atalay hakkında yaşanan süreç, 18 milyon seçmenin oyuyla yönetilen İstanbul Büyükşehir Belediyesine yönelik yargısal süreçler, toplumun geniş kesimlerinde siyasi müdahale tartışmalarını beraberinde getirmektedir. Deliller gizli tutulurken tutuklamaların kamuoyu önünde yürütülmesi, adalet duygusunu güçlendirmemekte, aksine zedelemektedir.

Basın özgürlüğü alanında da tablo iç açıcı değildir. Gazetecilik suç değildir ancak ne yazık ki ülkemizde zaman zaman gazetecilik faaliyetleri suçmuş gibi muamele görmektedir. İşte, bütün bu nedenlerle Meclis araştırması açılmasını talep ediyoruz. Yargı bağımsızlığını, tarafsızlığı, uzayan yargılama sürelerini, temel hak ihlallerini, basın özgürlüğünü, seçim güvenliğini, dijital hukuk alanındaki boşlukları ve savunmasız kesimlerin adaletle erişimini kapsamlı biçimde araştırmak zorundayız çünkü sorunları görmezden gelmek çözüm değildir.

Biz, yalnızca eleştirmiyoruz. 13-14 Haziran 2026 tarihlerinde gerçekleştireceğimiz "İyilik İçin Adalet Türk Hukuk Çalıştayı"yla Türkiye'nin hukuk sorunlarını bütün yönleriyle masaya yatıracağız ve ardından hukuk vizyon belgemizi açıklayacağız. Bu belge, bir seçim broşürü değil, Türkiye'yi yeniden hukuk devletiyle buluşturma iradesinin açık bir taahhüdüdür. Türkiye, daha adil bir düzeni hak ediyor. Türkiye, tarafsız ve bağımsız yargıyı hak ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKAN ŞEREF OLGUN (Devamla) - Türkiye, güçlülerin değil, hukukun üstün olduğu bir yönetimi hak ediyor diyor; araştırma önergemizin tüm siyasi partiler tarafından desteklenmesini temenni ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Umut Akdoğan.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA UMUT AKDOĞAN (Ankara) - Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 16'ncı yüzyılda ozan şöyle söylemiş:

"Hüseyin, beyhude ah etme naçar,
Bir kapı örterse birini açar,
Buna dünya derler, hepsi geçer,
Hangi günü gördün akşam olmamış?"
Buna dünya derler, hepsi geçer; hangi günü gördünüz akşam olmamış?

Buradaki siyasal partilerin hepsi buhranlardan, mücadelelerden, cezaevlerinden, sokaklardan, alanlardan, kongrelerden, kurultaylardan geldi. Dolayısıyla, 16'ncı yüzyılda bunu söyleyen Kul Hüseyin boşuna söylememiş. Şimdi, içinde bulunduğumuz günlerde, içinden geçtiğimiz siyasal iklimde Cumhuriyet Halk Partisi olarak bizim yaşadıklarımız eğer -iktidar partisi sıralarına dönerek söylüyorum- sizin daha önce yaşadıklarınızı size hatırlatıyorsa ne âlâ, aydınlık günler ve iktidarla buluşma bizim için çok yakındır.

Kul Hüseyin'in bu sözlerinden iki yüz elli yıl sonra Nazım Hikmet şöyle söylemiş: "Çocuklarımızın başlarıyla kıracağız karanlık camlarını ve bizden sonra gelenler demir parmaklıklardan değil asma bahçelerden seyredecek bahar sabahlarını, yaz akşamlarını..."

Evet, bir zulüm, bir mezalim yaşıyoruz; evet, sizin bu zulüm ve mezaliminize belki bizim içimizden birileri de ortak oluyor; hiç önemli değil, hiç önemli değil. Biz inanıyoruz çocuklarımızın başlarıyla karanlık camlarını kıracağımıza, biz inanıyoruz bizden sonra gelenlerin demir parmaklıklardan değil asma bahçelerden bahar sabahlarını, yaz akşamlarını seyredeceklerine. (CHP sıralarından alkışlar)

Bu yüce çatı altında bu zorlukları çektiğimiz günlerde bunları bir kez de ben tutanağa geçirmek istedim. Türkiye'nin geleceğine ilişkin kaygı duyan, bizi ekranları başında izleyen yurttaşlarımızın da müsterih olmasını isterim. Bu rozetle ve ekranda burada yazdığı gibi Cumhuriyet Halk Partisi kimliğiyle konuşmaktan şeref duyuyorum.

Sağ olun, var olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

3.- DEM PARTİ Grubunun, Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp ve arkadaşları tarafından, çocuk emeğinin sömürülmesine yol açan etkenlerin araştırılması amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

11/6/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 11/6/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
Kars
Grup Başkan Vekili

Öneri:

11 Haziran 2026 tarihinde Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp ve arkadaşları tarafından (18371 grup numaralı) çocuk emeğinin sömürülmesine yol açan etkenlerin araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 11/6/2026 Perşembe günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Bitlis Milletvekili Semra Çağlar Gökalp.

Buyurun Sayın Gökalp. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP (Bitlis) - Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bir çocuğun sabah okul formasını değil de işçi tulumunu giymek zorunda kalması kader değildir. Bir çocuğun ders ziline değil fabrika vardiyasına yetişmeye çalışması kader değildir. Bir çocuğun oyun oynayacağı yaşta iş cinayetlerinde yaşamını yitirmesi de kader değildir. Bunların hiçbirisi tesadüf değildir. Bunlar yoksulluğu büyüten, emeği değersizleştiren, eğitimi piyasanın ihtiyaçlarına göre şekillendiren siyasi tercihlerin sonucudur. 12 Haziran Dünya Çocuk İşçiliğiyle Mücadele Günü'nde bir kez daha görüyoruz ki Türkiye'de çocukların işçileştirilmesi münferit bir sorun değil iktidarın ekonomik ve toplumsal politikalarının ürettiği yapısal bir sonuçtur. İŞİG Meclisinin verilerine göre yalnızca 2025 yılında en az 94 çocuk çalışırken yaşamını yitirmiştir. Son on üç yılda ise en az 852 çocuk iş cinayetlerinde hayatını kaybetmiştir. İki gün önce Ağrı merkezde bir inşaatla çalıştırılan 16 yaşındaki Tunahan Kaya çalıştığı inşaatın düşerek hayatını kaybetti. Tunahan'ın fotoğrafına bakıp da insanlığından utanmayanların işlediği bir cinayettir bu. Bu çocukları öldüren şey yalnızca makineler, iş kazaları ya da inşaatlar değildir, bu çocukları öldüren şey çocukları ucuz iş gücü olarak gören anlayıştır, bu çocukları öldüren şey sermayenin kârını çocukların yaşam hakkından daha değerli gören düzendir.

Değerli milletvekilleri, çocuk işçileştirilmesi ile çocuk yoksulluğu birbirinden ayrı düşünülemez. Bugün milyonlarca çocuk yeterli beslenememekte, eğitim materyallerine ulaşamamakta, sosyal ve kültürel yaşama katılamamaktadır. Yoksulluk derinleştikçe çocuklar eğitimden kopmakta, eğitimden kopan çocuklar ise eğitim sömürsünün içerisine çekilmektedir. Yüz yıldır süregelen yoksullaştırma politikalarıyla kürdistan coğrafyasında binlerce çocuk ailesiyle birlikte mevsimlik tarım işçiliğine göç etmekte, inşaat

ve fabrikalarda çalışmak için okuldan kopmaktadır. Ana dilinde eğitim hakkından mahrum bırakılan ve nitelikli eğitime erişemeyen Kürt çocukları yoksulluk nedeniyle erken yaşta çalışma yaşamına sürüklenerek çok katmanlı bir eşitsizlik içinde yaşamaktadır. Bu eşitsizlikler yalnızca ekonomik değil aynı zamanda siyasal ve toplumsal niteliktedir.

Sayın Başkan, iktidar uzun süredir çocukların işçileştirilmesini ortadan kaldırmak yerine onu farklı biçimlerde yeniden üretmektedir, MESEM uygulamaları bunun en açık örneğidir. "Eğitim" adı altında yüz binlerce çocuk haftanın büyük bölümünü iş yerlerinde geçirmektedir, çocuklar öğrenci olarak değil iş gücü olarak görülmektedir. Yaşamını yitiren çocuklar arasında çok sayıda MESEM öğrencisinin bulunması da bu sistemin çocukları korumadığını açıkça göstermektedir. Bir ülkenin eğitim politikası, çocukları fabrikalara hazırlıyorsa orada eğitimin değil piyasanın ihtiyaçları esas alınmış demektir. Biz çocukların patronlara değil yaşama hazırlanmasını savunuyoruz. Biz, çocukların rekabetin nesnesi değil özgür ve demokratik bir toplumun öznesi olarak yetişmesini savunuyoruz.

Değerli milletvekilleri, yoksulluk ve eğitim sisteminin dışına itilme çocukları yalnızca emek sömürsüne değil Daltonlar, Casperlar ve Çirkinler gibi yeni nesil suç örgütlerinin, uyuşturucu ağlarının ve çeşitli istismar mekanizmalarının da açık hedefi hâline getirmektedir. Bu organize yapılar çocukları iş yerlerini kurşunlamadan tetikçiliğe kadar uzanan ağır suç faaliyetlerinin içine çekmektedir. Suça sürüklenen çocuk sayısındaki dramatik artış aslında sosyal devletin çocuklar karşısındaki başarısızlığının göstergesidir. Çocuklar suçun faili değil bu düzenin mağdurlarıdır. Bu nedenle meseleyi güvenlikçi politikalarla değil çocuk hakları perspektifiyle yaklaşmak zorundayız. Çocukların yaşam hakkını koruyan, bilimsel, demokratik ve ana dilinde eğitim hakkını güvence altına alan, yoksulluğu ortadan kaldıran, eşit ve kamusal eğitimi güçlendiren politikalar geliştirmek zorundayız. Çocuklar bu ülkenin geleceğinin teminatı veya yarının yetişkinleri değil bugünün öznelere ve eşit yurttaşlarıdır. Onların emeğini sömüren, yaşamını tehlikeye atan, eğitim hakkını elinden alan her politika çocuk haklarına karşı işlenmiş bir ihlaldir.

Bu nedenle, çocuk işçileştirilmesinin gerçek boyutlarının, çocuk iş cinayetlerinin nedenlerinin, çocuk yoksulluğu ile çocuk işçiliği arasındaki ilişkinin, MESEM uygulamalarının sonuçlarının ve çocuklara yönelik kamusal politikaların araştırılması amacıyla verdiğimiz araştırma önergesine destek vermenizi bekliyoruz. Çocukların çalışmak zorunda bırakılmadığı, iş cinayetlerine kurban edilmediği, yoksulluk nedeniyle hayallerinden vazgeçmek zorunda kalmadığı demokratik ve adil bir yaşam için hepimizi sorumluluk almaya davet ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Özgür Karabat.

Sayın Karabat, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye çok olağanüstü günlerden geçiyor. Akla, hukuka, demokrasiye uymayan ve milletimiz açısından, ülkemiz açısından son derece tehlikeli bir süreçten geçiyoruz. "Ateş düştüğü yeri yakar." diyerek yaşananları uzaklardan seyredenlere seslenmek istiyorum çünkü bu yaşananlar ne belli bir kişiyi ne belli bir kurumu ne de bir siyasi partiyi ilgilendir, topyekûn anayasal düzenle ilgili bir saldırıyla karşı karşıyayız. Milletvekilleri hukuksuz bir şekilde cezaevlerinde tutuluyor, kanunlar keyfî bir şekilde uygulanmıyor, Dernekler Kanunu, Siyasal Partiler Kanunu'nun yerine geçiriliyor ve topyekûn siyasi partiler rejimini butlan kılan bir uygulamayla karşı karşıyayız.

Değerli milletvekilleri, milletvekillerini kapı kulu sayan bir dönemecin eşiğindeyiz ve daha ötesi, sadece siyasal partiler rejimini değil cumhuriyetin bütün demokratik kazanımlarını yok etmek üzere yaşanan bir süreçle karşı karşıyayız. Tam da buradan uyarmak isterim: Bu sürecin müsebbibi olanlar bilsinler ki Anayasa'yı ilga etme suçunu direkt olarak işliyorlar değerli kardeşlerim. Bunu açık bir şekilde söylüyorum çünkü bu yaşadıklarımız sadece bir kişiyi iktidarda tutmak için değil, sadece birkaç kişiyi herhangi bir partinin yönetiminde tutmak için değil Amerikan Büyükelçisinin ifade ettiği gibi otoriter bir rejimin inşası için yaşanmaktadır. Türkiye'de hayırsever bir monarşiyi egemen kılmak, cumhuriyetin bütün demokratik kazanımlarını yok etmek içindir bu yaşadıklarımız. O yüzden, birileri buna aparat olabilir ama biz cumhuriyeti kuran bir parti olarak buna karşı direneceğiz; direneceğiz değerli kardeşlerim. (CHP sıralarından alkışlar)

Burada asıl amaç sadece muhalefeti dizayn etmek değil, az önce söyledim, hayırsever bir monarşik sistem kurmak. Bir karar vereceğiz, cumhuriyetten yana mı tavır alacağız yoksa hayırsever monarşiden mi? Bir karar vereceğiz, millî egemenlik kayıtsız şartsız millette mi olacak yoksa yeni bir monarşik sistem mi kuracağız; işte bu kararın eşiğindeyiz. Buna karşı elbette ki tarafımız demokratik cumhuriyetten yanadır. Elbette ki tarafımız Mustafa Kemal Atatürk'ün, Gazi'nin ödediği bedellere sahip çıkmaktan yanadır ve şunu söylemek isterim ki: Bütün bu yaşananlar milleti zengin etmek için de yaşanmıyor, yoksulluğu yok etmek için de yaşanmıyor, milleti bir kılmak, bütün kılmak için de yaşanmıyor; bütün bu yaşananlar aslında milleti de ortadan ikiye bölen bir şekilde yaşanıyor. Bu yaşananlar eğer...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) - Bir dakika verin Başkanım.

BAŞKAN - Bir dakikayı vermiyorum, bugün hiç kimseye vermedim.

BÜLENT KAYA (İstanbul) - Tutanaklara geçsin Başkanım.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Bu durum özel olduğu için Sayın Başkan, bir dakika verebilirsiniz.

BAŞKAN - Sayın Başarır, bir karar aldık, bu kararı başından beri uyguluyorum.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Her kararın bir istisnası vardır Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Lütfen... Lütfen...

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) - Buradan toparlıyorum Sayın Başkanım, ses açmayın.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Zaten şimdi üç dakika olacak, bir dakika için Sayın Başkanım, daha fazla delmeyiz, rica ediyorum.

ÖZGÜR KARABAT (Devamla) - Çok net bir şekilde bir şey söylüyorum: Kırk yedi yıl sonra Cumhuriyet Halk Partisini 1'inci parti yapmanın bedelini birileri ödeyecekse o bedel benim için madalya, çok net söylüyorum. (CHP sıralarından alkışlar) İşte, o

madalya buradadır; bir tarafında CHP'dir, diğer tarafında Mustafa Kemal Atatürk'tür. (CHP sıralarından alkışlar) Ve net bir şekilde söylüyorum ki Türk milleti büyüktür, halkın egemenliği kayıtsız şartsız yerine gelecektir.

Çok teşekkürler. (CHP sıralarından alkışlar)

MUSTAFA HAKAN ÖZER (Konya) - O yüzden buradayız.

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Ne oluyor? Sen oradan ne bağıırıyorsun? Gel, burada bir konuş bakalım.

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Şevkin, sisteme girmişsiniz.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

44.- Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, Fatoş Pınar Türker'in, Elif Güven'in ve İpek Elif Atayman'ın yaşadıklarına ilişkin açıklaması

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İBB kumpas davasında ilk kez hâkim karşısına çıkan Fatoş Pınar Türker, Elif Güven, İpek Elif Atayman yaşadıkları çıplak arama, taciz, evlatlarıyla tehdit ve baskılara, insan onuruna yakışmayan vahim bir durumla karşı karşıya kalmışlardır. Adalet kurumları adı üzerinde adalet dağıtması gereken kurumlardır. Bu kurumlar insanların kişisel hakları, evlatları üzerinden tehdit edilmeleri, işkence görmeleri için kurulmamışlardır ve gerçekten utanç vericidir. İnsanlık onurunu ayaklar altına alan bu uygulamalar, bu uygulamaları yapanlar ve yapılmasına izin verenler derhâl hesap vermelidir. Unutulmamalıdır ki adalet bir gün herkese lazımdır.

VII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Grup Başkan Vekili Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, başta muhalefetin etkisizleştirilmesi olmak üzere, seçim güvenliğine etki edecek sonuçlar doğmasına neden olacak siyasal iktidar ve yargı kararlarının değerlendirilmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan genel görüşme önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 11 Haziran 2026 Perşembe günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

11/6/2026

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 11/6/2026 Perşembe günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Ali Mahir Başarır

Mersin

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Grup Başkan Vekili ve Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır tarafından, başta muhalefetin etkisizleştirilmesi olmak üzere, seçim güvenliğine etki edecek sonuçlar doğmasına neden olacak siyasal iktidar ve yargı kararlarının değerlendirilmesi amacıyla 11/6/2026 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (35 sıra no.lu) genel görüşme önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 11/6/2026 Perşembe günlü birleşiminde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Önerinin gerekçesini açıklamak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Sayın Okan Konuralp.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA OKAN KONURALP (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaklaşık yüz yıllık Parlamento tarihimizin belki de en tartışmalı, en kaotik süreçlerinden birini yaşıyoruz ve keşke biz de Cumhuriyet Halk Partisi olarak böyle bir önergeyi vermemiş olsaydık. Fakat bu önergenin içinde bulunduğumuz tablonun netleştirilmesi açısından da çok kıymetli olduğunu düşünüyoruz çünkü hukukun, yargının siyasal mücadelenin silahına dönüştüğü bir dönemi yaşıyoruz ve bu dönemin aktörleri olarak da sizler, siyasal mücadeleyi parti programlarının, seçmene dönük vaatlerin, adayların niteliklerinin ya da vasıflarının rekabetinden çıkarıp tehdit, itibar suikastı, soruşturma, yargılama enstrümanlarının kullanıldığı bir savaşa dönüştürdünüz. Siyasi rakiplerinizi bir nevi düşman olarak görüyorsunuz; yasaları, kanunları, içtihatları, ulusal ve uluslararası içtihatları sadece kendinizin mutlak iktidarı için kullanıyor, herkesin iyiliği için kullanmak ve korumak zorundayken sizin gibi düşünmeyen herkesi düşman görüyor, her kurumu düşmanlaştırıyor, gücünüzü rakibinizi yok etmek için kullanan bir anlayışa karşı biz de topyekûn bir mücadele örgütlemeye çalışıyoruz. Oysa unutulmaması gerekir ki seçim kazanmak, devleti tümüyle ele geçirmek, kaybetmeyi kabul etmemek, hep ama hep iktidarı elinde tutmak anlayışının en çok size zarar verdiğini kabul etmelisiniz. Bugün Türkiye'deki mesele yalnızca seçim yapılıyor mu, yapılmıyor mu meselesi değildir. Elbette seçimler yapılıyor ama daha doğru olan, daha temel olan soru: Seçimlerin gerçekten seçim olarak yapılıp yapılmadığının ya da gerçekten seçim olarak yapılıp yapılmaktan çıkarılıp çıkarılmayacağının sorusuna verilecek yanıtla daha da anlam bulacak çünkü demokratik bir şekilde içi boşaltılmış bir törene dönüştürmüş ya da bir törene dönüştürme arzusu taşıyorsunuz. Seçim günü herkesin serbestçe oy kullanabilmesinin tek başına demokratik bir seçim tanımı için yeterli

olmadığını bence siz de biliyorsunuz. Bunun aksini iddia eden demokrasinin bilinen hiçbir ciddi tanımına yaslanmaz. Ancak demokrasinin en dar, en biçimsel ve en içi boşaltılmış görüntüsünü de bu hâlinizle savunmuş oluyorsunuz.

Bakın, bir kez daha söylemek istiyorum sevgili arkadaşlar: Bugün sadece Cumhuriyet Halk Partisinin değil topyekûn siyaset kurumunun içinden geçtiği ve -yukarıda da ifade etmeye çalıştığım gibi- tehditlerle, şantajlarla, mutlak butlan kararlarıyla ülkeyi getirdiğiniz nokta bence en çok size zarar veriyor, sizi bence komşularınıza karşı da mahcup ediyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Muhalefete karşı "hukukilik kılıfı" adı altında gayrihukuki başlattığınız bu saldırı sizin çocuklarınızı, okul sıralarındaki arkadaşlarınıza karşı da mahcup ediyor. "Evrim" adını "Devrim" adını "Deniz" adını çocuğuna veren komşularına karşı çocuğuna "Furkan" adını "Rabia" adını "Fatma" adını verenleri de mahcup ediyor.

Siz, sadece bu sıralarda oturan milletvekili arkadaşlarınıza karşı değil topyekûn bu ülkenin her bir vatandaşına karşı da muazzam bir mahcubiyet inşa ediyorsunuz ve bunu, az önce de vurguladığım gibi "hukukilik kılıfı" adı altında gayrihukuki saldırıları meşrulaştırarak yapıyorsunuz.

Özel ortamlarda, bazen koridorda, bazen uçakta, bazen bir yemek sofrasında buluştuğumuzda sizin yaşamış olduğunuz mahcubiyetin içtenliğinden şüphe etmiyorum. Hepinizin kendi yüreklerinize sorduğunuzda bu gidişatın gidişat olmadığına yönelik inancınızdan tereddüt etmiyorum ama arkadaşlar, bu içinde bulunduğumuz durum bizi bir yerlere sürükleyebilir ama bence daha çok sizi geri dönülemeyecek bir noktaya sürüklüyor. Gelin, hep beraber bu noktadan el birliğiyle çıkmanın yollarını arayalım ve inanıyorum ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Bir dakika ilave vermeyeceğim Sayın Konuralp.

OKAN KONURALP (Devamla) - ...bu önergemize gerekli desteği vermeyecek olsanız bile yüreğinizden bu desteği esirgemeyeceğinizi biliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Bülent Kaya.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA BÜLENT KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasi partiler demokratik hayatın, siyasi hayatın vazgeçilmez unsurları olarak Anayasa'mızda tarif ediliyor. "Demokratik siyasi hayat ne demek?" diye baktığımız zaman kurallı, öngörülebilir bir siyasi partiler mevzuatı ve yargının bu mevzuatla verdiği istikrarlı kararları ifade eder. Yasama, yürütme ve yargının siyasi partilerin gerek parti içi demokratik mücadelelerine gerekse partilerin birbirleriyle olan yarışlarına müdahale edecek şekilde davranmayıp tarafsız kalmalarını ifade eder.

Yine, demokratik siyasi hayat ne demektir? Yargının araçsallaştırılarak, zorlama yorumlarla yargının verdiği veya vermediği kararlarla siyasi hayatı dizayn etmesine karşı çıkmak demektir demokratik siyasi bir hayatı öngörmek.

Seçim hukukunun hızlı ve süreli itiraz yollarına tabi olması demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez unsurlardan bir tanesidir. Üç yıllığına seçilmiş bir kurulun iptali davası aradan geçen iki buçuk senelik bir süreye rağmen hâlâ iptal edilmemiş ve verilen bir tedbir kararıyla henüz mahkeme kararı kesinleşmeden uygulamasına geçiyorsanız işte orada yargının araçsallaştırılmasından bahsetmek mümkün olabilir.

Zorlama yorumlarla siyasi hayatı dizayn etme çabaları yeni değil. Geçmişte Refah Partisinin kapatılma davasında kapatma kararına engel olan bir yasa hükmü somut norm denetimiyle Anayasa Mahkemesi tarafından önce kendisi yetkili görülerek ilgili hüküm iptal edildi, sonra o hüküm yokmuş gibi hareket edilerek Refah Partisi kapatıldı. 367 milletvekilinin burada hazır bulunmadığı için salt çoğunlukla seçilebilecek bir Cumhurbaşkanı seçilemedi. Sayın Erdoğan 3 Kasım 2002 seçimlerine giremedi. Bütün bunlarla ilgili yürek yangınınız vardı, bizler de itiraz ediyorduk, sizler de itiraz ediyordunuz ama belki bugün bundan muzdarip olan bir kısım CHP'li arkadaşlarımız o süreçlerde sessiz kalmanın mahcubiyetini bugün yaşıyorlar. Sizler de yarın bu mahcubiyeti yaşamak istemiyorsanız bugün sesinizi yükseltin. Daha sonra pişmanlık duymak, nedamet duymak sizin o geriye dönük hususlardaki o mahcubiyetinizi ortadan kaldırmaz çünkü bunlar tarihe bir not olarak düşer. 367'yle Cumhurbaşkanının seçilmesini mi engellediniz? Refah Partisini kapattınız da ne oldu? Tarihte bir noktadan daha öte bir anlamı olmamıştı. Recep Tayyip Erdoğan Siirt seçimlerine girdi, tekrar bu Meclise geldi. Yani şunu ifade etmeye çalışıyorum: Yargıyla siyasetin önü kesilmez. Demokratik siyasi hayat; kurallı, öngörülebilir, centilmen ve gerçekten insanca bir şekilde hep beraber birbirimize saygı duyarak yarışmayı gerektirir.

Önergeyi desteklediğimizi ifade ederek Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve CHP sıralarından alkışlar)

YUNUS EMRE (İstanbul) - Bravo Başkan, bravo!

BAŞKAN - İYİ Parti Grubu adına Antalya Milletvekili Sayın Uğur Poyraz.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA UĞUR POYRAZ (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Evet, 2026 yılında, Meclisin kapanmasına birkaç hafta kala, maalesef, bu Genel Kurul kürsüsüne Cumhuriyet Halk Partisinin vermiş olduğu bu önergeyle ilgili söz alarak çıktım. Çıkarken ne konuşacağıma ilişkin kafamda çok bir şey yoktu ama hafızamda bir cümle vardı. Yıl 2014, 20 Mayıs, Cumhurbaşkanı Sayın Erdoğan'ın Başbakan olduğu dönemdeki bir paylaşımı: "Bu ülkenin Başbakanı olarak açıkça ifade ediyorum ki Dicle'nin kenarında kurdun kapıldığı bir koyun bile benim mesuliyetim altındadır." Bugün ise Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemindeyiz, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sisteminde de yürütmenin başı -o dönem yürütmenin başı değildi- Sayın Erdoğan, Sayın Cumhurbaşkanı ve bugün cumhuriyetle yaşıt olan Cumhuriyet Halk Partisi kendi içerisinde büyük bir kaos içerisinde. Kimin haklı, kimin haksız olduğuyla ilgilenmiyoruz; bu, başka bir siyasi partinin meselesidir ama bugün, maalesef, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte her birimizin kapılan kuzusu ve mesuliyet, Adalet ve Kalkınma Partisi ve Sayın Cumhurbaşkanı sorumluluğu altındadır.

Biz İYİ Parti olarak, Sayın Müsavat Dervişoğlu'nun her fırsatta dile getirdiği gibi, kayyumun kim olduğuna bakmaksızın kayyum müessesesi ve kayyum kültürüne karşıyız diyoruz.

Bugün, sizler, vermiş olduğunuz siyasi mücadelede -biraz önce Sayın Bülent Kaya da ifade etti- kapatma davalarının ne olduğunu biliyorsunuz, yaşadınız. Bugün, kapatma davalarının ne olduğunu bilen, bu acıları yaşayan, Türk siyasetine ve

demokrasisine vurulan bu ketleri bir şekilde aşmak için mücadele eden sizlere, bu kültüre ve deneyime sahip olan sizlere sesleniyorum, iktidar sıralarına sesleniyorum: Bu süreç, mutlak butlan kararı, hukuki nitelikten yoksun, uygulaması da hukuki nitelikten yoksun bir karar maalesef; bunu görmüyor, bilmiyor, tanımlamıyor olamazsınız. Dolayısıyla bugün mutlak butlan ve ortaya çıkan Cumhuriyet Halk Partisindeki kriz, bir anlamda bir siyasi partinin faaliyetlerini ortadan kaldıran ya da akamete uğratan bir durum. Dolayısıyla bu konuda bu Parlamentodaki her milletvekili gibi, her milletin vekili gibi -ki bizden çok daha deneyimlisiniz bir parti kapatma ve parti kapatmanın muhatabı olma konusunda, 2007 yılını da hatırlayın- sizlerin çok daha duyarlı olması gerekiyor. Bu önerenin kabul edilmesi, bu önerenin kabulüyle birlikte bu Parlamantonun demokrasiye, hukuka ve Türk siyasetine sahip çıkması gerekiyor.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti, CHP ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Sayın Mehmet Kamaç.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA MEHMET KAMAÇ (Diyarbakır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ben de Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Biraz önce AK PARTİ Grup Başkan Vekili konuşunca dedi ki: "Bu ülkede artık 'ötekiler' yoktur, herkes eşitlendi." Ben de diyorum ki: Ya, biz Kürtler bu ülkede hiç "öteki" olmaktan kurtulamadık.

İkincisi, buraya çıkan bazı hatipler şunu söylüyor, diyorlar ki: "Ülke olağanüstü günlerden geçiyor." Vallahi biz bu ülkede hiç olağan bir gün görmedik, biz hep olağanüstü günler yaşadık. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Niye bunları söylüyorsunuz? Ben bu kürsüden bir konuşma yaptım, bu ülkenin buraya gelişinde iktidarın pervasızlığı kadar muhalefetin de aslında sessizliği rol oynamıştır. Bunu niye söylüyorsunuz? Bakın, biz yıllarca "Kobani kumpas davası" dedik, biz yıllarca Sayın Selahattin Demirtaş ve Figen Yüksekdağ'dan bahsettik. Bu Parlamente'ye sesleniyorum: Eğer bu ülkede adalet, özgürlük kaybolmuşsa onu kaybettiğiniz yerde arayın. Öncelikle muhalefete söylüyorum: Sayın Selahattin Demirtaş ve Sayın Figen Yüksekdağ bu kürsülerden alındı ve zindanlara kapatıldı. Eğer o gün biz Sayın Selahattin Demirtaş'a, Sayın Figen Yüksekdağ'a sahip çıksaydık, onların hakkını hep birlikte korumuş olsaydık bugün ülkenin bu durumunu yaşamıyor olacaktık.

Peki, başka bir şey söyleyeyim, Sayın Bekir Kaya on yıldır içeride. Neden? Neden? Neden? Bir cevap yok. Sayın Selçuk Mızraklı altı yıldır içeride. Yine soruyorum: Neden? Neden? Neden? Bir cevap yok.

HALUK İPEK (Amasya) - Sen söyle.

MEHMET KAMAÇ (Devamla) - İşte, biz bunları söylerken bunun için biz bu ülkede hiç olağan bir gün yaşamadık diyorum.

Peki, mutlak butlan kararı var; evet, biz önergenizi destekliyoruz. Hakkın, hukukun yanında olacağız; devletin hukuku değil hukuk devleti olması gerektiğini sonuna kadar savunacağız ama bakın, bir HDP davası var, kapatma davası var, altı yıldır devam ediyor. HDP neden kapatılmıyor ya da davası sonuçlanmıyor? Bilmiyorsunuz. Sayın CHP, neden kapatılmıyor? Sayın muhalefet, neden kapatılmıyor ya da sonuçlandırılmıyor bu dava? İşte, biz de yıllarca söyledik; iktidarın, hukukun siyasete müdahale etmemesi gerektiğini bu kürsüden yıllarca dile getirdik.

Ben bu kürsüde yine bir konuşma yaptım, dedim ki: "Big Brother" hepimizi izliyor. Eğer biz sessiz kalırsak, eğer biz gerekli tepkiyi göstermezsek, biz burada kendimizi eşitlemezsek "Big Brother" bizi kapatma davalarında ve zindanlarda eşitleyecek diyor, Genel Kurulu da saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler...

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Kabul edildi bence bu.

BAŞKAN - Kâtip Üyeler arasında ihtilaf var, elektronik oylamaya başvuracağım.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Öneri kabul edilmemiştir.

Alınan karar gereğince denetim konularını görüşmüyor ve gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmına geçiyoruz.

1'inci sırada yer alan, Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi ile Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köy İşleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262)¹

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Dünkü birleşimde İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülen 262 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin ikinci bölümünde yer alan 19'uncu maddesi kabul edilmişti.

20'nci madde üzerinde hepsi aynı mahiyette olmak üzere 4 önerge vardır, önergeleri birlikte işleme alacağız.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 20'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Bülent Kaya
İstanbul
Şerafettin Kılıç
Antalya

Selçuk Özdağ
Muğla
Mustafa Bilici
İzmir

Mehmet Emin Ekmen
Mersin
Mustafa Kaya
İstanbul

Aynı mahiyetteki 2'inci önerenin imza sahipleri:

Mahmut Tanal
Şanlıurfa
İlhami Özcan Aygün
Tekirdağ
Murat Çan
Samsun

Doğan Demir
İstanbul
Cavit Arı
Antalya
Eylem Ertuğ Ertuğrul
Zonguldak

Tahsin Ocaklı
Rize
Bekir Başevirgen
Manisa
Ayhan Barut
Adana

Aynı mahiyetteki 3'üncü önerenin imza sahipleri:

Ferit Şenyaşar
Şanlıurfa
Onur Düşünmez
Hakkâri

Beritan Güneş Altın
Mardin
Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa
Burcuğül Çubuk
İzmir

Aynı mahiyetteki 4'üncü önerenin imza sahipleri:

Uğur Poyraz
Antalya
Metin Ergün
Muğla

Hüsmen Kırkpınar
İzmir
Hasan Toktaş
Bursa

Burhanettin Kocamaz
Mersin
Yüksel Selçuk Türkoğlu
Bursa

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ABDULLAH DOĞRU (Adana) - Katılmıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya.

Buyurun.

MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; grubumuz adına 20'nci maddede söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

2017-18'li yıllarda "Tarım, bu ülkenin millî güvenlik sorunudur; yüksek teknoloji, savunma sanayisi neyse tarım da odur." diyerek aslında tarımın, çiftçinin, tarımda çalışan emekçinin hangi zorlukları yaşadığını, ülkemizin "tarım" denildiğinde ne kadar ciddiye alması gerektiğini ifade etmeye gayret etmiştik.

Şimdi, bu ürünlerden birisi şeker pancarı ve şeker aslında İç Anadolu'nun, daha doğrusu, endüstriyel üretimin az olduğu, hava koşullarından dolayı olabildiğince az olduğu ortamda yetiştirilen ve dolayısıyla endüstriyel açıdan çiftçiye katkı sağlayan bir ürün olmasına rağmen uygulanan kotalarla birlikte şu anda tam anlamıyla bir karmaşayla karşı karşıya.

Bugün Toprak Koruma Kanunu ambalajıyla getirildi bu madde fakat içine -bakın, imza koyan arkadaşların bile bilgisi olmayabilir, birazdan vereceğim detaylarla- ne anlamla yerleştirildiği bilinmeyen bir değişiklik var. Bu değişiklikte deniyor ki: "Kendi ekim alanının dışında pancar alana ağır ceza vereceğiz." Aslında ilk bakıldığında o bölgedeki şeker fabrikasının kendi alanı dışında herhangi bir pancar almaması yönünde bir katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz fakat ilginç bir şey var arkadaşlar, bunun yürürlük tarihi 1 Ocak 2027. Yani öylesine ciddi bir maddeyi konuşuyoruz fakat diyorsunuz ki: "1 Ocak 2027'ye kadar ne kadar böyle dışarıdan şeker alabilirseniz alın, hiçbir şekilde bunların önemi yok; biz bu yapacağınız yanlışlıklara, olumsuzluklara, haksızlıklara, usulsüzlüklere rıza gösteriyoruz, size alan açıyoruz." Bu tarih asla bir tesadüf değil. 2026 yılının ne olacağına dair herhangi bir kanaatiniz yok. Yani arkadaşlar, bir anlamda yolsuzluğa takvim belirliyorsunuz. Zaten suç olan bir fiile "Cezayı artırıyorum." deyip yürürlüğü erteleyerek tek bir anlam çıkarıyorsunuz buradan; o da "Kaçak pancarınızı taşımaya, kamu malını yağmalamaya devam edin." diyorsunuz. "Size 2027'ye kadar dokunmayacağız, göz göre göre bir suçun işlenmesine müsaade edeceğiz, şimdilik kasanızı doldurabilirsiniz." mantığıyla yasa yapmak devlet ciddiyetiyle ne kadar bağdaşır, onu da kamuoyunun takdirine bırakıyoruz.

Peki, kimleri kurtarmaya çalışıyorsunuz arkadaşlar? Dürüst çiftçiye tarlasında jandarmayla denetlemek yani jandarma gidiyor, ekim alanını kontrol ediyor, her şeyi yapıyor fakat iş büyük vurgunculara gelince "2027 yılının Ocak ayına kadar istediğinizi yapabilirsiniz." diyorsunuz. Size bir tane örnek vereceğim, kamuoyunda da çokça tartışıldı: Çorum Şeker Fabrikasında olup bitenler. Mevcut Şeker Yönetmeliği'nin 9'uncu maddesine göre "Dışarıdan kaçak pancar temin eden fabrikanın şekerini ihraçlık sayılır, A kotasından düşülür ve fabrika ağır bedel öder." TÜRKŞEKER'in sahasından, Çorum'dan Yozgat Yerköy'e kaydırılan 200 bin ton kaçak pancar için mevcut kanun uygulansaydı fabrika kotadan düşecek, ürünü ucuza satmak zorunda kalacak ve 336 milyon net kâr, net gelir kaybı yaşayacaktı. İşte, bu yüzden panikle bu kanun değiştiğinde yeni teklifle kota kaybı kalkıyor arkadaşlar. Kural tanımazlara toplam kotanın sadece yüzde 2'si kadar komik bir idari para cezası getiriliyor yani o fabrika 336 milyon zarar etmek yerine, yeni geçecek bu maddeyle beraber sadece 63 milyon ceza ödeyip işin içinden sıyrılacak. Şimdi, ilk etapta, baktığınızda ceza getiriliyormuş gibi yapılıyor ama hem öteleme hem de yeni maddeyle birlikte, maalesef, aslında bir anlamda büyük vurguncuları koruyan bir mantıkla hareket ediyorsunuz.

Ayrıca, sürem bitiyor ama biliyorsunuz arkadaşlar, 2022 yılında bu kadar kota uygulanmasına rağmen 400 bin ton şeker ithalatına izin vererek, bir anlamda "Piyasayı regüle edeceğiz." diyerek bütün olumsuzlukları, bütün yükü üreticinin sırtına yüklemiştiniz. Sadece bu madde bile olsa, bu kanun bile olsa... Yani, bu madde usulünce bu kanuna "hayır" diyeceğimizi ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul.

Sayın Ertuğrul, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

EYLEM ERTUĞ ERTUĞRUL (Zonguldak) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz teklifle, Veteriner Hekimliği Kanunu'nun 41'inci maddesi yeniden düzenlenmektedir. Gerekçe olarak da Anayasa Mahkemesinin iptal kararı gösterilmektedir ancak burada temel bir sorunla karşı karşıyayız: Anayasa Mahkemesi bu hükmü iptal ederken "Disiplin cezası

verilebilir." dememiştir. Mahkeme; hangi fiile hangi cezanın uygulanacağını açık olmadığını, disiplin kurullarının sınırsız takdir yetkisine kavuştuğunu ve bunun hukuk devleti ilkesine aykırı olduğunu söylemiştir yani mahkemenin aradığı şey daha fazla ceza değil daha fazla hukuki güvencedir. Fakat önümüzdeki düzenlemeye baktığımızda, iptal gerekçesini ortadan kaldırmak yerine yeni belirsizlikler üretildiğini görüyoruz. "Nitelik ve ağırlığı itibarıyla benzer eylemler" "Birlik organlarının talimatlarına uymamak" "kişisel çıkar sağlamak amacıyla hareket etmek" "endüstri kuruluşlarıyla çıkar ilişkisi kurmak" gibi son derece muğlak ifadeler disiplin suçu olarak tanımlanmaktadır.

Peki, nedir bu benzer eylem? Nedir bu çıkar ilişkisi? Nedir bu talimat; yazılı mıdır, sözlü müdür; mesleğin icrasıyla mı ilgilidir, idari bir tercihle mi ilgilidir? Kanun bunları açıklamıyor maalesef. Kanun açıklamadığı zaman da yorum yapanın takdiri genişliyor, meslek mensubunun hukuki güvencesi azalıyor. Oysa Anayasa Mahkemesi tam da bu nedenle iptal kararı vermişti.

Değerli milletvekilleri, bir başka sorunsu meslekten men cezalarıyla ilgilidir. Teklifte geçici meslekten men ile sürekli men arasında sağlıklı ve orantılı bir ilişki kurulmamıştır. Tekerrür hükümleriyle birlikte değerlendirildiğinde, bir veteriner hekimin kısa süreli disiplin cezalarının ardından çok ağır sonuçlarla karşılaşabilmesi mümkündür. Disiplin hukukunun amacı, meslek mensubunu sistem dışına itmek değil mesleki düzeni korumaktır ama bu teklif, zaman zaman disiplin hukukunun sınırlarını aşmakta, çalışma hakkını doğrudan tehdit eden bir niteliğe bürünmektedir.

Sayın milletvekilleri, veteriner hekimlik yalnızca hayvan tedavisi değildir; veteriner hekimler gıda güvenliğinin, zoonotik hastalıklarla mücadelenin, salgınların önlenmesinin ve halk sağlığının ayrılmaz bir parçasıdır; kuş gribinde de onlar vardı, şap hastalığında da onlar vardı; kırsalda, ahırda, çiftlikte, mezbahada, sınır kapılarında da onlar var. Ama ne zaman veteriner hekimlerle ilgili bir düzenleme gelse önümüze özlük haklarını iyileştiren, çalışma koşullarını düzelteren, emeklilik sorununu çözen bir teklif gelmiyor. Yıllardır yıpranma payı talep eden veteriner hekimler var. Sağlık hizmeti sunmalarına rağmen sağlık çalışanlarıyla aynı haklardan yararlanamadıklarını söyleyen veteriner hekimler var. Emekli olduklarında ciddi gelir kaybına uğrayan, emekli maaşları mesleklerinin niteliğiyle asla bağdaşmayan seviyelere düşen veteriner hekimler var. Onların taleplerini duymuyoruz ama disiplin cezalarını artıran düzenlemeleri görüyoruz, veteriner hekimlerin özlük haklarını konuşmuyoruz ancak onları meslekten uzaklaştırabilecek yaptırımları konuşuyoruz, veteriner hekimlerin çalışma koşullarını iyileştirmiyoruz ama üzerlerindeki bürokratik ve idari baskıyı artırıyoruz. İşte bu nedenle bu kanun teklifi eksiktir, bu teklif yalnızca hukuki açıdan değil yaklaşım açısından da eksiktir. Çünkü veteriner hekim, bir kamu sağlığı aktörü olarak değil sürekli denetlenmesi ve cezalandırılması gereken bir unsur olarak görülmektedir.

Bizler, Anayasa Mahkemesi kararını sözde yerine getirmek için getirilen kanun tekliflerinde hep şunu söylüyoruz: Anayasa Mahkemesi kararının gereği yerine getirilecekse bu, hukuki belirliliği sağlayacak şekilde yapılmalıdır; meslek örgütlerinin, odaların, birliklerin ve akademisyenlerin görüşleri alınmalıdır; disiplin hukukunda ölçülülük korunmalıdır.

Ve en önemlisi, veteriner hekimlerin yıllardır beklediği yıpranma payı, özlük hakları ve emeklilik sorunları yani gerçek sorunları artık görmezden gelinmemelidir. Veteriner hekimler, cezaların değil haklarının konuşulduğu bir düzenlemeyi fazlasıyla hak etmektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP, İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde üçüncü konuşmacı İzmir Milletvekili Sayın Burcugül Çubuk.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCUGÜL ÇUBUK (İzmir) - Ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımızı saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz madde, şeker pancarı üretimini sözleşmeli üretim modeline bütünüyle bağlamakta ve bu sisteme uymayan üreticiler ile şirketlere idari para cezaları getirilmektedir. Ancak dikkat çekici olan şudur: İktidar, üreticinin yaşadığı sorunlar söz konusu olduğunda herhangi bir güvence mekanizması sunmazken, oluşturmazken konu şirketlerin ihtiyaç duyduğu ham maddeye gelince bu akışı düzenleyen ayrıntılı çalışmalar, kanun maddeleri hazırlamakta. Bugün çiftçi yüksek mazot fiyatlarıyla karşı karşıyadır, gübre maliyetleri altında ezilmektedir, sulama maliyetleri artmaktadır, ürününü hangi fiyattan satacağını çoğu zaman bilememektedir.

Bu madde bana gelince ben de Eskişehir'de şeker pancarı üretimi yapan bir çiftçiyle görüştüm, sizin adınıza ne söyleyebiliriz dedim. Misal, üretici diyor ki: "Şeker pancarı ekimi 15 Mart-20 Nisan arasında yapılıyor ve şeker fabrikası bize ekimden önce ekim avansı veriyordu normalde, bu sene hâlen vermedi." Biz dün görüştük, dün bir mesaj gelmiş -resmi mesaj değil- ayın 30'unda, bu ayın son günü bu avansın verileceğine dair ama kesinlik hâlen yok yani ekimden üç-üç buçuk ay sonra bir ihtimal ekim avansını alacak. "İki yıl önce tona göre verilen taban ve üst gübresi verilmedi 'Parasını vereceğiz.' dediler, çiftçiyi gübre tüccarının eline bıraktılar, parasını da vermediler. Gübre ödemesini hâlâ alamadık, hasat vadeli gübre almak zorunda kaldık, 2 katını ödeyeceğiz gübre fiyatlarının. Pancar fiyatları açıklanmadı, biz hesabımızı bilemiyoruz. Gübre, sulama, elektrik, mazot ödüyorum; bunlar sürekli artıyor, kaçta satacağımı bilmiyorum, kazancımı bilmiyorum, hesabımı bilmiyorum." diyor. "Kazancımı bilmiyorum." derken, çiftçinin şu alışverişte kazanacağını sanmayın.

(Uğultular)

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - İsterseniz buyurun, kürsüyü bırakalım, buradan konuşun.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, gerçekten hatip çok haklı, öyle bir uğultu var ki yani konuşmacı arkadaşımızı takip etmekte güçlük çekiyoruz. Lütfen...

Buyurun.

BURCUGÜL ÇUBUK (Devamla) - Ya, bakın, sizlere bir çiftçinin derdini anlatıyoruz.

Eskişehir'de şeker pancarı üretiminde kalitesi yüksek ve kaliteli bir ürün ortaya çıkar ve burada şeker pancarı üreticileri başta kota politikası olmak üzere birçok nedenle elini eteğini bundan çekmişken hâlâ kaliteli şeker pancarı üretmekte direnen çiftçinin sözünü buraya taşımaya çalışıyoruz.

Bu arada, kotayı da konuştuk. Daha önce kotayla bezdirdikleri çiftçiye şimdi artık üretici bulamadıkları için talep ettiğinde kota veriyorlar, kota açıyorlar. Sistemi yap, boz, oradan oraya al, fırlat ve şirketler için çalıştır; mekanizma bu.

Çiftçinin durumu bu hâlde ama biz bütün bu sorunlar karşısında hâlâ düzenlemeleri şirketler lehine görüyoruz, bir tane bile çiftçi lehine yok. Bakın, burayı izliyor şeker pancarı üreticisi demek isterdim; o kadar umutsuz ki dönüp buraya bakmıyor, sizi izlemiyor. Örneğin dün konuştuğum çiftçi, CHP yargılamalarını izliyordu, burası umurunda değil; o çıplak arama rezaletini izliyordu.

Çiftçi kendisine bunun sonucunda para cezaları gelecek, bunu bilerek yaşıyor ve bizden de bunları dile getirmemizi istiyor. Yaklaşımınız sıkıntılı, sorunlu; yara açılıyorsunuz. Ya "yeter"i biliyorsanız artık yeter! Çiftçinin yakasından düşün, artık bu rant sisteminden vazgeçin, şirketler lehine bir mekanizma kurmaktan vazgeçin.

Üretimi desteklemiyorsunuz, sadece denetliyorsunuz ve sadece para cezalarına boğuyorsunuz. Kredi borçlarıyla; mazot, gübre, elektrik borçlarıyla, işçi borçlarıyla boğulan çiftçiye bir de para cezası tehdidi getiriyorsunuz. Ya, bugün tarlasında üretim yapan bir çiftçiye bu yasayla kaçakçı konumuna getiriyorsunuz, şirketlerle eşit şartlarda pazarlık yapma hakkını elinden alıyorsunuz, onu pazarlık yapmak zorunda bırakıyorsunuz. "Ya bu işe devam edeceksiniz ya bu pazarlığı kabul edeceksiniz ya da tarlanızı büyük şirketlere, büyük çiftliklere satarak siz o tarlalarda işçi bile olamayacaksınız." diyorsunuz.

Biz bu yasaya karşıyız, torba yasa mantığınıza da karşıyız; bu halk düşmanı, üretici düşmanı yasalarınıza da karşıyız.

Teşekkürler. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde son konuşmacı Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu.

Buyurun. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; ülkeyi tek adamın "ben yaptım oldu" kararlarıyla yönetmekte ısrar ediyorsunuz ve her gün gerçekten çok absürt örnekler yaşıyoruz.

Bakınız, âlâyıvalayla kamuoyuna sunduğunuz Çinli otomotiv devinin kararnameyle teşvik edilen BYD yatırımı ne oldu? Koskoca bir yalan oldu. Aylarca propaganda yaptınız, "Türkiye'ye 1 milyar dolarlık yatırım geliyor." dediniz, "Binlerce kişiye istihdam olacak." dediniz, "Türkiye otomotiv üssü olacak." dediniz; milletin vergileriyle teşvik verdiniz, sıfır vergi avantajları sağladınız, kapıları sonuna kadar açtınız. Hani nerede fabrika? Hani fabrika? Üretim üssü olacaktı, nerede? Dağa kaçtı, inek içti. İstihdam nerede? Yandı, bitti, kül oldu. Kuru kuru bir fabrika sözü karşılığında verilen teşviklerin akıbeti nedir? Bu teşvikler geri alınacak mıdır? Devlet herhangi bir teminat aldı mı, alınmadıysa milletin hakkını kim koruyacak Allah aşkına? Ortada fabrika yok, üretim yok, istihdam yok; milletin cebinden çıkan milyarlarca lira vergi istisna ve muafiyeti var, çıkın ve Allah aşkına bu konuda bir hesap verin.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; bakınız, dün biz yine Doruk Madencilik işçilerinin eylemi için Türkiye MADEN-İŞ Sendikasının Beypazarı'ndan başlattığı yürüyüşe gittik Ankara Milletvekilimiz Sayın Yüksel Arslan'la. Orada 370 işçi nisan, mayıs maaşlarını alamadılar; geriye doğru iş akitleri bitirenler ihbar kıdem tazminatlarını almadılar. Yalnızca, bundan önce BAĞIMSIZ MADEN-İŞ Sendikasına bağlı olan işçilerin eylemlerinden dolayı 130 işçinin hakları tamamlandı kısmen fakat zaten madende çalışan 370 işçi şu an Beypazarı ile Ayaş arasında, önünde polis barikatıyla Türkiye MADEN-İŞ Sendikasının öncülüğünde orada tutsak bekliyor. Ne olacak bunların durumu? 3 Bakanınız söz vermişti, nerede söz? Dün yine, sendika yetkilileri 2 Sayın Bakana gittiler, yine "Biz ilgileneceğiz, çözeceğiz." dediler. Bu Yıldızlar Holding ya size yalan söylüyor ya da sizin sözünüz artık bu memlekette geçerli değil, devletin sözü yere düşmüş. Bir an önce bu 370 madencinin hakkını verin, ekstra bir tavassut istemiyor, "Bağ bağışlayın." demiyor, "Çalıştık, çalıştığımızın karşılığını, maaşımızı ödeyin." diyor. Allah aşkına, bu konudaki bu çifte standarttan vazgeçin ve haklarını ödeyin.

Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; efendim, iki gün önce Ağrı'da mobbing kurbanı olan Irmak Ayşe Koparan meslektaşım, öğretmenimiz feryadını şu Türkiye'ye duyuramadı, Millî Eğitim Bakanlığına duyuramadı, Millî Eğitim Müdürlüğüne duyuramadı, İlçe Müdürlüğüne ne yazık ki duyuramadı. Devlet koruması altında olması gereken bu talihsiz öğretmenimiz aslında aylardır maruz kaldığı mobbingi anlatıp duruyordu. Bütün bu talepleri karşılıksız bırakıldı, defalarca yazdığı dilekçeleri işleme alınmadı, talepleri görmezden gelindi, sorunları çözmekle yükümlü makamlar tarafından ne yazık ki sümen altı edildi. Allah aşkına, gurbet ellerde sahipsiz ve çaresiz kalan bir öğretmen kızımız defalarca yardım isterken duymayanlar hakkında bir şey yapacak mısınız? Sorumlularla ilgili işlem başlatacak mısınız? Öyle bir yere görevlendirdiniz ki her gün 3 bin lira taksi parası verdi bu hoca hanım ya! Defaaten dilekçe yazdı, ses kayıtları düştü! Bir Allah'tan korkan vicdanlı Millî Eğitim yetkilisi çıksın ve sorumlulardan hesap sorsun diyor, heyeti saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeleri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

20'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 20'nci madde kabul edilmiştir.

21'inci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

İlk önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin tekliften çıkarılmasını arz ve talep ederiz.

Mahmut Tanal
Şanlıurfa

Doğan Demir
İstanbul

Ayhan Barut
Adana

Tahsin Ocaklı
Rize
Bekir Başevirgen
Manisa

İlhami Özcan Aygün
Tekirdağ

Cavit Arı
Antalya
Talat Dinçer
Mersin

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ABDULLAH DOĞRU (Adana) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Talat Dinçer.

Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

TALAT DİNÇER (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen çok değerli vatandaşlarımız; hepinizi öncelikle saygıyla selamlıyorum.

Evet, Toprak Koruma Kanunu Teklifi diye bir kanun teklifi geldi. Bu teklif, özellikle tarım arazilerinin üzerine izinsiz yapı yapan konut yapı kooperatiflerinin engellenmesine yönelik bazı düzenlemeleri de içeren bir kanun teklifi.

Şimdi, bu ülkeyi bugüne kadar yirmi beş yıldır sizler yönetiyorsunuz. Buralara bu hobi bahçeleri kurulana kadar ve bugünlere gelene kadar neredeydiniz? Niye önlem alınmadı? Bunca yıl ülke genelinde "hobi bahçesi" adı altında binlerce yapı yapıldıktan sonra şimdi bir cezayla bunu düzeltmenin yollarına gidiyorsunuz, bunu yaparken de değişik değişik yollar izliyorsunuz.

Şimdi, değerli milletvekilleri, sap ile samanı da ayırmak lazım. Şimdi, kendisine ait tarım arazisi olup kendi arazisinin bir kenarına yapı yapan ile binlerce dönüm araziye işgal edip, bunu ranta çevirip buradan para kazanan ve milyonları cebine indiren kesimi birbirinden ayırmak lazım.

Şimdi, bugüne kadar bu hobi bahçelerine izin verildi. İzin verilirken mülki amirlikten izin aldılar, alınan izin doğrultusunda buranın elektriği çekildi, suyu çekildi, doğal gazı çekildi; her türlü hizmeti verdiniz. Şimdi diyorsunuz ki: "Burası yıkılacak, bunu da belediyeler yıkacak." Uymayanlara işte metrekare başına cezayla da bu işi düzeltmenin yoluna bakıyorsunuz. Her şeyden önce vatandaş ile belediyeleri karşı karşıya bırakıyorsunuz. Peki, bu izin veren kurumlar nerede? Niye Bakanlık bu işin dışında? Niye mülki amirlikler bu işin dışında? Tamamen belediyelerin üstüne koyuyorsunuz ve abonelikleri dondurmadığı takdirde her ay için de belediyelere ceza yazıyorsunuz; bu son derece yanlıştır, eksiktir.

Şimdi, diğer bir konu: Bu teklif eksiktir. Eğer tarım arazilerini koruyacaksak şu an sıkıntı çeken binlerce köylü vatandaşımız var, bunlarla ilgili bir düzenleme bunun içerisine niye konulmadı? Şimdi bunu şöyle izah edeyim: Zamanında, elli altmış yıl önce ekilmiş bahçeler var. Zaman içerisinde Orman ve Kadastro Kanunlarında tapulandırma yapılırken bu bahçeler, bu vatandaşların arazilerinin büyük bir bölümü orman arazisi içerisinde kalmış. Aradan geçmiş altmış yetmiş sene geçmiş, bir asra yaklaşmış; şimdi gelmişsiniz, diyorsunuz ki: "Bu bahçeleri keseceksiniz, orman arazisi içerisinde."

Değerli milletvekilleri, kendi bölgemde inanılmaz derecede bunun sıkıntısını çekiyoruz. Özellikle bakın, Mezitli'nin Davultepe, Atayurt, Esenbaşlar ve Şahin Tepesi'nde bu sorun yaşanıyor; Erdemli'de, yine, Çeşmeli'nin Yeşildere, Arpaçbaşı'nda bu sorun yaşanıyor; yine, Mut ilçemizde, Mut'un Yapıntı, Kurtuluş, Barabanlı, Kravga, Hocantı, Geçimli köylerinde bu vatandaşlarımız sıkıntı çekiyor. 60-70 yaşındaki meyve ağaçları, üzerindeki meyveyle beraber kesiliyor. Niye? Yargı kararı var, Orman İşletmesi buraya dava açmış sırf bunun tapusu orman arazisinin içerisinde kaldı diye. Bu köylülere yazık değil mi, bu üretime yazık değil mi? Ya, 60 yaşındaki narenciye ağacını nasıl kesersiniz, zeytin ağaçlarını nasıl kesersiniz? Hani bunlar dokunulmazdı? Ama diğer taraftan da bu tarım arazilerini maden şirketlerine verirken -ben Sanayi Komisyonundayım- günlerce sabaha kadar çalıştık, ne kadar direndiysek bizim tarım arazileri bu maden şirketlerine talan edildi, peşkeş çekildi 3 tane şirket için. Burada yüzlerce köylümüz var ya; yazıktır, günahtır. Bu köylüler, 73 yaşındaki vatandaş cezaevine girdi ya, cezaevinden çıktı. Niye? Tek suçu bu bahçelerin atasından, ötesinden kalma miras olması.

Dolayısıyla, isterdik ki bu teklifin içerisine bu da konulsun, böyle bir hüküm konulsun bir önergeyle; buradaki, ülke genelindeki yüzlerce üreticimizi rahatlatalım, bunların üretimine devam etmesini sağlayalım diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinde yer alan "on beş günden az olmamak" ibarelerinin "on beş günden fazla olmamak" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Mustafa Bilici

İzmir

Medeni Yılmaz

İstanbul

Mehmet Emin Ekmen

Mersin

Elif Esen

İstanbul

Bülent Kaya

İstanbul

Necmettin Çalışkan

Hatay

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ABDULLAH DOĞRU (Adana) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Hatay Milletvekili Sayın Necmettin Çalışkan.

Buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tütün, alkol, pancar benzeri pek çok maddeleri ihtiva eden bir kanun teklifi görüşüyoruz ama şu net ki bu kanun teklifi yaraya merhem değil.

Bakın, 2003 yılında Türkiye'de yerli tütün yüzde 42 iken 2020 yılında yüzde 11'e düştü. Yirmi yıl önce Kemal Derviş politikalarıyla tütüne kota getirildi, durduruldu, çiftçiler perişan oldu. Bakanlık da köylüye, çiftçiye alternatif ürün önermedi; deneme yanılma yöntemiyle her gün bir şeyler ekerek sonuç almaya başladı. İşte bugün geldiğimiz noktada bu ülkenin tütün üreticisi yirmi yıldır Virginia tütününe ezdirildi -bade harabül Basra- iş isten geçtikten sonra nihayet pansuman bile olmayacak, yara bandı olacak bir tedbirle iş çözülmeye çalışılıyor. Ne yazık ki bu ülkede pancar üreticisi Cargill'in insafına terk edildi, tütün üreticisi Philip Morris şirketlerinin insafına terk edildi, fındık Ferrero'nun insafına terk edildi, canlı hayvan yandaş ithalat lobilerine teslim edildi. 2011 yılından beri, tam on altı yıldır, kesintisiz canlı hayvan ithal ediyoruz. Canlı hayvan ithal etmemize rağmen fiyat düşmüyor. Dünyanın en pahalı kırmızı etini tüketiyoruz ama kırmızı et üreticisi zarar ediyor. Burada bir yanlışlık var ama bunu çözecek mekanizma yok.

Bu ülkede patates depolarını uyuşturucu baronu avlar gibi bastınız, her alanda ne yazık ki büyük sorunlarla karşı karşıya kaldık. Onun için de evet, çok basit bir iş iyi yapıyor gibi görünse de ne yazık ki yirmi yılın sonunda bu ülkede "çiftçilik" diye bir sektör bitti. Yaşlıların yapacağı iş; Suriye'den, Afganistan'dan, Uzak Doğu ülkelerinden bir şekilde ülkemize gelmiş insanların zoraki yaptığı bir meslek hâline geldi. Taban fiyatlar açıklandı; kaldı ki tütün, devlet alım yapmadığından özel sektörün insafına bırakıldı. Evet, diyeceksiniz ki "Taban fiyatlar dünya standartlarında." ama bizdeki gübre, ilaç, mazot, işçilik, bütün maliyetler dünya standartlarının üzerinde olduğu için, ithalatın birbirine yakın olması da hiçbir şeyi çözecek değil. Bu açıdan da yıllarca söylendi şu özelleştirmelere: "Öyle kendi mülkünü satmıyorsunuz, bu milletin yüzlerce yıllık birikimlerini satıyorsunuz, dikkat edin." dendi. TEKEK'i özelleştirip sattınız, kurtuldunuz, şu anda perişan hâlde bekliyoruz. Şu yaşananın özü de -görüyorsunuz- pancar üreticisi kendi tarlasında

yevmiyeci olarak çalışacak çünkü "Sözleşmeli çalışmışsın. Şu şu şu maliyetler var, karşılığında bunu alacaksın." Çözüm yok ama ne var? Ceza var. "Eğer bu dediklerimizi yapmazsan, canlı hayvan taşıırken o bir tane koyunu küpesiz taşırsan 136 bin lira ceza." Bu, yaptıkları. "Yok eğer yasak konduğu hâlde pancar ekersen jandarmayı göndeririz, gözaltına aldırırız." Yasanın içerisinde bu var. Canlı hayvan taşıırken de her türlü ceza... Cezadan başka da arz ettiğim gibi, tütüne çok kısmi bir iyileştirme varmış gibi görünüyor ama çiftçi hayatını kaybettikten sonra, üretimden çekildikten sonra, insanlar perişan vaziyette olduktan sonra... Bugün de şu anda görüyoruz: Bu yasadan sonra hiç kimse sanmasın ki bütün üreticileri tekrar köyüne dönecek, ekim başlayacak; her alandaki sıkıntılı durumlar ne yazık ki devam edecek. Basiretsiz politikalarla üreticimiz küresel kartellere, çok uluslu şirketlere teslim edildi. Bu yasada da bunlara yönelik bir tedbir ne yazık ki yok. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Peki.

Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinde yer alan "Bakanlık tarafından" ibaresinin "İlgili Bakanlık tarafından" şeklinde değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Ferit Şenyaşar
Şanlıurfa
Onur Düşünmez
Hakkâri

Beritan Güneş Altın
Mardin
Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt

Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa
Yılmaz Hun
İğdır

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ABDULLAH DOĞRU (Adana) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen İğdır Milletvekili Sayın Yılmaz Hun.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

YILMAZ HUN (İğdır) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye'de gelenek hâline getirilen bir durum söz konusudur.

Bütün sorunların çözümü ağır cezai yaptırımlarla görülmektedir. Öncelikle şu açıkça ifade etmek gerekir: Kaçak üretimin, sahte alkolün, kayıt dışı ticaretin ve halk sağlığını tehdit eden uygulamaların karşısında olmak hepimizin ortak sorumluluğudur ancak sorunları çözmenin tek yolu cezaları artırmak değildir, olmamalıdır. Eğer her toplumsal ve ekonomik sorunun çözümünü daha yüksek para cezalarında, daha fazla yasakta ve daha fazla idari yetkilerde arıyorsanız aslında sorunun nedenini değil sonuçlarını hedef alıyorsunuz demektir.

Türkiye'de milyonlarca insan derin bir ekonomik kriz içerisinde. Esnaf ayakta kalmaya çalışırken küçük işletmeler borç yükü altında eziliyor. Üreticiler artan maliyetlerle mücadele ediyor. Böyle bir dönemde idari para cezalarının bazı alanlarda 20 kat artırılması sadece bir denetim tedbiri olarak değerlendirilemez.

Bu yıl Trafik Kanunu'nda yapılan değişikliklerle halk için de müthiş mağduriyetler oluşturdunuz. Şu an benzer bir mantıkla aynı durum tekrarlanmak istenmektedir. Bu maddeyle kaçak alkol, sigara gibi bazı cezalar 40 katına çıkarılmaktadır. Merak ediyoruz, bu cezalar hazırlanırken küçük esnafın, kırsalda faaliyet gösteren işletmelerin, geçim mücadelesi veren üreticilerin ekonomik gerçekliği dikkate alınmış mıdır? Birçok işletme kira, enerji, vergi ve finansman maliyetleri altında ayakta kalmaya çalışırken yüz binlerce liralık cezalarla karşı karşıya bırakılmaktadır. Bu cezaların önemli bir bölümü büyük sermaye grupları için belki yönetilebilir maliyetler olabilir ancak küçük işletmeler açısından doğrudan iflas anlamına gelmektedir.

Değerli milletvekilleri, ayrıca bu madde Bakanlığa son derece geniş ve yoruma açık müdahale alanları tanıyor. Üretimden depolamaya, satıştan dağıtıma, fiyatlandırmadan bayi sistemine kadar çok geniş bir faaliyet alanında idari düzenlemelere aykırılık hâlinde önce uyarı, ardından para cezası ve son aşamada belge iptalini öngörüyor. Burada temel sorun şudur: İhlalin ağırlığı ile uygulanacak yaptırım arasında yeterli bir orantınlılık ilişkisi kurulmuş mudur? Hukukun temel ilkelerinden biri ölçülülüktür. Bir yaptırımın amacı cezalandırmak değil, hukuka uygunluğu sağlamalıdır ancak en küçük idari eksiklikler dahi belge iptaline kadar götürülürse buradan hukukun güvenliğinden bahsedilemez.

Üstelik bu maddeyle belgesi iptal edilen işletmelerin aynı iş yeri için iki yıl boyunca yeniden başvuruyu yapamaması da öngörülmektedir. Bunun anlamı açıktır. Birçok işletme açısından bu düzenleme fiilen faaliyet yasağı anlamına gelmektedir. Ayrıca, bu kadar ağır yaptırımlar uygulanırken etkili bir itiraz mekanizması var mıdır? Küçük işletmelerin kendilerini savunabilecekleri yeterli hukuki güvenceler oluşturulmuş mudur? İdarenin takdir yetkisini dengeleyecek mekanizmalar öngörülmüş müdür? Ne yazık ki bunların hiçbirini bu maddede göremiyoruz. Türkiye, son yıllarda giderek daha fazla cezalandırma üzerinden yürütülen bir ülke hâline gelmektedir. Ekonomik sorunların çözümü ceza, toplumsal sorununun çözümü yasak, idari sorunların çözümü ise yetki artırımı olarak görülmektedir oysa kaçak üretimin temel nedenlerine baktığımızda bambaşka bir tabloyla karşılaşırız. Yüksek vergi yükü, artan maliyetler, gelir dağılımındaki adaletsizlik ve ekonomik kriz kayıt dışılığı besleyen temel faktörlerdendir. Bu nedenleri ortadan kaldırmadan yalnızca cezaları artırarak kayıt dışı ürünler bitirilemez; tam tersine, daha görünmez, daha denetimsiz ve daha riskli alanlara itilmiş olur.

Sahte alkol kullanımının artmasının nedeni yalnızca denetim eksikliği değildir. İnsanların yasal ürünlere erişemeyecek kadar yoksullaşmış olması da bu sorunun önemli sebeplerindendir. Kaçak bütün üretiminin yaygınlaştırılmasının nedeni yalnızca suç örgütleri değildir, aynı zamanda bölgeler arası eşitsizliktir; işsizlik, yoksulluk ve üretim mekanizmalarının daralmasıdır. Sorunun ekonomik ve sosyal boyutlarını görmezden gelip yalnızca cezaları büyüterek kalıcı sonuç elde edilemez. Cezaları sürekli artırmak çözüm değildir; çözüm, ekonomik adaleti sağlamak, kayıtlı üretimi teşvik etmek, küçük esnafı korumak, denetim mekanizmalarını şeffaflaştırmak ve hukuki güvenceleri güçlendirmektir diyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 21'inci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Uğur Poyraz
Antalya
Burhanettin Kocamaz
Mersin

Hüsmen Kırkpınar
İzmir
Hasan Toktaş
Bursa

Metin Ergun
Muğla
Yüksel Arslan
Ankara

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ÖZGÜN (Nevşehir) - Katılmıyoruz Sayın

Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde söz isteyen Ankara Milletvekili Yüksel Arslan.

Buyurun Sayın Arslan. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

YÜKSEL ARSLAN (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söz konusu kanun teklifi tarım ve gıda alanına ilişkin düzenlemeler içerdiği için ülkemizin geleceği açısından önemli bazı hususlara dikkat çekmek istiyorum.

Bugün tarımı, gıdayı, ticareti ve ekonomiyi birbirinden bağımsız değerlendiremeyiz çünkü Türkiye yalnızca tarım ürünleri üreten bir ülke değil aynı zamanda dünyanın en önemli enerji, ticaret ve ulaşım koridorlarının merkezinde bulunan stratejik bir devlettir. Rusya'dan Avrupa'ya uzanan doğal gaz hatları, Azerbaycan'dan taşınan petrol, Orta Asya'nın enerji kaynakları ve Orta Doğu'nun zenginlikleri Türkiye üzerinden dünya pazarlarına ulaşmaktadır. Karadeniz'i Akdeniz'e, Kafkasya'yı Avrupa'ya, Orta Asya'yı Batı'ya bağlayan bu coğrafya ülkemize önemli avantajlar da sağlamaktadır.

Son yıllarda yaşanan küresel gerilimler ve İran merkezli bölgesel çatışmalar Türkiye'nin jeopolitik önemini daha da artırmıştır. Böylesine güçlü bir konuma sahip olan Türkiye'nin bu avantajlarını ekonomik kazanca dönüştürmesi de gerekir ancak bugün ticarete ve gümrük politikalarında bunun tam tersini yaşıyoruz. Elimizde bu kadar güçlü avantajlar varken hâlâ başkalarının koyduğu kurallara mahkûm edilmiş durumdayız. Avrupa Birliğiyle yürürlükte bulunan Gümrük Birliği Anlaşması nedeniyle eşit şartlarda rekabet etmeyen bir ülke konumuna düştük. Türkiye 96 yılında gümrük birliğine girdi, 2005 yılında Avrupa Birliğiyle tam üyelik müzakereleri başladı. Aradan geçen otuz yılın sonunda hâlâ aynı soruyu soruyoruz: Türk çiftçisi bu süreçte ne kazandı? Avrupa Birliği Kanada, Japonya, Singapur ve daha birçok ülkeyle serbest ticaret anlaşması imzalıyor, bu ülkelerle gümrük engellerini kaldırıyor ancak biz aynı ülkelere mal satarken onların gümrük duvarlarıyla karşılaşmıyoruz çünkü Türkiye gümrük birliğini kabul etti ancak AB üyesi değil. Bu yüzden onlar bizim pazarımıza engelsiz girerken Türk üreticisi aynı imkânlardan yararlanamıyor.

Bu yanlış politikaların en ağır bedelini Türk çiftçisi ve üreticisi ödemektedir. Türkiye, hayvancılığın temel girdilerinden biri olan soyayı sıfır gümrükle ithal etmektedir. Mısırdan, ayçiçeğinden ve ham yağda düşük gümrük ithalatı kapıları açılmaktadır. Buna karşın Türk çiftçisinin ürettiği -zeytinyağı, peyniri, domatesi, salçası- birçok tarım ürünü Avrupa pazarında kota ve koruma duvarlarıyla karşılaşmaktadır. Avrupa kendi çiftçisini koruyor, peki, biz neden aynı kararlılığı kendi çiftçimiz için göstermiyoruz? Eğer çiftçimizi koruyamaz ve ithalata dayalı politikaları sürdürürsek yarın gıda konusunda başka ülkelerin insafına kalırız. Bu nedenle, Gümrük Birliği Anlaşması Türkiye'nin millî menfaatleri doğrultusunda yeniden ele alınmalıdır. Türk çiftçisini koruyacak düzenlemeler hayata geçirilmelidir.

Değerli milletvekilleri, sorun yalnızca dış ticaret anlaşmalarından ibaret de değil; Büyükşehir Yasası'yla birlikte binlerce köy mahalleye dönüştürüldü, köylerin tüzel kişilikleri ortadan kalktı, tarım alanı çok daraldı. AK PARTİ iktidara geldiğinde tarım nüfusu ülke nüfusunun yaklaşık yüzde 25'ini oluşturuyordu; bugün ise üretici nüfusu yaşılanıyor, gençler tarımdan uzaklaşıyor. Avrupa Birliği'nin tuzağına düştüğümüzü ve bu politikalara gönüllü şekilde uyduğumuzu artık kabul edin. Tam yirmi yıldır tarımla ilgili fasıllar masada duruyor, işlerine gelen faslı açıp kapattılar. 12'nci fasıl "Gıda Güvenliği, Veterinerlik ve Bitki Sağlığı" faslıydı; açtınız, kapattınız. Sonuç ne oldu? Et ithalatı, süt üreticisi perişan, bitkisel üretimde ithalata bağımlılık artmış durumda. Peki, soruyorum: 11'inci fasıl "Tarım ve Kırsal Kalkınma" neden hâlâ açılmadı? 13'üncü fasıl "Balıkçılık" neden yirmi yıldır bekliyor? Madem Kıbrıs Rum kesimi ve Yunanistan vetosu var, 12'nci faslı açıp kapatmakta neden bu kadar acele ettiniz?

Değerli milletvekilleri, söz balıkçılıktan açılmışken ülkemizin yıllardır değerlendiremediği başka bir zenginliğe de dikkat çekmek istiyorum. Münhasır ekonomik bölge ilan etmediğimiz için Ege'de ve Akdeniz'de önemli gelir kaynaklarından yeterince yararlanamıyoruz. Orkinos balığı avlayamadığımız için yıllık 400, 500 milyon dolarlık...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - İlave süre veremiyorum.

YÜKSEL ARSLAN (Devamla) - Peki, teşekkür ediyorum.

Hayırlı akşamlar diliyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

21'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 21'inci madde kabul edilmiştir.

22'nci madde üzerinde 4 önerge vardır, önergeleri aykırılık sırasına göre işleme alacağım.

Okutacağım ilk 2 önerge aynı mahiyettedir, bu önergeleri birlikte işleme alacağım.

Önergeleri okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin teklif metninden çıkarılmasını arz ve teklif ederiz.

Ferit Şenyaşar
Şanlıurfa
Dilan Kunt Ayan
Şanlıurfa

Beritan Güneş Altın
Mardin
Ayten Kordu
Tunceli

Sabahat Erdoğan Sarıtaş
Siirt
Onur Düşünmez
Hakkâri

Aynı mahiyetteki diğer önergenin imza sahipleri:

Mahmut Tanal

Doğan Demir

Ayhan Barut

Şanlıurfa
Tahsin Ocaklı
Rize
Aliye Timisi Ersever
Ankara

İstanbul
İlhami Özcan Aygün
Tekirdağ

Adana
Cavit Arı
Antalya
Bekir Başevirgen
Manisa

BAŞKAN - Komisyon aynı mahiyetteki önergelere katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ÖZGÜN (Nevşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ilk konuşmacı Tunceli Milletvekili Sayın Ayten Kordu.

Buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

AYTEN KORDU (Tunceli) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu yasa teklifi ve bazı maddeleri oldukça sıkıntıya yol açacak maddeler. Şu an görüştüğümüz 22'nci madde, avlanması yasak olan yaban hayvanlarının zarar verecek sayıda çoğalması ve yaşam alanlarına inmesi konusuyla ilgili fakat bu gerekçelerle hayvanların avlatılabilmesinin önü açılmaktadır. Daha önce yine bir torba yasayla "turizm ve spor faaliyetleri" adı altında avcılık faaliyetlerinin ihale yoluyla vergilendirilmesinin artırılması konusunda kanun teklifini biz burada çok eleştirmiştik çünkü şu an bu kanun teklifinin kendisinin bir tür cülük anlayışıyla ele alındığını buradan belirtelim. Neden o yasaya da itiraz etmiştik? Dersim "rehak" bölgesi inançsal olarak Alevi hakikatinin yaşandığı bir yer. Dolayısıyla canlılara sadece biyolojik varlıklar olarak değil yaşamın, inancın ayrılmaz parçaları olarak gördüğü için itiraz etmiştik, eleştirmiştik. Bu durumun yaşam hakkına yönelik bir müdahale ve kültürel hafızaya dönük bir saldırı olarak da algılandığını belirttik. Dağ keçilerinin avlanmasına yönelik açılan ihalelere toplumun yoğun itirazlarının temelinde yine doğaya karşı bu inançsal yaklaşım yatmaktaydı. Dolayısıyla, bugün yaban hayvanlarının yerleşim alanlarına yönelmesinin kendisi onların yaşam alanlarının aslında işgal edilmesiyle ilgili bir şey. Madencilik faaliyetleriyle alanların parçalanması, ormanların yok edilmesi, kontrolsüz altyapı projeleri, su varlıklarının yok edilmesi ve plansız kentleşme sonucu yaban hayvanları çoğalmakta ve aslında kentlere inmekte. Dolayısıyla, çözüm, ekosistemin bozulmasına neden olan politikaları değiştirmekten geçmektedir. Bu yasal düzenleme hayvanların daha fazla katledilmesinin meşruiyetini sağlayan bir yasa olarak aslında düzenleniyor. Dolayısıyla, bu yasanın kendisinin, bahaneleri ve gerekçeleri ileri sürülen ekosistemin bozulmasının asıl gerekçesinin bu siyasi partinin, AK PARTİ siyasetinin ekolojik yaşama dönük olumsuz politikalarından kaynaklanmış olduğunu buradan bir kez daha söyleyelim.

Yine, Orman Yasası'na ilişkin belirtilen alanlarda bir yandan orman sınırları daraltılırken, maden ve enerji politikaları için tahsisler sürerken diğer yandan "karbon yutak ormanları" adı altında yeni bir piyasa yaratılmakta. Ormanlar yalnızca karbonu depolayan alanlar değil yaşamın ve biyoçeşitliliğin de bir güvencesi. Onun için, sunulan bu düzenleme gerçekte ormanların kamusal koruma statüsünü giderek zayıflatmakta ve ekolojik yıkımı da derinleştirmektedir.

Öte yandan, Munzur Vadisi'nde -çok yakın zamanda önergeler vererek de dile getirdik- Ovacık kara yolunda "yol genişletme" adı altında yapılan bir çalışma vardı, bu çalışmanın kendisini yoğun dinamit patlatılması ve ortaya çıkan hafriyatın dere yataklarına ve doğal yaşama dökülmesi üzerine gündeme almıştık. Buna ilişkin kayyum belediyesi yüklenici firmaya bir ceza kestiğini açıklamıştı ama biz buradan soruyoruz: Bu kadar tahrip edilen bir doğanın karşısında sadece ceza kesmek yeterli bir mantık mı? Dolayısıyla, yok eden, oldukça tahrip eden, ekosistemi yok eden bir anlayışın kendisini nasıl telafi edeceksiniz? Orada, Munzur Vadisi'nde, millî parklar bölgesi olan yerde hafriyat dökerek tahrip edilen bölgeyi nasıl telafi edeceksiniz? Dolayısıyla, birçok bilimsel yöntem varken dinamit patlatma gibi yöntemlerin ekolojik sisteme daha çok zarar vermesi "yol güvenliği" adı altında kabul edilemez. Bir yandan bunlar yapılırken bir yandan ekolojik tahribatı daha fazla artıracak, yaban hayatını da geri dönülmez biçimde katlederek millî parkları enkaz hâline getireceksiniz, sonra da "Yaban hayvanları kentlere iniyor." "Yaban hayvanları çoğalıyor." diyeceksiniz. İşte bu politikaların kendisi bile nasıl bir çelişki içerisinde olduğunu çok açık göstermekte. Dolayısıyla, ihtiyacımız olan şey doğayı metalaştıran politikalar değil, yaşamı, biyolojik çeşitliliği ve kamusal, ekolojik bütünlüğü koruyan politikalar icra etmekten geçer.

Bakın, su varlıkları konusunda da çok ciddi sıkıntılar var. Her yerde zaten maden politikalarıyla önemli su havzaları giderek yok edilmekte. Pülümür Hel Dağı'ndaki krom madeniyle belki en önemli su havzaları yok edilmek istenmekte. Yine, çok yakın zamanda Elâzığ Gezin'de Hazar Gölü örneği çok çarpıcı, ulusal önemi haiz bir sulak alan olmasına rağmen, bölgenin su rejimini ve biyolojik çeşitliliğini ayakta tutması gereken bu havzada ne yazık ki madencilik kaynaklı lojistik faaliyetler yürütülmekte ve bunun hazırlıkları yapılmakta. Dolayısıyla, sulak alanları korumadan su varlıklarını koruyamazsınız, havza bütünlüğünü gözetmeden sürdürülebilir bir su yönetimini de sağlayamazsınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYTEN KORDU (Devamla) - Söz konusu düzenlemenin yeniden değerlendirilmesi gerektiğini ifade ediyor, doğanın ve bütün canlıların yaşam hakkını savunmaya devam edeceğimizi bir kez daha belirtmek istiyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önergeler üzerinde ikinci konuşmacı Ankara Milletvekili Sayın Aliye Timisi Ersever.

Sayın Ersever, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; görüşmekte olduğumuz teklifin 22'nci ve 28'inci maddeleri üzerinde söz almış bulunuyorum.

Bu maddelerde de vatandaşın yararına hiçbir şey yok. Yine, doğayı, doğal yaşamı yok sayan bir anlayışla karşı karşıyayız; hukuku yok saymış, yine, yetki tek adama verilmiştir.

22'nci maddeyle yapılan düzenlemede, iktidar en kolay yolu seçiyor, sorun varsa vur, çoğalma varsa itlaf et. 22'nci madde, koruma altında olmayan yaban hayvanlarının daha hızlı ve daha geniş yetkilerle vurulmasının önünü açıyor, yetmiyor, avcılarının yanına kolluk kuvvetlerini de ekliyor, vurma kararlarının uygulanacağı alanları genişletiyor. Bilimsel yöntemler, aşılama programları, koruyucu önlemler dururken elinize yine, tüfeği alıyorsunuz; yazıktır, gınahtır! Bir ekosistemi kurşunla yönetemezsiniz. Yaban hayatı koruyamayan bir anlayış doğayı da tarımı da geleceği de koruyamaz. Bu madde korumayı değil öldürmeyi, çözümü değil günün

kurtarmayı tercih eden bir anlayışın ürünüdür. Oysa amaç, yaşatarak korumak olmalıdır. Bu nedenle 22'nci maddeyi kabul etmiyor, geri çekilmesini talep ediyoruz.

Değerli milletvekilleri, torbanın 28'inci maddesiyle Ankara'nın Kızılcahamam ilçesindeki Dereneci ve Gökbel Mahalleleri, Samsun'un Vezirköprü ilçesindeki Çeltik Mahallesi'nde orman sınırları dışına çıkarılan alanlarda nakil, yerleştirme, hak sahipliği tespiti ve borçlandırmaya ilişkin usul ve esasların Cumhurbaşkanlığı kararıyla belirlenmesi öngörülmektedir. İlk bakışta teknik bir düzenleme gibi görünse de bu madde hukuk devleti ilkesi ve mülkiyet hakkı açısından ciddi sakıncalar taşımaktadır. Hak sahipliğinin kimlere tanınacağı, vatandaşın hangi şartlarda taşınmaz edinebileceği, hangi esaslara göre borçlandırılacağı ve yerleştirme süreçlerini nasıl yürüteceği doğrudan mülkiyet hakkıyla ilgilidir. Anayasa'nın 35'inci maddesi uyarınca mülkiyet hakkı temel bir haktır ancak kanunla sınırlandırılabilir. Hak sahipliği ve borçlandırma gibi mülkiyet hakkını doğrudan etkileyen konuların Cumhurbaşkanlığı kararına bırakılması Anayasa'da güvence altına alınan kanunilik ilkesini zedelemektedir. Bu maddenin kapsamı sıradan idari bir işlem olarak görünmez. Haklı olarak şu sorular akla geliyor: Hak sahipliğinin hangi ölçüte göre belirleneceği neden kanunda yazmıyor? Borçlandırmanın sınırları neden kanunda düzenlenmiyor? Vatandaşın mülkiyet hakkını doğrudan etkileyen bu konular neden Meclis tarafından belirlenmiyor? Oysa kanunda temel ilkeler ve sınırlar açıkça ortaya konulmalıdır. Yürütmenin görevi ise kanunun çizdiği bu çerçeve içinde uygulamayı gerçekleştirmek olmalıdır. Bu düzenlemeyle her tür yetkiyi Cumhurbaşkanlığına bırakıyorsunuz. Hukuk normlarını, Anayasa'yı her zaman olduğu gibi yine yok sayıyorsunuz. Yasama yetkisini devrederseniz bu durum hukuk güvenliğini zedeler ve kanunilik ilkesini tartışmalı hâle getirir. Bizim yaklaşımımız nettir; nakil, yerleştirme, hak sahipliği tespiti ve borçlandırma gibi mülkiyet hakkını doğrudan etkileyen hususlar Cumhurbaşkanlığına bırakılmamalıdır, bu konuların kapsamı, şartları, sınırları ve güvenceleri doğrudan kanununda ayrıntılı bir şekilde düzenlenmelidir. Hukuk devletinin gereği de budur, Anayasa'nın emri de budur.

Değerli milletvekilleri, Hükümet bu teklifle tarımı ve kırsalı planladığını iddia ediyor. Gerçek ise, bırakın tarımı planlamayı, teklif çiftçiyi dolayısıyla tarımı cezalandıran düzenlemeler içermektedir. Çiftçi üretimden çekiliyor, köyler boşalıyor, tarım küçülüyor. Peki, bu teklif hangi sorunların hangisini çözüyor? Mazotu mu, gübreyi mi ucuzlatıyor? Üretimi mi teşvik ediyor, çiftçiyi mi teşvik ediyor? Siz, çiftçiyi de unuttunuz, biliyoruz ki çiftçi de sizi sandıkta unutacaktır.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Aynı mahiyetteki önerileri oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önergeler kabul edilmemiştir.

Diğer önergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinin çerçeve hükmünde yer alan "değiştirilmiştir" ibaresinin "yeniden düzenlenmiştir" ibaresiyle değiştirilmesini arz ve teklif ederiz.

Uğur Poyraz
Antalya
Hüsmen Kırkpınar
İzmir

Mehmet Mustafa Gürban
Gaziantep
Metin Ergun
Muğla

Burhanettin Kocamaz
Mersin
Hasan Toktaş
Bursa

Yasin Öztürk
Denizli

BAŞKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ÖZGÜN (Nevşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAŞKAN - Önerge üzerinde Denizli Milletvekili Yasin Öztürk.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YASİN ÖZTÜRK (Denizli) - Değerli milletvekilleri, önümüzde duran bu metin üretimin mi yoksa rantın mı tercih edildiğinin, çiftçinin mi yoksa belirli çıkar gruplarının mı korunduğunun, tarımın mı yoksa betonlaşmanın mı desteklendiğinin âdeta bir göstergesidir ve ne yazık ki bu bilanço son yirmi beş yılda tarımın küçüldüğünü, çiftçinin üretimden koptuğunu, ormanların ve su havzalarının baskı altında kaldığını, kırsalın ise her geçen gün daha da yalnız bırakıldığını göstermektedir.

Teklifin adına bakınca insan umutlanıyor: Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, Çeltik Kanunu, Orman Kanunu, Veteriner Hizmetleri Kanunu, Şeker Kanunu. İnsanlar iktidardan ülkenin tarımsal üretimini güçlendirecek, çiftçinin yükünü hafifletecek, üretimi artıracak düzenlemeler bekliyorken yine hüsrana uğruyor, yine hüsrana uğruyor. Mazot fiyatı 70 liraya dayanmış, gübre fiyatları savaş ortamının da etkisiyle çiftçinin erişemeyeceği seviyelere çıkmış. Üretici kredi borçlarıyla eziliyor âdeta. Hayvancılık yapan vatandaşımız yem maliyetleri nedeniyle ahırını boşaltıyor, çiftçi ürettiği üründen para kazanamıyor, tarım sektörü her geçen gün daha da küçülüyor ama AK PARTİ'si iktidarı bunların hiçbirini konuşmuyor; çiftçinin bugün yaşadığı sorunları çözmek yerine yeni bürokratik düzenlemelerle meşgul oluyor. Türkiye'nin gerçek gündemiyle bu teklifin gündemi arasında büyük bir kopukluk vardır.

Değerli milletvekilleri, ekonomi büyürken tarım sektörü küçülmüştür. Bu tablo bile başlı başına bir alarmdır çünkü üretmeyen bir ülke büyüyemez, çiftçisini kaybeden bir ülke bağımsız kalamaz. Bugün Türkiye birçok üründe dışa bağımlı hâle gelmiştir. Buğdayı ithal ediyoruz, mısırı ithal ediyoruz, arpayı ithal ediyoruz, canlı hayvanı ithal ediyoruz ve bütün bunlar yaşanırken iktidar sürekli yeni torba kanunlarla günü kurtarmaya çalışıyor ama sorunun ana kaynağına inmiyor, inemiyor. Oysa gıda güvenliği bir millî güvenlik meselesidir. Pandemi döneminde bütün dünya bunu gördü, savaş sırasında bütün dünya bunu gördü ama ne yazık ki bir tek AK PARTİ'si iktidarı bunu görmüyor.

Değerli milletvekilleri, bu teklifin en tartışmalı bölümlerinden biri de ormanlarla ilgilidir. İktidar her fırsatta çevreyi koruduğunu söylüyor ama uygulamaya baktığımızda farklı bir tablo görüyoruz. Bugün ülkemizin birçok bölgesinde vatandaşlarımız maden projelerine karşı mücadele ediyor, su kaynaklarını korumaya çalışıyor, ormanlarını korumaya çalışıyor, topraklarını korumaya

alışıyor çünkü vatandaş biliyor ki toprağını kaybeden geleceğini de kaybeder. Bu teklifte yer alan bazı düzenlemeler ise maalesef orman alanları üzerindeki tartışmaları daha da büyüterek artırmaktadır. Özellikle tapu ve orman sınırlarına ilişkin düzenlemeler kamuoyunda ciddi bir soru işareti doğurmuştur ve yine bu soru işaretlerine ikna edici cevaplar verilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, bu teklifte şeker pancarı üreticilerini ilgilendiren düzenlemeler de bulunmaktadır. şeker pancarı üreticisi zaten ağır maliyet baskısı altındadır ancak iktidarın çözümü iftiyi güçlendirmek değil, iftiyi sözleşmeler ve cezalar arasında sıkıştırmak olmuştur. Bir tarafta ağır yaptırımlar, diğer tarafta şirketlere yönelik tartışmalı kolaylıklar. Çiftçi üretmeye korkar hâle gelirse bunun bedelini yalnızca ifti ödemez, bedeli ülkenin tamamı der çünkü üretim azalır, fiyatlar yükselir, gıda enflasyonu artar. Nitekim bugün yaşadığımız tablo da tam olarak budur. Türkiye gıda enflasyonunda dünyanın en kötü durumundaki ülkeler arasına girmiştir ve bu utanç verici tabloyu görmeden hazırlanmış hiçbir tarım kanunu gerçek anlamda çözüm üretemez. AK PARTİ'si iktidarı yirmi beş yıldır iktidardadır, artık mazeret üretme dönemi bitmiştir; bugün yaşanan her başarı da her başarısızlık da doğrudan iktidarın sorumluluğundadır. Tarım alanları daralmışsa, ifti sayısı azalmışsa, hayvan varlığı gerilemişse, kırsal nüfus üretimden uzaklaşmışsa, gıda enflasyonu rekor seviyelere ulaşmışsa bunun sorumlusu muhalefet değildir, bunun sorumlusu yirmi beş yıldır ülkeyi yöneten siyasi iktidardır ve ne yazık ki bugün görüşmekte olduğumuz bu teklif bu sorunların hiçbirine köklü bir çözüm getirmemektedir, tam tersine bazı alanlarda yeni tartışmalara ve yeni mağduriyetlere kapı aralamaktadır.

Biz İYİ Parti olarak çiftçinin kazandığı, üretimin arttığı, tarım arazilerinin korunduğu, ormanların rant baskısından kurtarıldığı, su kaynaklarının gelecek nesillere taşındığı, gıda güvenliğinin millî güvenlik meselesi olarak görüldüğü bir Türkiye istiyoruz; bu teklifte ise maalesef bu hedefe yaklaşılmamaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) - Bu gerekçelerle bu kanun teklifine karşı olduğumuzu ifade ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAşKAN - nergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... nerge kabul edilmemiştir.

Diğer nergeyi okutuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Görüşülmekte olan 262 sıra sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'nin 22'nci maddesinde yer alan "izin verilebilir." ibaresinden sonra gelmek üzere "Söz konusu zararlarının oluşması durumunda, üreticilerin uğradığı maddi kayıpların tazmini ile önleyici teknik koruma yöntemlerinin desteklenmesine ilişkin usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir." cmlerinin eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Bülent Kaya
İstanbul
şerafettin Kılıç
Antalya

Selçuk zdağ
Muğla
İdris şahin
Ankara
Cemalettin Kani Torun
Bursa

Mehmet Emin Ekmen
Mersin
Medeni Yılmaz
İstanbul

BAşKAN - Komisyon önergeye katılıyor mu?

TARIM, ORMAN VE KöYİşLERİ KOMİSYONU SÖZCÜSÜ SÜLEYMAN ÖZGÜN (Nevşehir) - Katılamıyoruz Sayın Başkanım.

BAşKAN - nerge üzerinde söz isteyen Mersin Milletvekili Sayın Mehmet Emin Ekmen.

Buyurun. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

MEHMET EMİN EKMEN (Mersin) - Sayın Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Tarım Kanunu'yla ilgili olarak, ağırlıklı olarak içindeki düzenlemelerin kendisine itirazların olmadığı ama eksik yönlerinin ne çıktığı bir kanun görüşmesini tamamlamak üzereyiz. Tabii, biz aslında sadece bu dönem değil, birkaç yıldır çiftçinin girdi maliyetlerini merkeze alan, çiftçinin destek modellerini merkeze alan ve gıda enflasyonunu zeminde, tabanda yani çiftçinin girdi maliyetlerini kontrol ederek düzenlenmeyi hedef alan bir kanun teklifini burada bekliyor idik. Sayın Bakan Yardımcımızın da bazı hususları dikkatine sunmak için... Biz böyle bir metin bekliyor iken bu yıl bir de gübre başta olmak üzere diğer bütün maliyetlerin çok ciddi bir şekilde katlandığı bir yıl olarak kayda geçti. şimdi, Sayın Bakanım, belirli konularda çiftçilerimiz girdi maliyetlerinin bir devlet politikası olarak ele alınmasını ve düzenlenmesini talep ediyorlar. Mesela, en önemli girdi maliyetlerinden biri işçilik maliyeti. şu anda tarım işçisi bulmak âdeta mümkün olmadığı gibi, herhangi bir üründe işçi bedeli elde edilecek ürün bedelini geebileiyor. Bakınız, dn Afyon'un çay ilesindeydim, vişne ve kiraz toplanması için işçiye ödenecek bedel -yani işçi o gün 40 kilo kiraz ya da 70 kilo vişne toplayabiliyor- 20 kilo kiraz ya da 35 kilo vişneye tekabül ediyor. Bizim mutlaka -bunu bt görüşmelerinde Tarım ve Orman Bakanımıza da alışma Bakanımıza da arz ettik- işçilik bedelini artık destek kalemleri arasına almamız gerekiyor. Keza, bazı sanayi şehirlerine in'den işçi getirildiğini duyuyoruz. Bazı bölgelerde ihtiyaç hâlinde dışarıdan geçici tarım işçisinin geçici dönemlerle getirilmesinin de nnn açılması gerektiği açıktır.

Sayın Bakanım, bir başka açıdan kendi seçim blgem Mersin'le ilgili bir iki hususu paylaşmak istiyorum. B-Reçete uygulamasından çiftçimiz muzdarip. 2 yönüyle muzdarip; reçetenin kendi içindeki tarifin pratiğe uymadığını ifade ediyorlar yani orada yine, ziraat mühendislerinin, bizzat odaların, bizzat hem Ziraat Odasının hem Ziraat Mühendisleri Odasının aktardığı bilgiyle söylüyorum; rutin olarak kullanılan ve kabul gören... Biliyorsunuz Mersin, tarım gayrisafı hasılasında her zaman ilk beşte yer alan bir ilimizdir ve bir ürününü... Bazen söylüyoruz, maalesef iç piyasaya giren herhangi bir ürün pestisit testinden geçmiyor, zirai ilaç kalıntı testinden geçmiyor. Biz bugün herhangi bir yerden bir ürün aldığımızda bunu "Denetlenmiş üründür." rahatlığıyla ve güveniyle alamyoruz ama ihrat kendi meyvesini, sebzesini ihracata göndermeden önce kendisi denetlemek zorunda ve bu denetim sınırları içerisinde kabul gören zirai ilaç oranları şimdi B-Reçete'ye göre fazla kalıyor. şöyle bir örnek vereyim: 1 tonluk bir meyve ya da sebze üretiminde 2 kiloluk bir üretimle adam ihracatını yıllardır yapıvermiş, şimdi B-Reçete'de "200 gramdan fazla kullanamazsın." diyor. Bu durumda kanuna uygun olarak, reçeteli olarak bunu satın alamıyor, gidiyor -B-Reçete bilmeyen arkadaşlar için söyleyeyim, bu, zirai ilaçlarda merkez sistemle bir denetim getirmeyi hedefliyor- komşu illerden reçetesiz olarak satın alıyor; hem kanuna karşı hile

bir şekliyle yaşanmış oluyor hem de Mersin'deki zirai ilaç satıcıları bu konudan zarar görmüş oluyor. Bu B-Reçete oranlarının da aynı şekilde Bakanlığın tarafından ele alınarak incelenmesinde büyük fayda var.

Sürem dolmak üzere.

Son olarak, Mersin'de tarım ilaç sanayisine ilişkin olarak bir master plana ihtiyacımız var. Bu, tek başına en az on dakikalık bir konuşmayı gerektiriyor. Bu kadar büyük üretim yapan bir ilin daha katma değerli ürünler üretebilmesi için Bakanlığın master planlarına ihtiyaç var, bunu da ifade etmiş olayım.

Teşekkür ediyorum. (YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Önergeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

22'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 22'nci madde kabul edilmiştir.

23'üncü madde üzerinde önerge yok.

23'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 23'üncü madde kabul edilmiştir.

24'üncü madde üzerinde önerge yok.

24'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

25'inci madde üzerinde önerge yok.

25'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 25'inci madde kabul edilmiştir.

26'ncı madde üzerinde önerge yok.

26'ncı maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 26'ncı madde kabul edilmiştir.

27'nci madde üzerinde önerge yok.

27'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 27'nci madde kabul edilmiştir.

28'inci madde üzerinde önerge yok.

28'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 28'inci madde kabul edilmiştir.

29'uncu madde üzerinde önerge yok.

29'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 29'uncu madde kabul edilmiştir.

30'uncu madde üzerinde önerge yok.

30'uncu maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 30'uncu madde kabul edilmiştir.

İkinci bölümde yer alan maddelerin oylamaları tamamlanmıştır.

Teklifin tümünün oylamasından önce, İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre, oyunun rengini belli etmek üzere Mersin Milletvekili Sayın Ali Mahir Başarır'a söz veriyorum.

Sayın Başarır, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ MAHİR BAŞARIR (Mersin) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; maalesef ki yine bir kanun teklifi, ne kadar tartışıldı, ne kadar anlaşıldı aslında hiçbirimiz farkında değiliz. Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu, bir sefer bu kanun "toprak koruma ve çiftçiyi koruma" olmalıydı çünkü son yirmi dört yılda maalesef ki tarım alanlarını koruyamadık, son yirmi dört yılda binlerce dönüm tarım alanı tarım alanı olmaktan çıktı, imara açıldı. Maalesef ki çiftçilik artık kabul edilen, istenilen, yapılabilen bir meslek, iş olmaktan çıktı; köyler boşaldı. Aslında bunları konuşmalıydık, çiftçinin sorunlarını konuşmalıydık, toprağı korumak ile çiftçiyi korumak bir bütün olmalıydı ama yine meselenin bambaşka yerinden aldık.

Ben bunlara "kanun teklifi" diyemiyorum çünkü bu komisyonlarda hazırlanıp, komisyon üyeleriyle birlikte tartışıp gerçek sorunları burada konuşamıyoruz. Birçok çiftçi köyünü terk ediyor, toprağını terk ediyor, toprağı boş. Neden? Çünkü çocuklarını taşımali sistem yüzünden okula götüremiyor. Bakın, bunların hepsini, köy okullarını, toprağı, faaliyetleri, gübre fiyatlarını, tohum fiyatlarını bir bütün olarak konuşmalıyız.

Sekiz yıldır tarımla ilgili 10'un üzerinde kanun teklifi geldi. Bu sorunları bir bütün olarak burada konuşamadık, tartışamadık; bir oradan aldınız, bir buradan aldınız, bir şuradan aldınız -aslında bu da tam anlamıyla bir torba yasa- hiçbir sorunu da çözemedik. O yüzden bizim bu yasayla ilgili oyumuz ret.

Şimdi, bu haftanın son konuşmasını yapıyorum, ne olur ne olmaz, belki bir süre görüşemeyebiliriz ama şunu söyleyeyim: Bakın, üç hafta sonra, dört hafta sonra bu Meclis kapanacak. Her zaman yaptığım konuşmayı bir kez daha yapmak istiyorum. Biz milletvekillerinin, bu Parlamantonun birinci vazifesi milletin sorunlarını burada konuşmaktır. Herkes üç hafta sonra, dört hafta sonra tatile gidecek, köyüne gidecek, yaylasına gidecek, denize gidecek. Eğer seçim bölgesinde sokağa çıkacak yüzünüz varsa, gelin emekli maaşlarını, asgari ücreti tekrar değerlendirelim, bunları burada konuşalım. (AK PARTİ sıralarından gürültüler) Bak "emekli" dedim, sesler yükselmeye başladı çünkü muhalefet emekliyi o kadar çok konuşmuş ki emekli artık alerji yaratıyor adamlarda ama ben bir doğruyu söylüyorum. Hepimizin anası, babası, yakınları emekli; bugün açlık sınırı 35 bin lira, en düşük emekli maaşı 20 bin lira. Arkadaşlar, bakın, eşi ölmüş, 20 bin liranın altında yetim aylığı alan 6 milyon insan var. Bir parça insaf diyorum.

Çok uzatmayacağım. Bu ülkenin gerçek gündemini burada konuşalım. Bu ülkenin gerçek gündemi açlık sınırının altında yaşayan milyonlardır, bu ülkenin gerçek gündemi açlık sınırının altında çalışan milyonlarca işçidir, asgari ücrettir, sefalettir. Bunları konuşmayacaksak getirdiğiniz birçok yasa boştur, burada konuşulması bile gereksizdir. Eğer ki asgari ücreti, emekli maaşını, bu maaşları doğru bir seviyeye, açlık sınırının üzerine çıkarmadan tatile giderseniz ben de sokağa çıkamazsınız diyeceğim ama zaten sokağa da çıktığınız yok.

Teşekkür ediyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kordu, sisteme girmiştiniz.

Buyurun.

IV.- AÇIKLAMALAR (Devam)

45.- Tunceli Milletvekili Ayten Kordu'nun, Munzur Üniversitesine ilişkin açıklaması

AYTEN KORDU (Tunceli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Başkan, şunu özellikle belirtmek istiyorum: Munzur Üniversitesi çok ciddi sorunlarla anılmakta. En son, adliye binası ve Valiliğin Munzur Üniversitesi kampüsüne taşınmasıyla beraber çok ciddi eleştiriler getirmiştik burada. Türkiye'de olmayacak bir şeyi yaptılar, bir bilim ortamına adliye ve valilik binasını soktular. Öğrencilere soruşturma açıldı tepki gösterdikleri için, buna ilişkin bir önerge verdik ve önergeye oranın rektörünün verdiği cevabı, Kenan Peker'in verdiği cevabı buradan kınıyorum. Verdiği cevap şudur... "Zira kampüse gelenler dağdan inen eşkıyalar değildir, üniversitede okuyan çocukların ebeveynleridir." diyerek çok hadsiz bir cevapta bulunmuştur, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı da bu cevabı bize iletmıştır. Dolayısıyla ben buradan bu rektör hakkında bu ayrımcı, bu kutuplaştırıcı dil hakkında gerekenin mutlaka yapılması için Bakanlıkları göreve çağırıyorum.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VIII.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262) (Devam)

BAŞKAN - Teklifin tümü açık oylamaya tabidir.

İç Tüzük'ün 145'inci maddesinin ikinci fıkrası "Başkanın gerekli görmesi halinde açık oylama oturumun sonuna veya haftanın belli bir gününe bırakılabilir." hükmünü havidir.

Bu hüküm uyarınca teklifin açık oylamasını oturumun sonuna bırakıyorum ve birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.49

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 18.13

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Rümeyza KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2'nci sırada yer alan, İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi ve Dışişleri Komisyonu Raporu'nun görüşmelerine başlayacağız.

2.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3392) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 246)²

BAŞKAN - Komisyon? Yerinde.

Komisyon Raporu 246 sıra sayısı ile bastırılıp dağıtılmıştır.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen? Yok.

Maddelerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

1'inci maddeyi okutuyorum:

TÜRK DEVLETLERİ TEŞKİLATINA ÜYE DEVLETLERİN HÜKÜMETLERİ ARASINDA DİJİTAL EKONOMİ ORTAKLIK ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 6 Kasım 2024 tarihinde Bişkek'te imzalanan "Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

BAŞKAN - 1'inci madde üzerinde, YENİ YOL Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa Kaya konuşacaktır.

Sayın Kaya, buyurun. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

YENİ YOL GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; uluslararası sözleşmede grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri saygıyla selamlıyorum.

Türk Devletleri Teşkilatı Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşması üzerinde 6 Kasım 2024'te Bişkek'te imzalanan Azerbaycan ve Özbekistan'da iç onay süreci tamamlanan, Kazakistan ve Kırgızistan'da da devam eden bu sözleşmenin şu anda biz Parlamentomuz açısından değerlendirmesini, görüşmelerini yapıyoruz.

Öncelikle şunu ifade etmek istiyorum: Bu tür anlaşmaların, Türkiye'nin yakın coğrafyasıyla, tarihî, kültürel olarak yakın olduğu coğrafyalarla yürüttüğü bu tür ilişkilerin önemli olduğunu ve bu tür ilişkilerin geliştirilmesi gerektiğini, Türk Devletleri Teşkilatı gibi soydaşımız olan, aynı zamanda birçok ortak noktamız bulunan coğrafyayla bu anlaşmanın yapılmış olmasını önemli bulduğumuzu ifade etmek istiyorum. Ancak bazı endişelerimizi de burada dile getirmekle mükellefiz. Bu bir dijital ekonomi ortaklık anlaşması. İlk etapta bakıldığında, üye ülkeler arasında bu anlaşmanın birçok işi kolaylaştıracağına dair bir genel kabul var ancak burada bu kabulün biraz daha sağlam ayakları yere basması gerektiğini ifade etmek istiyorum. Burada bazı yapısal riskler var, bazı tehditler var. Nedir onlar mesela? Yapay zekâ kimlik sahtekârlığı üzerinde yapılacak olan, bu dijital platformda yapılacak olan bazı

girişimler olabilir. Bununla ilgili güvenlik endişelerinin giderilmesi olmazsa olmaz koşuldur. Aynı zamanda "deepfake" üretimi gibi şu anda da hepimizin muzdarip olduğu ve sosyal medyada sıkça kullanılan bu alanlarda da maalesef aynı sıkıntılar devam ediyor. Otomatik dolandırıcılık, büyük ölçekli veri istismarı gibi şu anda yine tartışılan konular üzerinde de bizim endişelerimizin olduğunu ifade etmek istiyorum.

Şimdi, bu anlaşma sınır ötesi veri akışlarının hızlanmasını temin edecek ancak üye ülkeler arasında bu verilerin sağlıklı bir şekilde iletilmesi, her ülkede aynı standartların olmasının temin edilmesi gerekir. Yani bir ülke veri güvenliğine çok büyük önemler veriyor olabilir ama diğer ülkede bu açıklar varsa, veri açıkları varsa, sistemde açıklar varsa bunu korumak, bütün üyelerin verilerini korumak mümkün olmayacaktır. Dolayısıyla, farklı ülkelerdeki koruma standartları ve eşitsizlik maalesef şu anda bizim endişesini duyduğumuz önemli bir boyuttur.

Dijital güvenlik, risk yönetimi, ifade özgürlüğü, bilginin serbest dolaşımı, kişisel verilerin korunması gibi temel haklarla uyumlu bir çerçevede yürütülmesi gerekir yani bu hızı getirir ama hızla beraber, biraz önce ifade ettiğim gibi çeşitli riskleri de taşıyor dolayısıyla bu alanlarda özel çalışmaların yapılması gerekir.

Değerli arkadaşlar, tabii, Türkiye'de biliyorsunuz, dijital ekonomi büyüyor ancak 2024 yılında yapılan bazı istatistiklerde 1,5 milyona yakın siber saldırı gerçekleşmiş yani Türkiye'de olan 1,5 milyona yakın siber saldırı var. Ağ tabanlı saldırılarda bir önceki yıla göre yüzde 3 oranında bir artış var. Bu demek oluyor ki 2025 yılında, 2026 yılında bu saldırılar daha da artmıştır. Şimdi, böyle bir tehditle biz karşı karşıya kalmışken bu üye ülkeler arasındaki bu veri güvenliğini incelemek, veri güvenliğinin çok sağlıklı bir şekilde ilerlemesini temin etmek gerekir. Eğer bu temin edilebilirse, ortak bir standarda bağlanabilirse, bu veri güvenliği, veri akışı sağlıklı bir zeminde yürütülebilirse bu karşılıklı bağımlılık ilkesini beraberinde getirecektir. Sizler de bunu kabul edersiniz ki yani bir ülkeyle yapacağınız ticaret ister sanal ortamda olsun ister fiziki olsun ister yazışmalarınızı nasıl yaparsanız yapın bu yapacağınız ticaret karşılıklı bağımlılık ilkesiyle beraber geleceğe taşınabilir.

Değerli arkadaşlar, 2023 yılında kamuoyuna bazı ihlaller yansıdı, sizler de biliyorsunuz, Halk Sağlığı Yönetim Sistemi'ne ait 101 milyon kayıt ile 116 milyon GSM abonesi verisinin yetkisiz kişilerin eline geçtiğine dair ortaya çıkan iddiaları hep beraber takip ettik. Dolayısıyla bu endişemizin doğru bir şekilde anlaşılması gerektiğini ifade etmek istiyorum. Uluslararası ölçekte de Türkiye'nin hükümet kurumlarından elde edilen verilerin Ocak 2024'te açıklanan ve tarihin en kapsamlı ihlallerinden biri olarak nitelendirilen küresel veri sızıntılarının da yer aldığını da sizler biliyorsunuz. Dolayısıyla, bu sözleşmenin, Türk Devletleri Teşkilatıyla yapılacak olan bu Dijital Ekonomi Sözleşmesi'nin bu boyutlarda değerlendirilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Türkiye'nin iç güvenlik altyapısında mevcut açıklar var, bu açıkları hep beraber biliyoruz; siber güvenlik açısından bazı riskler var, bunları biliyoruz. Bu riskleri dikkate alarak bizim muhakkak böyle bir mantıkla bu anlaşmayı ayakları sağlam yere basan şekilde kurgulamamız gerekir, onu ifade etmek istiyorum ama önemli bulduğumuzu, bu tür girişimlerin devam etmesi gerektiğini, yakın coğrafyamızla olan bu tür anlaşmaların da muhakkak desteklenmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Şimdi, kalan bölümde size D-8'den bahsetmek istiyorum değerli arkadaşlar. D-8 de aynı şekilde, yine bu coğrafyaya hitap eden...

(Uğultular)

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, değerli arkadaşlar...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, sayın milletvekilleri, lütfen... Kürsüde hatip var, insicamı bozuluyor, konuşamıyor; lütfen...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Toplantı var, toplantı! Bak, hâlâ konuşuyor.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Değerli arkadaşlar, 15 Haziran 1997 yılında D-8 kuruldu ve 15 Haziran günü 29'uncu yıl dönümü kutlanmış olacak. D-8'e Aralık 2024'te Azerbaycan'ın da dâhil olmasıyla birlikte sayı 9'a çıktı.

Türk Devletleri Teşkilatı, D-8 gibi organizasyonlar bölgedeki etkinliğimizi, küresel çaptaki etkinliğimizi genişletecek ve Türkiye'nin uluslararası arenadaki etkinliğini daha da ileri taşıyacak bir çözüm olabilir.

D-8, aslında çok önemli bir organizasyon hele de bugün İran'ın ABD-İsrail ittifakının tehditleriyle karşı karşıya kaldığı, 28 Şubat gününden beri bombalandığı, hatta Trump'ın açıklamasıyla bugün daha ileri seviyede saldırıların gerçekleşeceği bir ortamda D-8'in ne anlama geldiğini bir kere daha düşünmemiz gerekir. Mevcut uluslararası iş birliklerimizi bir tarafa bırakarak söylüyorum; Türkiye, eğer oyun kurucu olmak istiyorsa, Türkiye, bu tür tehditlerden uzak kalmak istiyorsa, Türkiye, Orta Doğu'da, Orta Asya'da, Afrika'da, Akdeniz'de daha etkin bir politika hayata geçirmek istiyorsa D-8 gibi organizasyonlara hak ettiği değeri vermek zorundadır.

Şöyle bir düşünün: D-8 içinde 4 tane ülke var; Pakistan var, İran var, Mısır var, Türkiye var. Pakistan, İran, Mısır, Türkiye nüfusu 600 milyona yaklaşan ülkelerdir. Şimdi, 600 milyonluk bir potansiyelin, hele de bu bölgede Endonezya'yı, Malezya'yı, Nijerya'yı, Bangladeş'i bir kenarda tutarak söylüyorum, 4 tane bu önemli ülkenin birlikte hareket ettiğini düşünün, yakın zamanda, ilerleyen zamanda savaş sona erdikten sonra buraya Suudi Arabistan'ın da ilave edildiğini düşünün, bu hattın, bu 5 tane ülkenin ülkemize sağlayacağı, Orta Doğu'ya sağlayacağı, bölgemize sağlayacağı potansiyelin neye tekabül ettiğini hayal bile edemezsiniz. Dolayısıyla D-8'in 29'uncu yılında D-8'in mutlaka sahip çıkılması gereken, mutlaka hayata geçirilmesi gereken, mutlaka içindeki ekonomik potansiyelin, sosyal, kültürel alanların tamamıyla daha da ileri noktalara taşınması gereken bir birlik olduğunu buradan ifade etmek istiyorum.

Türk Devletleri Teşkilatıyla ilgili bu Dijital Ekonomik Anlaşma önemli ve D-8 de buna ilave olursa, D-8 de olması gereken noktada eğer bir destek görürse mutlaka bunu göreceksiniz, Türkiye, bölgede gerçek manada barışı, adaleti sağlayabilir.

D-8 tabii, 15 Haziran 1997'de imzalar atıldığında bu anlaşmanın altına Türkiye adına imza koyan Profesör Doktor Necmettin Erbakan Hocamızdı, 54'üncü Hükümetin Başbakanıydı. Bugün 9 tane üye var, Genel Sekreterliği İstanbul'da, Pakistanlı bir Büyükelçi şu anda Genel Sekreter olarak görev yapıyor.

Ben buradan bu vesileyle, bu uluslararası sözleşme vesilesiyle hem Türk Devletleri Teşkilatının daha aktif hem de D-8'in daha aktif olmasına destek olması düşüncesiyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyor, sizlere iyi günler diliyorum. (YENİ YOL ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

İYİ Parti Grubu adına Muğla Milletvekili Sayın Metin Ergun.

Buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) - Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, Türk milleti yalnızca Anadolu'dan ibaret bir tarihî tecrübenin sahibi değildir. Milletimiz, Adriyatik'ten Çin Seddi'ne uzanan geniş bir coğrafyada derin izler bırakmış büyük bir medeniyetin temsilcisidir. Bu nedenle, bugün, bağımsız Türk devletleri olarak varlıklarını sürdüren kardeş ülkelerle aramızdaki bağlar yalnızca diplomatik ilişkilerle açıklanamaz. Bu bağlar, ortak tarih, ortak kültür, ortak dil unsurları, ortak hafıza ve ortak gelecek tasavvuru üzerine inşa edilmiştir ve edilmelidir. Bu sebeple, Türk Devletleri Teşkilatı sıradan bir uluslararası örgüt olarak değerlendirilemez. Türk Devletleri Teşkilatı, Türk dünyasının ortak iradesini ve müşterek geleceğini temsil eden stratejik bir iş birliği platformudur.

Bu arada belirtmek gerekir ki küresel sistemin yeniden şekillendiği günümüzde Türk dünyasının jeopolitik değeri daha da belirgin hâle gelmektedir. Avrupa ile Asya arasındaki ulaştırma koridorlarının merkezinde bulunan Türk devletleri enerji kaynakları, genç nüfusları, büyüyen ekonomileri ve stratejik konumlarıyla uluslararası siyasetin önemli aktörleri arasında yer almaktadır. Özellikle Orta Koridor'un güçlenmesi, enerji arz güvenliğinin sağlanması ve bölgesel ticaret ağlarının geliştirilmesi bakımından Türk dünyası ülkeleri arasında kurulacak güçlü bir iş birliği mekanizmaları büyük önem taşımaktadır. Bu iş birliği yalnızca ekonomik alanla sınırlı kalmamalıdır, siyasi, kültürel, ekonomik, akademik, teknolojik ve toplumsal alanlarda da ilişkilerin daha ileri seviyelere taşınması gerekmektedir. Gençlerimiz birbirini daha yakından tanımalı, üniversitelerimiz arasında daha yoğun iş birlikleri kurulmalı, ortak tarih ve kültür çalışmaları artırılmalıdır. Türk dünyasının müşterek medya, eğitim ve teknoloji projeleri geliştirilmelidir. Zira güçlü bir Türk dünyası yalnızca bölgesel istikrar açısından değil küresel ölçekte etkinlik bakımından da hepimize büyük imkânlar sunmaktadır.

Muhterem milletvekilleri, İYİ Parti olarak biz Türk dünyasıyla ilişkilerin geliştirilmesini stratejik bir mesele olarak görüyoruz. Türk Devletleri Teşkilatının kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesini destekliyoruz. Türk devletleri arasındaki ekonomik ve ticari entegrasyonun artırılmasından memnuniyet duyuyoruz. Ulaştırma, enerji, eğitim, kültür, savunma sanayi ve teknoloji alanlarında daha ileri düzeyde iş birliği tesis edilmesinin gerekli olduğuna inanıyoruz. Bu nedenle, Türkiye Cumhuriyeti'nin Türk dünyasıyla ilişkilerinde daha proaktif, daha planlı ve daha stratejik bir yaklaşım benimsemesi gerektiğini düşünüyoruz. Türk dünyasının dış politikamızın tali başlıklarından biri değil temel öncelik alanlarından biri olması gerektiğini ifade ediyoruz çünkü Türk dünyasının güçlenmesi, Türkiye'nin güçlenmesi anlamına gelmektedir. Türk dünyasının refahı, Türkiye'nin refahına katkı sağlar, Türk dünyasının istikrarı, Türkiye'nin güvenliğini destekler. Bu anlayışla, Türk devletleri arasındaki iş birliğini derinleştiren her türlü yapıcı girişimi desteklemeyi millî bir sorumluluk olarak görüyoruz.

Bu anlayışla baktığımızda, görüşmekte olduğumuz anlaşma dijital ekonominin geliştirilmesine yönelik önemli bir adımdır ve biz İYİ Parti olarak destekliyoruz. Dijitalleşmenin ekonomik rekabetin temel unsurlarından biri hâline geldiği günümüzde Türk devletleri arasında bu alandaki iş birliğinin kurumsal bir zemine kavuşması memnuniyet vericidir. Elektronik ticaret, dijital hizmetler, inovasyon, girişimcilik, veri ekonomisi ve siber güvenlik alanlarında geliştirilecek ortak çalışmalar tüm taraflara önemli katkılar sağlayacaktır. Bilindiği üzere, dijital ekonominin sunduğu fırsatlar coğrafi mesafeleri büyük ölçüde ortadan kaldırmaktadır. Bu durum, Türk dünyasının ekonomik entegrasyonunu hızlandırabilecek önemli bir imkân oluşturmaktadır. Ortak dijital standartların geliştirilmesi, girişimcilik ekosistemlerinin desteklenmesi ve teknoloji odaklı yatırımların artırılması ülkelerimizin küresel rekabet gücünü yükseltecektir.

Muhterem milletvekilleri, Türk dünyası devletleriyle ilişkilerimize dair genel yaklaşımımızı ifade etmiştim ancak Türk dünyasının geleceğini konuşurken son dönemde bu dayanışma ruhunu zedeleyen bazı gelişmeleri de görmezden gelemeyiz. Ne hâzindir ki son dönemlerde bazı Türk devletleri ile Güney Kıbrıs Rum Yönetimi arasında gelişen ilişkiler dikkat çekmektedir. Bu durum, Türkiye'nin Kıbrıs davası bakımından ciddi bir sıkıntı yaratmaktadır. Bu gelişmeleri sıradan bir diplomatik temas olarak göremeyiz; Kıbrıs Türklüğünün geleceğini ilgilendiren stratejik bir gelişme olarak değerlendirilmelidir. Türkiye'nin savunduğu iki devletli çözüm ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin egemen eşitliği ilkesi bu süreçte zedelenmektedir. Bazı Türk devletlerinin Güney Kıbrıs'ı Kıbrıs Cumhuriyeti olarak görmeleri ve Birleşmiş Milletler kararlarına verdikleri destek bu çelişkiyi derinleştirmektedir. Bu yaklaşım adadaki Türk varlığını yalnızlaştırmakta, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Türk Devletleri Teşkilatı içindeki konumunu zayıflatmaktadır. Bu tablo Türk dünyasının ortak çıkarlarına zarar vermekte ve Türkiye'nin uzun vadeli millî menfaatlerini olumsuz etkilemektedir. Ayrıca bu durum Avrupa Birliği ve Rum-Yunan ekseninin elini güçlendirmekte, Türkiye aleyhine yeni diplomatik argümanlar üretmelerine imkân sağlamakta, Doğu Akdeniz'deki dengeleri Türkiye aleyhine etkilemekte ve uluslararası müzakerelerde elimizi zayıflatma potansiyeli taşımaktadır.

Bu nedenle etkin ve gerçekçi bir diplomasi seferberliği başlatılmalıdır ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bu diplomatik seferberliğin merkezine yerleştirilmelidir. Türk devletleriyle ikili ve çok taraflı diyaloglar güçlendirilmelidir. Türk Devletleri Teşkilatı içinde ortak bir Kıbrıs yaklaşımı oluşturulmalıdır. "İki devletli çözüm" vizyonu uluslararası zeminde yeniden güçlü bir şekilde savunulmalıdır; aksi hâlde, Türkiye'nin Kıbrıs davası konusunda yaşayacağı mevzi kaybını telafi etmek çok hem de çok zor olacaktır.

Bu görüşlerimizi ifade ettikten sonra görüşmekte olduğumuz kanun teklifini desteklediğimizi ifade ediyor, anlaşmanın Türk dünyasının birlik, dayanışma ve ortak kalkınma hedeflerine katkı sağlamasını temenni ediyorum.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (İYİ Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Erzurum Milletvekili Sayın Kamil Aydın konuşacaktır. Sayın Aydın, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA KAMİL AYDIN (Erzurum) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ilgili anlaşma hakkında konuşmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en değerli, kutlu varlık insan özelinde biyolojik fıtrat veya genetik eğilimler yani daha açık ifadeyle insana özgü tutum, davranış, etki ve tepkiler aynı zamanda sosyolojik kurum, kuruluş ve yapılara esin kaynağı olmaktadır. Dolayısıyla sorun, sıkıntı, kriz, kaos, doğal afet veya savaş gibi insanı doğrudan etkileyen olayların vuku bulduğu bölgeler yine çözüm arayışlarına yönelik etkinlikler ve ilişkilere de ev sahipliği yapmaktadır. Diğer bir ifadeyle, bu tarz olağan dışı şart ve olaylar karşısında doğal refleks olarak insanlar gibi uluslar ve devletler de iş birliği ve çözüm arayışına yerinde büyük çatı yapılar aracılığıyla başvururlar. Dolayısıyla her türlü ulusal, bölgesel, uluslararası veya küresel sorun, kriz ve dahi savaşlar sonrası ortak çözüm, barış,

iş birliği odaklı, güçlü ve etkin adımların atılmasının en kısa ve kalıcı yolu ve yöntemi uluslararası düzeyde kolektif bilinç ve katılımı hareket etmekten geçmektedir. Bu denli yüksek görev ve sorumlulukların etkili kılınıp uygulamaya konulması için bu misyonu deruhte edecek kurum ve yapıların oluşmasına ihtiyaç duyulmaktadır. İşte, Birinci Dünya Savaşı sonrası 1920'lerde kurulan Milletler Cemiyeti ve İkinci Dünya Harbi sonrası 1945'lerde kurulan Birleşmiş Milletler yapısı buna en tipik örnekler olarak sayılabilir. Öte yandan, Avrupa'da yaşanan felaket, kaos ve krizlere bağlı olarak yeniden birliktelik adına kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, daha sonra Avrupa Ekonomik Topluluğu ve nihayetinde Avrupa Birliğine dönüşen yapı da yine bu bağlamda dikkatleri çeken önemli bir kurumdur.

Uzak yakın farklı coğrafyalarda, farklı isim ve idari yapılarla varlığını sürdüren aziz Türk milleti genelinde benzer ihtiyaç ve düşünceden hareketle, fitrat ile sosyolojik yapısal uyum gereği büyük kurumsal yapıları olan devletler düzeyinde güçlü yapısal ilişkiler ağı oluşturarak her türlü sorun, sıkıntı ve felaketlere yönelik ortak tavır takınılacak bir üst yapının tipik yansıması olarak Türk Devletleri Teşkilatı hayata geçirilmiştir.

Kuruluş sürecinin genel serencamına kısaca değinmek gerekirse, 1990'ların başında Sovyetler Birliği'nin çözülmesiyle birlikte aynı tarih, kültür, dil ortaklığı bulunan soydaş ülkelerin 1992'den hemen sonra Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi şeklinde bir yapıya kavuşmasına ve başlatılan yakın ilişkiler bağlamında, özellikle 2009'da Türk Konseyine dönüşmesine ve 2021'de ise Türk Devletleri Teşkilatı yapısı altında daha kurumsal bir üst çatı hâline dönüştüğüne tanıklık etmekteyiz.

2009'da Nahçıvan Anlaşması'yla resmî bir yapı hâlini alan Türk Konseyi; Türkiye-Azerbaycan-Kazakistan-Kırgızistan'dan oluşan 4'lü bir yapıyla yola çıkarken daha sonra, 2021 yılında İstanbul'da yapılan bir zirve sonrası Türk Devletleri Teşkilatı yapısına dönüşmüş ve üye sayısını da devamında Özbekistan'ın katılımıyla 5'e çıkararak Macaristan, Türkmenistan ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin de gözlemci statü kazanmasıyla daha etkin ve daha kurumsal bir yapıya dönüşmüştür.

Türk devletleri arasında kapsamlı bir iş birliğini teşvik etmek amacıyla uluslararası bir örgüt olarak 2009 yılında kurulan ve sonrasında Türk Devletleri Teşkilatı adı altında faaliyet gösteren yapının temel dayanağı 3 Ekim 2009 tarihli Nahçıvan Anlaşması, 10 Eylül 2010 tarihli İstanbul Bildirisi ve bu bildiriye ifade edildiği şekliyle teşkilata üye ülkelerin benimsediği Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın amaçları ve ilkeleri, aynı sıralı uluslararası hukukun diğer evrensel norm ve ilkeleridir. Dahası, barış ve güvenliğin korunması ile iyi komşuluk ilişkilerinin geliştirilmesine dair uluslararası normlar Türk devletleri çatısı altında yürütülecek iş birliğinin doğal zeminini oluşturmaktadır.

Teşkilat kapsamındaki iş birliği üye ülkeler arasındaki ortak tarih, kültür, kimlik ve Türk dili konuşan halkların dil birliğinden kaynaklanan özel dayanışma temelinde inşa edilmektedir. Yani daha kısa ve öz ifadeyle, İsmail Gaspıralı'nın çok veciz bir şekilde ifade ettiği şekliyle "dilde, fikirde, işte birlik" in uluslararası normlar ve ilkeler ışığında ete kemiğe bürünmesinin çok açık ve net bir ifadesidir.

Dışişleri Komisyonunda ele alıp bugün Genel Kurul safahatına taşıdığımız ilgili anlaşma Türk Dünyası 2040 Vizyonu Belgesi'nde ve 2022-2026 Stratejik Yol Haritası'nda vurgulanan önemli hedeflerden biridir. Üye ülkeler arasındaki yoğun diplomasi trafiği ışığında Kasım 2024 tarihinde Bişkek'te imzalanan söz konusu anlaşmayla dijital yolla mal ve hizmet ticaretimiz açısından hedef ülke ve önemli pazarlar teşkil eden Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkeler arasında dijital ekonomiye ilişkin konuların düzenlenmesi amaç edinilmektedir. Bu çerçevede, söz konusu anlaşmada ödeme ve para transferlerine engel getirilmemesi, kayıtsız ticaret elektronik işlem çerçevesinin kurulması, lojistik elektronik faturalandırma, hızlı teslimat hizmetleri, elektronik mesajlar, çevrim içi tüketicinin korunması, kişisel verilerin korunması, küçük ve orta ölçekli işletmeler alanında iş birliği, mali ve teknolojik alanlarda yine iş birliği, siber güvenlik iş birliği ve rekabet politikası alanında yeniden bir iş birliği gibi farklı konular detaylı hükümlerle düzenlenmektedir.

Bu anlaşma ülkemiz mal ve hizmet ihracatlarına finansman imkânlarının bulunduğu bazı fırsatları da beraberinde getirebileceği gibi, bu kapsamda ülkemizin bilişim ve yazılım şirketleri açısından pazara giriş fırsatları oluşturabileceği ve anlaşmanın dijital ticaret bağlamında Türk Devletleri Teşkilatı üyesi ülkeler arasında ticari faaliyetlerin sürdürülebilir şekilde ve artarak devam etmesine olumlu katkıda bulunacağı öngörülmekte ve eyleme dönüştürülmektedir.

Dolayısıyla, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak, göz bebeğimiz Türk Devletleri Teşkilatına üye ülkeler arasındaki bu yakın ilişki ağına olumlu katkı sağlayacağına inandığımız bu ortaklık anlaşmasına destek vereceğimizi ifade eder, gerek bürokratik gerekse ülkeler arasında yoğun diplomasi kanalıyla bütün safahatlarda ve Dışişleri Komisyonunda emeği geçenlere şükranlarımızı sunar, yüce heyetinizi saygıyla selamlarım. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Cengiz Çiçek konuşacaktır.

Sayın Çiçek, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CENGİZ ÇİÇEK (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Sayın Gül -gerçi Sayın Bakan burada değil- az önceki konuşmasında "Sürece dair özel yasa Meclise getirilecek." dedi. Biz de aslında çerçeve yasa, kod yasa dediğimiz yasaya dair görüşlerimizi paylaşmak istiyoruz. Öncelikle iktidara şu eleştiriyle başlamak isteriz: Bakın arkadaşlar, haftalardır, aylardır doğaya düşman, su kaynaklarımıza düşman, yaşam alanlarımıza düşman, sermayeye dost, sınırsız kâr birikimine dost anlayışlarla bu Mecliste yasalar çıkarılıyor ve bu konuda öylesine aceleci bir tavır ve karakter ortaya konuyor ki biz de sormadan edemiyoruz. Memleketin kuruluşundan bugüne en temel sorunlarından olan bir soruna dair yaklaşık iki yıldır bir süreç başlatıldı ve bu süreç içerisinde herkesin bir şekilde emeği var ama cumhuriyetin bundan sonraki serüveninde karakterini belirleyecek tarihsel bir sürecin içindeyiz. Doğaya düşman, sermayeye dost yasalarda bu kadar hararetle aceleci bir şekilde yasa çıkaran akıl, zihniyet; sürekli ihtiyacımız duyulan özel yasaya dair, çerçeve yasaya dair daha ertelemeci, zamana yayan bir anlayış. Rapor komisyonunun bir üyesi olarak da, bakın arkadaşlar, bu süreci şöyle hiç tarif etmedik biz; farklılıklarımız devam ediyor, dünya görüşlerimizin farklılığı devam ediyor ama hep birlikte cumhuriyeti demokratikleştirmeye dönük, demokratik standardı yükseltmeye dönük bir ortak çabanın içerisine giriyoruz. Özel yasaya dair de ciddi farklılıklarımız var, görüş farklılıklarımız var. Bunu bir şekilde herkes beyan ediyor ama geline aşamada, bakın arkadaşlar, hâlâ kamuya açık, siyaset kurumuna açık bir tartışmadan imtinayla kaçınıyoruz. Bunun niyeti, bunun amacı ne? Hepinizin takdirine sunuyoruz.

Biz özel yasayı şöyle tarifliyoruz arkadaşlar: Çatışmalı süreci ortadan kaldıracak, demokratik siyasete alan açacak, demokratik siyaseti teşvik edecek, hukuk zeminini güçlendirecek bir perspektifle ele alınması gerektiğini söylüyoruz. Peki, nasıl olacak bu? Her şeyden önce tarafların görüşünün mutlaka alınmasıyla mümkün bu. Ama şunu unutmayalım ki bakın, muhalefet sıralarından bazı arkadaşlarımız sürekli süreci şöyle değerlendiriyor: "DEM PARTİ bir yere payanda, DEM PARTİ bir yere yedek."

Arkadaşlar, biz ilan ediyoruz: Kimsenin arzularının nesnesi değiliz. DEM PARTİ ile bu Kuruldaki bütün partilerin arasındaki temel fark şudur: DEM PARTİ, gündelik siyasal çıkarları için konumlanmış bir parti değildir. DEM PARTİ, başta Kürt meselesi olmak üzere Türkiye'de cumhuriyetin demokratik ilkesini zayıflatmış her meseleye dair demokratik bir programla, demokratik bir müdahillikle, demokratik bir ilkeyle hareket etmeye çalışıyor.

Şimdi, soruyorum arkadaşlar: Kırk iki yıllık çatışma zeminini nasıl ortadan kaldıracacağız, hangi akıl etrafında ortadan kaldıracacağız? Demokratik siyasete nasıl alan açacağız? Hepimizin bu cevabı araması lazım ve ivedilikle buraya o yasanın gelmesi gerekiyor.

Bir taraftan "İsrail tehdidi" deyip, İran savaşının ortaya çıkardığı risklerden bahsedip öbür taraftan süreci zamana yayarsanız, emin olun, gerçekten bu konuda, Orta Doğu'daki gelişmeler konusunda memlekete dair tehdit düzeyi ne kadar artmış, bu kaygıyı ne kadar güdüyorsunuz noktasında doğal olarak insanlar soru soruyor ve bizim temel sorumluluğumuz, toplumun bu konuda rızasını yükseltmek, büyümek.

Bakın, araştırma şirketleri diyor ki: Sürece destek var ama güven yok. Niye güven yok? Yıllardır klasik ezberlerden kurtulamadığımız için bu güven yok. Tekrarlardan ısrarla kaçınmamız gerektiği bir dönem olduğu için bunları söylüyoruz değerli arkadaşlarımız.

Şimdi, kök neden... Nedir kök neden değerli arkadaşlarımız? Çatışma zeminden uzaklaştıracacağız ama bu süreç Kürt sorununu, Kürt meselesini bütün boyutlarıyla çözecek bir süreç değil, öyle değerlendirmiyoruz. İşte, AK PARTİ yetkilileri burada, komisyon sürecinde de ısrarla söyledikleri bir şey var: "Bizim için Kürt meselesi çözülmüştür." Biz ne diyoruz? Hayır, bizim için Kürt meselesi çözülmemiştir. Doğal olarak aramızdaki bu rekabet, bu kavga, bu münakaşa devam edecek, buradan bir kaçarımız yok ama bizim yaklaşım olarak temel farklılığımız şu arkadaşlar: Bakın, İYİ Parti sıraları da burada, Milliyetçi Hareket Partisi burada, farklı görüşlerinizi sürekli dile getiriyorsunuz ama lütfen ve lütfen bu süreci göz bebeği gibi koruyalım, sözün ve siyasetin önünü, diyalogun ve müzakerenin önünü açalım; sonrası başka bir hikâye zaten. Şimdi, cumhuriyetin sistemsel sorunlarını ele almazsak...

Bakın arkadaşlar, benden yaşı büyük olan insanları görüyorum burada. Dün siyaseti kim dizayn ediyordu, AK PARTİ öncesi siyaseti kim dizayn ediyordu? Askerler dizayn ediyordu. AK PARTİ askerî vesayete karşı mücadele sözünü vererek, bunun mücadelesini vererek kendisini ortaya koydu -yani sizin söylemlerinizi üzerinden bunu söylüyoruz- şimdi siyaseti ne dizayn ediyor? Yargı dizayn ediyor.

Arkadaşlar, şu kördüğümün farkında mısınız? Dünün faili ile bugünün faili ayrı, dünün mağduru ile bugünün mağduru ayrı ve ideolojik önceliklere göre, parti çıkarlarına göre ortaya çıkan bir yaklaşımla karşı karşıyayız. İşte, bu tablonun, haklı olarak Cumhuriyet Halk Partililerin yüksek sesle dile getirdikleri meselenin özü şu arkadaşlar: Dün size, bugün size; bize her dönem, her dönem bize, bize her dönem ama sorun çok net arkadaşlar, bugün Cumhuriyet Halk Partisinin karşı karşıya kaldığı hukuksuzluğun temel nedeni cumhuriyetin demokratik ilkedен yoksun olmasıdır. Askerlerden ve yargıdan medet ummadan demokrasi kavgasını, mücadelesini demokratik ilke inşasını siyaset kurumunun kendisine, asıl yerine havale etmek zorundayız. O nedenle şunu tekrardan bizi izleyen bütün milyonlara açıktan ilan ediyoruz, diyoruz ki: Biz hazırız. Sorunları bir günde çözemeyeceğimizin farkındayız. Sürecin enfekte olmaması için çerçeve yasanın, kod yasanın mutlaka Meclise getirilmesi gerekiyor tatile çıkmadan, bu dönem kapanmadan ve çerçeve yasaya dair iki ilkeyi öneriyoruz şimdiden; bir, kimliklere özgürlük ilkesi; iki, ifade ve örgütlenme özgürlüğü ilkesi. Bu perspektifle kırk iki yıllık çatışmalı sürecin sonuçlarını ortadan kaldırma yaklaşımını gütmeyen yasa...

Bakın, arkadaşlar, köy boşaltmaları bir olgu, barış akademisyenleri bir olgu, bizimle birlikte siyaset yapan arkadaşlarımızın üçte 2'si sürgünde bir olgu. Ve bugün 18 yaşında bir genç cezaevindeki babasının ziyaret ettikten sonra geri dönüş yolunda hayatını kaybetti; Baran Koyun, buradan rahmetle anıyoruz ve gerçekten utanıyoruz.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - 50 bin kişinin ailesi ne olacak?

CENGİZ ÇİÇEK (Devamla) - Aceleci olsaydık, sürece dair daha ciddi, daha disiplinli olsaydık belki Baran'ın babası bu yasadan faydalanacaktı ve Baran bugün aramızda olacaktı. Baranlardan özür dilemeliyiz ve onların hayatını gerçekten garantiye alacak, geleceklerini örgütleyecek bir mücadeleyi hep birlikte vermek zorundayız farklılıklarımızla birlikte.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

CENGİZ ÇİÇEK (Devamla) - Biz hazırız, demokratik cumhuriyetin kurucu unsuru olarak sürgündeki yoldaşlarımız Türkiye'ye gelmeye hazır. "Peki, ya siz?" diyoruz. "Siz de hazırsanız herkes görevinin başına." diyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Katlettiğiniz 50 bin kişiden hiç bahsetmediniz! 50 bin kişiden hiç bahsetmediniz katlettiğiniz!

BAŞKAN - Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Eskişehir Milletvekili Sayın Utku Çakırözer konuşacaktır.

Sayın Çakırözer, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Batman) - Çok ayıp, ayıp, ayıp! Milletvekilisin, "katlettiğiniz" ne demek ya? Kimi öldürdük biz ya?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - 50 bin...

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Batman) - Kimi öldürdük! "Katlettiğiniz" ne demek ya? Milletvekilisin sen ya! Halk sana oy veriyor, "katlettiğiniz" ne demek ya? Biraz saygılı...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - 50 bin şehit...

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri... Sayın milletvekilleri...

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Batman) - Ölenler... "Katlettiğiniz" ne demek ya! Çok ayıp bir şey ya! Yani kimse dinlemiyor sanıyorsunuz ya sizi.

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bakın...

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Ajitasyon yapıyorsunuz.

MEHMET RÜŞTÜ TIRYAKI (Batman) - Ya, sen yapıyorsun ya! Ayıp bir şey ya! "Katlettiğiniz" laf mı?

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Neredeyse haklı olacaksınız!

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, bakın, milletvekilini kürsüye çağırdım. Lütfen, lütfen, çalışmanın sonuna geldik.

YAVUZ AYDIN (Trabzon) - Şimdi de su üstüne çıkmaya çalışıyorsunuz.

BAŞKAN - Lütfen, sayın milletvekilleri, lütfen...

Evet, buyurun.

CHP GRUBU ADINA UTKU ÇAKIRÖZER (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulumuzu saygıyla selamlıyorum.

Görüşmekte olduğumuz uluslararası anlaşma Türk Devletleri Teşkilatına üye devletler arasında dijital ekonomi alanındaki iş birliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Dijital dönüşümün, yapay zekânın ve teknoloji odaklı kalkınmanın öne çıktığı bir dönemde kardeş ülkeler arasındaki ekonomik entegrasyonun güçlendirilmesi elbette önemlidir. Cumhuriyet Halk Partisi olarak Türkiye'nin uluslararası arenada siyasi, sosyal ve ekonomik gücünü artıran bütün anlaşmalara olumlu yaklaşıyor, bu anlaşmalar Orta Asya'da akrabalık bağlarına sahip olduğumuz Türki Cumhuriyetlerle olduğu zaman daha da hassas davranıyoruz çünkü bu bölgeye yönelik iş birliğimize de özel bir değer veriyoruz. Nitekim bu anlaşmaya da "evet" oyu vereceğiz. Keşke iktidardaki Hükûmet de bizim gösterdiğimiz özeni benimseyebilse ve bu ülkelerle olan siyasi bağlarımızı biraz daha derinleştirebilseydi. Bu kardeş ülkelerle karşılıklı yatırım ortamı yaratma konusunda o kadar eksik kaldık ki 4 Türki Cumhuriyet Avrupa Birliğiyle ekonomik ilişkileri geliştirebilmek, birkaç milyar euro yardım alabilmek adına Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'yle diplomatik ilişkiler kurarak Lefkoşa'nın güneyinde büyükelçilikler açma noktasına geldiler. Sosyal medyada birtakım iktidar trolleri AKP'nin başarısızlığını örtmek adına Türki Cumhuriyetleri Ankara'ya ihanetle suçladılar, oysa her devlet kendi istediği ülkeyle yakın ilişki kurma hakkına sahiptir. Asıl sorumluluk, Türki Cumhuriyetlerden ziyade Türk dünyasının lideri olma iddiasının içini dolduramayan, ülkemizin Orta Asya coğrafyasındaki etkinliğini, gücünü ve itibarını artıramayan AKP Hükûmetindedir.

Bakın, Güney Kıbrıs Rum kesimine gidip Rum liderlerle hatıra fotoğrafı vermeyen kardeş Türki Cumhuriyet kalmadı, hepsi Rum kesiminde büyükelçilik açtılar. Şimdi biz bunları hiç konuşmayacak mıyız, görmezden mi geleceğiz? Evet, Türk Devletleri Topluluğuna KKTC'nin gözlemci üye yapılması önemlidir, bu kürsüden geçmişte tebrik de ettik ama bir adım ilerisine gidilemedi. Neden bir tanesi KKTC'yi tanımıyor, gidip Kıbrıs Türküne de nişan vermiyor? Bakın, geçtiğimiz günlerde Türk Devletleri Topluluğu Zirvesi yapıldı, arkasından Kazakistan Cumhurbaşkanı koşa koşa Güney Kıbrıs Rum Yönetimi liderine devletin en yüksek nişanlarından birini takdim etti; bu olmaz. Bunun için ne yaptınız Kazakistan nezdinde, Türk Devletleri Topluluğu nezdinde ne yaptınız; çıkın, açıklayın. Hiçbir şey yapmadınız, yapamazsınız. Sadece hamaset, tek bildiğiniz sadece hamaset. Bu fiyasko sizin etkisizliğinizin, sizin beceriksizliğinizin sonucudur.

Bir başka fiyasko da Filistin meselesinde yaşanmaktadır. Sayın milletvekilleri, Gazze'de aylardır insanlık gözlerimizin önünde katlediliyor, çocuklar ölüyor, hastaneler bombalanıyor, insanlar açlığa mahkûm ediliyor ve ne yazık ki dünya bu vahşeti seyretmekle yetiniyor. Gazze'de yaşanan yıkımın ardından şimdi de Filistin halkının geleceği Filistinliler olmadan şekillendirilmeye çalışılıyor. Filistin halkının temsil edilmediği, Filistin'in iradesinin yok sayıldığı bir barış kurulunu biz kabul etmiyoruz. Genel Başkanımız Sayın Özgür Özel'in ifade ettiği gibi, başta Türkiye olmak üzere hiçbir Müslüman ülke Filistin'in bulunmadığı, sadece İsrail'in yer aldığı bir barış kurulunda yer almamalıdır.

Buradan çağrıda bulunuyoruz: Barışa hizmet etmeyen, Filistin'in temsil edilmediği, tamamen Netanyahu'nun söylemlerinin hâkim olduğu bir Barış Kurulundan Türkiye bir an önce çekilmelidir. Orada durduğunuz sürece barışa katkı sağladığınıza inanıyorsanız yanılıyorsunuz. İşte, küresel barış girişiminin vicdanı Sumud Filosunun yaşadıkları, o filo için o Barış Kurulunun yaptığı utanç verici açıklama hâlâ hafızalarda. Bu utanca Türkiye neden ortak olmaktadır? Derhâl Barış Kurulundan çıkılmalıdır.

Sayın milletvekilleri, diğer yanda, Gazze'de yaşananların sorumlusu yalnızca Netanyahu da değildir; bu katliamlara siyasi, askerî ve diplomatik destek verenler de bu tablonun, bu vahim tablonun sorumlusudur. İşte, Trump NATO Zirvesi'ne gelecek diye teşekkür ediyorsunuz. Peki, Gazze için neden Amerika Birleşik Devletleri'ne karşı aynı açıklığı, aynı cesareti göstermiyorsunuz? Neden bu katliamın arkasındaki bu Trump'a tek kelime etmiyorsunuz, edemiyorsunuz? Filistin davası hamasetle değil tutarlılıkla savunulur değerli arkadaşlarım. Bir gün İsrail'e esip gürlüyüp ertesi gün arka kapı diplomasisiyle ticarete, diplomasiye, ortak kurullara rıza gösteren bu ikiye bölünmüş siyaset Türkiye'nin tarihî dış politika misyonuna yakışmamaktadır. Filistin halkının kendi kaderini tayin hakkı, bağımsız ve egemen bir devlet kurma hakkı uluslararası hukukun da gereğidir. Türkiye'nin görevi Filistin'i yok sayan girişimlere meşruiyet kazandırmak değil adil ve kalıcı bir barış için Filistin halkının haklı mücadelesinin sonuna kadar yanında durmaktır.

Sayın milletvekilleri, bir konuya daha değinmek istiyorum. Sömürge valisi gibi hareket eden Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisinin yüz üç yılını devirmiş, bölgenin en önemli ve güçlü devleti olan ülkemizi Irak ve Suriye'yle birlikte gruplaması bir tek bize mi garip gelmektedir? Göreve geldiği günden bu yana Türkiye'yi de içine alacak şekilde Orta Doğu'ya yeni çerçeve çizmek isteyen, demokrasi yerine monarşiyi öven bu Büyükelçiye Hükûmetten bugüne kadar tek bir cümle eleştiri yapılmaması, tek bir söz söylenmemesi, ulusal onurumuz ve millî çıkarlarımız açısından büyük bir kaygı vesilesi olmaktadır.

Sayın milletvekilleri, dış politikanın en önemli dayanaklarından biri içeride güçlü bir demokrasi, bağımsız yargı ve hukukun üstünlüğüdür. Türkiye, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında dünyaya güven veren, öngörülebilir ve saygın bir ülke olmak zorundadır; bunun yolu da uluslararası hukuka, insan haklarına ve imza attığımız sözleşmelere bağlılıktan geçer. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararları siyasi tercihlere göre uygulanacak tavsiye metinleri değil Türkiye Cumhuriyeti'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmelerden doğan yükümlülüklerdir. Selahattin Demirtaş ve Osman Kavala hakkında verilen Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının yıllardır uygulanmaması yalnızca bireysel hak ihlalleri yaratmamakta, aynı zamanda ülkemizin hukuk devleti niteliğine ve uluslararası itibarına da zarar vermektedir. Biz dış politikada günü kurtaran savrulmaların değil öngörülebilirliğin ve evrensel hukukun yanında duruyoruz. Bu anlayışla demokrasiye içeride sahip çıkamayanlar dışarıda da güçlü olamazlar, hukuku zayıflatanlar Türkiye'nin itibarını da zayıflatırlar. Bizim dış politika anlayışımız kişilere göre değil kurumlara göre işleyen, çatışmayı değil diyalogu

önceleyen, demokrasi ve insan haklarını iç politikada olduğu kadar dış politikada da vazgeçilmez gören bir anlayıştır çünkü güçlü Türkiye'nin yolu güçlü demokrasiden geçmektedir.

Bu bağlamda, son olarak vurgulamak isterim ki İBB kumpas davalarında Cumhurbaşkanı adayımız Ekrem İmamoğlu'na açılan davalar, belediye başkanlarımıza yönelik süreçler ve Cumhuriyet Halk Partisinin kurumsal kimliğini hedef alan girişimler demokrasiyi ve hukuk devletini zedeleyen aynı anlayışın parçalarıdır. Muhalefeti sandıkta yenemeyenlerin yargıyı siyasetin aracı hâline getirmesi yalnızca siyasi rekabete değil, Türkiye'nin demokrasiye, adalete ve hukuk devletine ilişkin itibarına da büyük zarar vermektedir. Çıkış tam demokrasidir, çıkış hukuk güvencesidir, çıkış adalettir diyor, yüce Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkürler.

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

BAHADIR NAHİT YENİŞEHİRLİOĞLU (Manisa) - Başkanım duymadık.

BAŞKAN - Sohbeti kesseniz duyarsınız.

Bir de bir şey söyleyeyim o zaman: Şu yoğunluğu Genel Kurulun bütün çalışması boyunca görsek ne güzel olacak. (CHP, İyi Parti ve YENİ YOL sıralarından alkışlar)

1'inci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 1'inci madde kabul edilmiştir.

2'nci maddeyi okutuyorum:

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN - 2'nci maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 2'nci madde kabul edilmiştir.

3'üncü maddeyi okutuyorum:

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

BAŞKAN - 3'üncü maddeyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... 3'üncü madde kabul edilmiştir.

Teklifin tümü açık oylamaya tabidir. Açık oylamanın ve bugün yapılacak diğer açık oylamanın elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Yapılan bu ilk oylama Türk Devletleri Teşkilatına Üye Devletlerin Hükümetleri Arasında Dijital Ekonomi Ortaklık Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi'yle ilgilidir.

Oylama için iki dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerinse oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Bu açıklama bugün yapılacak diğer oylama için de geçerlidir.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 246 sıra sayılı Kanun Teklifi açık oylama sonucu:

"Kullanılan oy sayısı	:	299
Kabul	:	298
Çekimser	:	1 ³

Kâtip Üye
Müzeyyen Şevkin
Adana

Teklif kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Kâtip Üye
Rümeysa Kadak
İstanbul"

1.- Burdur Milletvekili Adem Korkmaz ve Kütahya Milletvekili Mehmet Demir ile 83 Milletvekilinin Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu ile Çeltik Kanunu ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/3588) ile Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 262) (Devam)

BAŞKAN - Şimdi, İç Tüzük'ün 145'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca birleşimin sonuna bıraktığımız 262 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için iki dakika süre veriyorum ve oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, 262 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin açık oylama sonucu:

"Kullanılan Oy Sayısı	:	321
Kabul	:	253
Ret	:	68 ⁴

Kâtip Üye
Müzeyyen Şevkin
Adana

Teklif kabul edilmiştir ve kanunlaşmıştır.
Birleşime bir dakika ara veriyorum.

Kâtip Üye
Rümeysa Kadak
İstanbul"

3. Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

4. Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 19.11

BAŞKAN: Başkan Vekili Tekin BİNGÖL

KÂTİP ÜYELER: Müzeyyen ŞEVKİN (Adana), Rümeyza KADAK (İstanbul)

----- 0 -----

BAŞKAN - Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 101'inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.
3'üncü sırada yer alan, 274 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerine başlıyoruz.

3.- İstanbul Milletvekili Numan Kurtulmuş'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Suudi Arabistan Krallığı Hükümeti Arasında Yenilenebilir Enerji Santrali Projelerine İlişkin Hükümetlerarası Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/3662) ve Dışişleri Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 274)

BAŞKAN - Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Bundan sonra da Komisyonun bulunamayacağı anlaşıldığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 16 Haziran 2026 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati:19.12